

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A vámosújfalui református templom

1997. Reformáció hava

VIII. évf. 10. sz.

Tartalom

Tanulmány

Susan Cowel: Elmélkedés a Biblia folyóiról.....	479
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán: Felvidult szemmel. 1Sámuel 14,24–35.....	482
Hegedűs Loránt: Halálból az életbe. Máté 22,29–32b.....	484
Nagy István: Bűnbocsánat és gyógyulás. Márk 2,1–12.....	488
Szigethy Béla: A menekülő álma. 1Mózes 28,12–13.....	491

A Református Világszövetség debreceni nagygyűlésén

Abival Pires da Silveira: „Igazság, kenyér és szépség”. Jeremiás 13,1–11.....	495
Csete-Szemesi István: Hálaadás a még nem látottakért. Filippi 4,4–7.....	499
Erdélyi Géza: Higgyünk a szeretet hatalmában. 1Mózes 45,16a–21.24b.....	501
Elisabeth Gana: Gyógyulás. Ézsaiás 58,8–9a.....	504
Kocsis Elemér: Az első keresztyén zsinat üzenete. Apostolok cselekedetei 15,11.28–29.....	505
Muthoni Ruth Ngaari: Törd meg az éhezőnek kenyered. Ézsaiás 58,6–9; Zsoltárok 50,1–23; Lukács 9,10–17.....	508
Tökés László: A szeretet imperatívusza. Róma 13,8.....	509

Reformációra

Balogh Béla: A résztől az egészig. 1Korinthus 3,21–23.....	512
Boross Géza: Megtaláltuk a Bibliát? 2Királyok 22,8–14.15a.18–19.....	514
Bustya Dezső: Elég neked az én kegyelmem. 2Korinthus 12,9a.....	517
Fazekas Zsolt: A szabadulás útja. Apostolok Cselekedetei 27,33–44.....	520
Gaál Botond: Hitből hitbe. Jeremiás 32,6–10.15.....	522
Müller Dezső: Károli Gáspár.....	525

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Orbán János: Éljen bennetek Krisztus. Efézus 3,17.....	526
--	-----

Temetési beszédek

Czapfalvi József: Az élet célja felé. Máté 5,48.....	527
Cseh Zsolt: Áldott legyen az Úr. Zsoltárok 68,20–21.....	528
Cseh Zsolt: A szeretet az élet forrása. 1János 4,7–9.....	529
Ötvös József: Két börrönddel... hazafelé. János 21,15–17.....	531

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Korrektor: Hatházy Ferenc

Számítógépes szerkesztés, tördelés: Nagy Andrea

Tanulmány

Susan Cowel
Skócia

Elmélkedés a Biblia folyóiról

A folyók megjelennek a Biblia első és utolsó lapjain, de az egész Szentírásban nagyon sok helyen előfordulnak. Nagyon jó találós kérdés: Hány folyót tudsz felsorolni, amely megjelenik a Bibliában? Vagy hány bibliai történet kapcsolódik folyóhoz? A folyóvíz jó a szomjúság csillapítására, szükséges a megtisztuláshoz; ugyanakkor a folyóvíz lehet határjelző és szállítási rendszer, imádkozóhely és keresztelésre alkalmas hely, okozhat szárazságot, de adhat bőséget is.

És gyakran az élet hasonlataként is használjuk: az élet folyója, az élet vize. Emlékszem, egy alkalommal részt vettem egy elmélkedésen: gondolatban leültünk a folyópart-ra, és párhuzamosan haladva a folyóval, bejártuk és újra bejártuk saját életünket – egy kis napsütésben ragyogó, gyönyörű mezőktől övezett folyót, amely hatalmas sziklák közé van szorítva, és amely a domborzatnak megfelelően kanyarog, átbukfencezve a kavicsokon és köveken, néha eltűnik a föld alatt, néha hatalmas szakadékbá zuhan, vagy éppen hatalmas betonfalak mögött tűnik el, hogy energiáját és erejét hatalmas gépezeteknek adja át. Néha dühtől fakó, néha a part menti fák és dombok tükre, néha szennyeződéssel van tele vagy sötét és fenyegető a mélysége. Valójában a folyók nagyon jó hasonlatai a mi életünknek.

A folyó bejárja az útját, utazik, halad, mert nem tud megállni és nem lehet megállítani. Útja során sok akadály zavarhatja folyásában, szennyezheti vizét, kényszerítheti más mederbe vagy föld alá, és végül, utazása végén a széles tengerbe ömlik és ekképpen egy még nagyobb víztömeg részévé válik.

És most szánjunk rá néhány másodpercet, és vizsgáljuk meg a hasonlatot: életünk olyan, mint egy folyó, a folyó olyan, mint a mi életünk. Széles, keskeny, gyors folyású, lassan kigyózó, sekély vagy mély – ezek folyótípusok és ugyanakkor embertípusok is. A folyóknak vízre van szükségük, és a víz a folyóba kényszer nélkül jön, nem magából a folyóból ered. A mi életünk, vagyis maga a létünk nem a sajátunk, Istentől kaptuk azt. A bennünk lakozó életet lehetetlen kémcsőben vagy tudományos laboratóriumban létrehozni. Maga a létünk – kétség nélkül – Istentől van.

Ettől kezdve, hogy mit teszünk a saját életünkkel, a mi dolgunk. Mindaddig, míg Isten Lelke van bennünk, mindaz, amit e földön életünkkel teszünk, hasznos, mint a folyóban levő víz. Amint a vizet megszámlálhatatlanul sok módon használhatjuk fel, akképpen életünket is megszámlálhatatlanul sokféleképpen élhetjük: jól és rosszul, megosztva vagy egyedül, nyilvánvalóan vagy szívünk rejtett zugaiban – de amint a víz nélkülözhetetlen az élet számára, úgy életünk is és az általunk végzett munka is nélkülözhetetlen Isten számára.

Néhány ember élete olyan, mint egy zsúfolt, forgalmas víziút, amely hatalmas terheket szállít, nagy célokat ér el és monumentális tetteket valósít meg.

Néhány ember élete erőteljes, mint egy észak-skóciai folyó, amely elég erős ahhoz, hogy mások használatára villamos energiát előállító hatalmas erőműveket hajtson meg.

Néhány ember élete pedig csak közönséges; élet, amelyben van idő munkára és játékra, üzleti vállalkozásra és szabadidőre, és amely nem más, mint egy keverék: a sajátjé és a másoké. Nem eget és földet rengető tetteket visz végbe, hanem inkább mindig és mindenhol ott van, ahol szükséges.

Néha az emberek hányódnak, sodródnak, akár a folyó. Nem tesznek sem rosszat, sem jót, sem maguknak, sem másoknak, sem Istennek. Maga a sodródás, hányódás az általánosságot, az élet hiábavalóságát fejezi ki. Egy ilyen folyó rövid időn belül stagnáló és mocskos lesz, amelyet eltömit a szemét és a gaz; vagy éppen késszé válik arra, hogy kitérjen a mederből és alkalmassá váljék ezzel együtt a gonoszságra. Mennyire igaz!

Néha az élet csak loccsanás és csobbanás, nagy zajt csap, de keveset ér el.

Egy barátomnak nagy földbirtoka van Skóciában, amelyen átfolyik egy folyó. Egy lazacfeldolgozó gyár tulajdonosa megkérte, engedje meg, hogy a folyóvizet hűtésre használhassa. A víz át van vezetve a gyáron, anélkül hogy a halaknak bántódásuk esne. Ez azt az embertípust állítja elénk, aki csak azt adja az életéből, ami megfelelő neki; ami nem kerül pénzbe, ami nem okoz bosszúságot.

Néhány ember élete pedig a békesség és nyugalom csodálatos példája, amely mások számára is példaértékű. Ők képesek arra, hogy tanácsot adjanak és vigasztaljanak nehézségek és nyomorúságok idején.

Néhány élet pedig sajnos olyan, mint a szennyezett folyóvizeké, amelyek rövid időn belül csúnyává és mérgezővé válnak és mindenki számára haszontalanok: saját maguk és Isten számára is értéktelenné válnak. De nem taszítjuk el őket, mert erővel és némi ismerettel, sokrendbeli tisztítással még a legvisszataszítóbb folyóvizek is megtisztíthatók és még a legnyomorultabb élet is megváltható, rendbe hozható.

De nézzük a Bibliában lévő folyóvizeket.

A biztonság három vize.

A gonosz és a káosz erői soha nincsenek távol a mindennapi élettől, hanem háborgó tengerként és viharos vizekként vannak jelen. Nagyon sok példát találunk erre a Szentírásban. Jézus azonban – akárcsak a Galileai-tavon – hatalma alatt tudta tartani a szeleket és a hullámokat is. Az Ótestamentumban a szülők szorongásáról, félelméről, gyötrődéséről olvasunk, amikor a fáraó elrendelte minden két év alatti gyermek legyilkolását. Hová rejtette el az anya a gyermekét? Honnan leskelődött az idősebb testvér? Hol volt a csecsemő, akinek a zsidók vezérének kellett lennie? Csendesen és nyugodtan ringatta a Nílus.

Gedeon becsületes, hívó, igaz, elkötelezett embereket keresett, hogy az Úrért harcoljanak. Hol próbálta meg őket? Lenn a folyónál.

Filippiben Lídia és az ő háza népe szombatról szombatra a folyónál gyűlt össze – ahol Pál rájuk talált és hirdette nekik az evangéliumot –, hogy lélekben elcsendesedve az őket megváltó, eljövendő Messiásra várokozzanak, benne reménykedjenek. Most nem azt akarom mondani, hogy mindnyájan menjünk le a Duna-partra, mert ott békét és nyugalmat, örömet fogunk találni, hanem azt, hogy forduljunk és újra forduljunk Istenhez. Mikor minden tombol körülöttem és benned, amikor körös-körül káosz van, nyugalmat és békességet kapsz, amely Isten jelenlétéből árad, hiszen a folyókép Istenre is igaz. Az ő békéje és nyugalma, amely vég nélküli folyóként árad, beborít minket, ha mi megteszünk feléje az első lépéseket.

A kihívás folyója.

A Galileán átfolyó Jordán egy nagyon különleges folyó mind a mai napig. Ez az a folyó, amelyben Keresztelő János megkeresztelte Jézust, és ahol a Szentlélek leszállt rá. Ez az a folyó, amely próbára tette, de ugyanakkor összegyűjtötte az embereket, és Isten kegyelméből elkezdődött az üdvterv, amely megment bennünket az értelmetlen végtől. A keresztségben a víz Isten megmentő kegyelmének a jele és szimbóluma. A keresztség által biztosítva vagyunk, hogy megmosattunk bűneinkből, mivel a keresztség által reményünk van: a Krisztusban, a Krisztussal, a mi Urunkkal és Megváltónkkal való új élet reménye. Micsoda kihívás!

A bőség folyója.

Jeruzsálemben van egy néhány ezer éves, ember által készített alagút, amelyen át víz folyik. Ezékiel látta a vízhiányban szenvedő, ostromlott város reménytelenségét. Ezért munkásokat rendelt, hogy építsenek alagutat, amelyen keresztül a Gion forrásból Jeruzsálem városába, a Siloám tóba vezetheti a vizet. És fantasztikus technikai teljesítménnyel néhány száz méter hosszú alagutat ástak. Ma is át lehet sétálni rajta. Egy félórába telik, amíg eljutsz egyik végéről a másikra. E folyó tette lehetővé, hogy az emberek ellenálljanak az ellenségnek, és e folyó tette lehetővé az életet.

Hiszem, hogy ugyanaz az életet adó Lélek ma is hozzáférhető mindannyiunk számára. Talán sziklákon át, a saját magunk által csinált sziklákon, a hitelenség és a kételkedés, a bizalom és a hit hiányának szikláin át kell alagutat ásni, hogy elérjük. De Isten szeretetének életet adó vize még mindig ott van, még akkor is, amikor nem látjuk azt.

A reménység folyója.

Térjünk vissza a Jordánhoz. Amint említettem, a Jordán átfolyik Galileán, éppen ezért gyakran használják öntözésre. A folyó mindkét partján lévő terület termékeny – és mindez a sivatagban –, mert átfolyik rajta a víz. Ezékiel egy másik folyóról is beszél. A látomásában megjelent egy folyó, amely a templomból folyik ki, nem mély és széles, de elég mindenkinek, aki inni akar belőle. Egy folyó, amely folyik, felfrissít, képessé, erőssé tesz, bátorít, vigasztal, életben tart még a látszólag képtelen helyzetekben is.

Ez Isten szeretetének a folyója, amely nemcsak a Szentíráson folyik keresztül, hanem az egész életen, a kezdetektől fogva máig és mindörökkön-örökké. Ez a biztonság, a megmaradás és a remény folyója. Mint a folyókat, gyönyörű nézni, de tegyük ennél valami többet.

Menjünk és egy kis ideig üljünk a folyó mellett. Vagy menjünk és mosakodjunk meg ebben a folyóban. Vagy fürödjünk meg ebben a folyóban. Igyunk ebből a folyóból, hogy részünkké váljon.

Isten szeretete tőle árad felénk, mindannyiunk számára és mindannyiunk szükségleteire elegendő.

Istennek legyen hála.

Fordította: Orbán Edit
III. éves theologiai hallgató

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán

Felvidult szemmel

Alapige: 1Sámuel 14,24–35

Bibliáolvasás: Zsoltárok 119,1–16

Izráel népe harcban van a filiszteusokkal. Isten segíti Izráel népét. A filiszteusok menekülnek. Beérnek az erdőbe. Vad harc folyik, eszeveszett csata. Isten csodálatosan segít. Saul megesketi a népet, hogy nem esznek semmit estig. De a nép nagyon kimerült: „és Izráel népe igen elepedett”.

Most egy pillanatra felejtjük el ezt a régi harcot, és gondoljunk a magunk harcaira. Az élet beláthatatlan nagy erdeiben mi is harcolunk. Harcolunk hol a bűnnel, hol a halállal, hol a gonddal, hol a fájdalommal, hol a mindennapi kenyérért, hol egy kis egészségért, hol egy kicsi békességért, hol a maradék boldogságért.

Miközben harcolunk az élet beláthatatlan nagy erdejében, mi is sokszor elepedünk. Olyan jó lenne számunkra ilyenkor valami lelki táplálék. Mert nem lehet harcolni úgy, hogy ne táplálkozzék az ember. Abban a régi harcban is estig nagyon elepedtek a harcosok. Nem lehet úgy harcolni, hogy semmit se egyék az ember! Milyen jó, ha te már megtaláltad a lelki táplálkozás lehetőségét. Milyen jó, ha már tudod, hogy hol lehet táplálkozni, hogy amikor már nagyon el van epedve a lelked, amikor már nagyon kiszáradt a reménységed, a békességed, az örömed, akkor találhatsz táplálékot, hogy bírd tovább a küzdelmeket, hogy az élet beláthatatlan nagy rengetegében tudj tovább harcolni a mindennapi élet békességéért és örömeiért.

Milyen szerencsétlen lett az a nép, amikor Saul eltiltotta tőle az étkezést. Milyen helytelen megfogalmazás volt a Saul részéről, amikor azt mondta: „Átkozott az, aki kenyeret eszik, míg bosszút nem állok ellenségeimen.”

Nem így kell nekünk elindulni. Nekünk úgy kell elindulni, hogy ettünk, táplálkoztunk és megelégtült a lelkünk. Szívünkben ne az a vágy legyen, hogy bosszút álljunk ellenségeinken, hanem az, hogy oda tudjuk vinni az életünket az Úr Isten elé és tudjunk mindnyájan testvérek lenni.

Ott és akkor Saul eltiltotta tőlük az étkezést. Nemcsak a saját maguk kenyereből nem ettek, hanem elhagyták az adódó lehetőség mellett is, hiszen folyt ott a méz. A harc hevében talán felszakadtak a rejtett kasok, talán a fák odvaiból kifordultak a mézzel telített lépek. Lehetett volna táplálkozni. Hiszen valamennyien tudjuk, hogy milyen gazdag táplálék a méz, mely sok kalóriát tartalmaz és gyorsan felfrissíti az embert.

Valakinek a hibájából, valakinek a könnyelmű kijelentéséből, téves kívánságából ez a régi sereg a mézzel tele erdőben éhen harcolt estig. Elepedt a lelkük, pedig ott volt az erdőben a méz. Csoda-e, hogy ha egész nap nem táplálkoztak, ha egész nap semmit sem ettek, akkor amikor lement a nap és megszűnt a parancs ereje, ott, ahol rájuk akadtak, ahol megtalálták a prédát, nekiestek az állatoknak és levágták, nyersen, véresen enni kezdték azokat. Borzalmas látvány lehetett!

Ilyen az élet is. A nagy életerdőben mindenütt ott van a méz. A szeretet, ami olyan édes, mint a méz; a nyugodt lelkiismeret boldogsága, ami olyan édes, mint a méz. A hit életerőt adó valósága, ami úgy felerősíti az embert, mint a méz. Vannak boldog, csendes esték, amiket el lehet együtt tölteni, amik olyan édesek, mint a méz. Az Úr Isten a beláthatatlan nagy életerdőt telehintette mézzel, azaz örömmel, békességgel, boldogsággal, szeretettel, szépséggel. Minden nyíló virág erről beszél, életünk minden szép pillanata

erre mutat: az élet tele van mézzel, de mégis valahol elhibázzuk, mint Saul. És estére méz helyett véres húst eszünk. Igen, mert nem ettük meg idejében a mézet, mert nem táplálkoztunk vele idejében, mert nem találtuk meg idejében a szeretetet, mert nem töltjük meg idejében szívünket az Ige erejével, mert nem járja át idejében lelkünket az Úr Jézus békessége, mert nem jutunk idejében a megváltás eseményének boldogságába. Aztán amikor este lesz, megéhezve, kiéhezett lélekkel, elepedt szívvel egymásnak esünk, véres húst eszünk, átvitt értelemben véve marcangoljuk, tépjük egymást, mint Izráel népe a levágott állatokat. Egymás szívében megöljük a békességet, a tisztességet, a becsületet, a csendes estétet.

Nézz erre a véres, nyers húst evő világra! Amikor mézet ehetne az ember, amikor Isten drága ajándékaiból élhetne, akkor saját gyűlöletének keserű gyümölcseit eszi. Milyen rossz csere ez. Valahol elhibáztuk. Pál apostol azt írja, hogy: „nem koronáztatik meg az, aki nem szabályszerűen küzd” (2Tim 2,5).

Sajnos mi nem küzdünk szabályszerűen, és ezért nem találjuk meg az élet erdejének a mézét, csak a vérét. Legtöbbször csak a keserűségét találjuk meg. És amikor eljön az este, akkor jövünk rá, hogy elepedt a lelkünk, mert elhibáztuk valahol.

Jonatán megtalálta az erdőben a mézet, mert nem hallotta Saul tiltó parancsát. Kinyújtotta pálcáját a lehullott lépesmész felé, evett belőle, és „felvidultak az ő szemei”.

Milyen szép kifejezése ez a Szentírásnak! Egyszerre látjuk benne Jonatán megújult életét, amikor felvidultak az ő szemei. Így egész másképpen tudott körülnézni. Egyszerre örülni tudott. Egyszerre ideje lett mindenre. A többiek ott mentek mellette elepedten, éhesen és erőtllenül. Ő pedig ment felvidult szemmel, boldogan.

Így jár mindenki, aki az élet erdejében megtalálja Isten elrejtett mézét, az ő Igéjének a lépesmészét, aki kinyújtja feléje a kezét és megízleli azt, „mert annak felvidulnak tőle az ő szemei”. Nem Saul, hanem egy másik hatalom, a Sátán eltolt bennünket attól, hogy ezt a mézet megegyük. Ne hallgassunk rá. Találd meg a mézét, amelyet Isten mindentűvé elrejtett. Odarejtette a filiszteusokkal való harc közé is. A legvéresebb és a legdrámaibb pillanatokban is ott volt az a lépesmész, ami felvidította a Jonatán szemeit. Nincsen olyan harc, nincsen olyan éjszakába nyúló küzdelem, nincsen olyan szövevényes életerdő, ahová Isten ne rejtette volna el az ő mézét, vagyis az ő vigasztalását, az ő erejét és békességét, az ő segítő kegyelmét. Csak bátorság kell hozzá, hogy az ember kinyújtsa a kezét utána. Kinyújtsa a kezét, és megízlelje ezt a mézet. Sok megvidámult fiatal szem életében ennek a méznek az íze és ereje ragyog. Viszont sok összetört ember életéből ennek a méznek az ereje hiányzik.

Akik nem ettek a mézből, azoknak estére csak a véres hús marcangolása maradt.

Amikor ezt meghallja Saul, akkor magához hivatja az embereket. Odagördített egy nagy követ, oltárt készít belőle és azt mondja: vétkeztetek, mert véres húst ettetek. Ezért mindenki hozza ide a maga állatját, melyet ennél a kőnél, ennél a rögtönzött oltárnál kell levágnia. Itt egyétek meg, és akkor nem fogtok vétkezni. Persze ez csak emberi megoldás. Úgy is lehetne mondani, hogy Saul meg akarta nyugtatni a saját népe lelkiismeretét.

Mi is sokszor a saját háznépünk és a saját magunk lelkiismeretét meg akarjuk nyugtatni. Valami formassággal akarjuk helyrehozni azt, amit elrontottunk. Ott és akkor külsőséges vallásossággal akarták a hibát helyrehozni. Tudta az egész nép, hogy nem szabad így enni, hogy nem szabad nyers, vérrel elegyített húst fogyasztani. Most hát hozták ide azokat. Rögtönzünk egy oltárt, egy templomszerűséget – mondja Saul –, és lesz valami vallásos hangulat, valami vallásos szertartás. Így most már mindenki megteheti azt, amit egyébként nem szabadna megtennie. Milyen hamis kegyesség ez! Sokszor így próbáljuk mi is megoldani az életünket, hogy bekenjük valamilyen vallásos mázzal a

mi bűneinket, mulasztásaink elé valamilyen spanyolfalat teszünk, és úgy gondoljuk, hogy ez most már eltakarja a mi vétkeinket.

Így nem lehet! Csak másképpen lehet. Isten gondoskodott róla, hogy másképpen legyen. Nem volt jó az a sauli oltár, akármennyire is jónak gondolta Saul. Isten egy másik oltárt készített a Golgotán. A keresztet, ahová felszegezték az ő egyszülött Fiát. Oda kell vinni bűneinket. Milyen nehezen vihették oda Izráel fiai állataikat, a bakokat, a kecskéket a Saul oltárához. Hogy vonszolphatták, húzhatták azokat szarvuknál fogva. Azok igyekeztek visszaszaladni, de mégis odacipelték és ott levágták, mert enni akartak, hogy ne legyen elepedve a lelkük.

Valahogy nekünk is így kell a lelkünk mélyéből felhozni a bűneinket, a gyűlöletünket, a megbocsátani nem tudásunkat, az önzésünket és a magunk akarátát, és oda kell vinni a mennyei oltárhoz, a Jézus Krisztus keresztjéhez. Még akkor is, ha nehéz, még akkor is, ha vissza akarnánk szaladni gondolataink, bűneink és a magunknak való életünk erdejébe, mert érezzük, hogy meg kell semmisülni a mennyei oltár előtt.

Nézz a lelkedbe, hiszen te sem ettél mindig mézet, én sem ettem mindig mézet. Bizony véres húst ettünk sokszor, testvéreim. Hozzuk elő lelkünkől mindazt, amit úgy szeretnénk bevonni vallásos hangulatunk és kegyességünk mázával. Hozzuk elő mulasztásainkat, önzéseinket. Vigyük azokat az Úr Jézus oltárához, és ne engedjük visszafutni a lelkünk mély erdejébe. Öljük meg ott a bűneinket, hogy legyen a mi bűneinkre bocsánat, hogy a nagy életerdőben megtalálhassuk az Úr Isten lépesmését, hogy megvidámuljanak tőle a mi szemünk. Ámen.

Hegedűs Loránt

Budapest, Magyarország

Halálból az életbe

Alapige: Máté 22,29,32b

Bibliailvasás: Máté 22,23–32

A Budapesti Kálvin téri gyülekezet, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerülete és egésze nevében ezzel az Igével köszöntelek benneteket, hiszen mi más volna az értelme az egymás felé elmondott köszöntésünknek, mint az, hogy megvalljuk: egy isteni Ige teremtett, egyetlen és ugyanazon isteni Ige életet, és csak az Ige Istene vált és szabadít meg bennünket az örök életre itt és most és minden időben. Ezért a feltámadásról szóló farizeus-szadduceus-heródiánus kérdés, amelyet a szadduceusok, a feltámadás tagadói tesznek fel elsőrenden Jézusnak, úgy kapja meg a krisztusi választ, hogy az éppen a mi életünket és közösségünkön belül pont a te életedet segítse nagyvá, erőssé, isteni diadal részesévé avatni e föld búval, bánattal, kilátástalansággal, halállal és pokollal fenyegető árnyai közepette. Azokról az emberekről olvasunk először, akik tévelyegnek, tagadván a feltámadást, mert

1. nem ismerik az írásokat,
2. mert nem ismerik az Isten hatalmát,
3. és mert nem ismerik azt, akihez képtelen kérdéstüket intézték: Krisztust.

De Krisztus éppen azért válaszolt nekik, hogy mi ne a halálnak, hanem a feltámadásnak az emberei legyünk,

1. akik ismerjük az írásokat,
2. akik átéljük az Isten hatalmát,
3. és akik elmondjuk: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus, amely életet pedig testben élek, az Isten Fiában való hitben élelem, aki szeretett engem és önmagát adta érettem” (Gal 2,20). Így leszünk nem csak a halál után feltámadottak, hanem – ami-

ért ez az igehirdetés is elhangzik – így leszünk a halálon innen feltámadásra képes emberek. Hogy feltámadásra képes emberek lehessünk, ismerjük meg a halál embereit, a feltámadás embereit és a feltámadás Krisztusát.

I.

A halál emberei a szadduceusok. Már bevezetesként is látszik róluk és összes elvbárátaikról, hogy gúnyt üznek a halhatatlanság, a feltámadás és az örökkévalóság ügyéből, vagyis az Isten ügyéből. A hét testvér által elvett asszony példája s az a kérdés, hogy feltámadáskor melyiknek lesz a hét közül a felesége a mindegyik által elvett asszony, bár elméletben a mózesi törvény alaptételére hivatkozik, de gyakorlatilag merő képtelenség. A pascali valószínűségi számítás szerint is bizonyosra vehető, hogy mióta él Izráel, hogy amióta világ a világ, ilyen nem történt, hogy egy asszony egymás után hét férfi testvérnek lett légyen a felesége. De miért ne kérdezhetnének ilyen kérdéseket a testet öltött Igétől, az ő életük és a mi életünk egyetlen Megváltójától, mikor a lét és nemlét kérdéseihez félnék hozzányúlni, amikor azokkal kapcsolatban nem Istent, hanem az ördögöt, nem Krisztust, hanem önmagukat, nem a megoldást, hanem a manipulációt választják. Mintha valami ilyet kérdeznének, ha az élő Isten elé járulnak, amit a magyar népmesék költészetéből is ismerünk: tud-e vajon a Jehova akkora követ teremteni, amelyet maga sem bír felemelni? „Lángelméjű” szikráik évig pattannak, villám azonban nem támad belőlük, és csak arról tesznek bizonyosságot, amit a halhatatlan, zseniális Dosztojevszkij így mond: „Istent nem foghatjuk fel a mi euklideszi értelmünkkel”, mert mi csak térben és időben gondolkozhatunk. Isten azonban végtelen és örökkévaló. Ezért kérdésük elárulja őket: nem törődnek az éggel, csak a földdel. Amint hitetlen korszakában egy költő, aki később megtért, így mondotta: „Az eget nyugodtan átengedem az angyaloknak és a verebeknek.” „Én a földön akarok boldog lenni, és itt akarom életem minden sikerét megteremteni és átélni.” Ez gyökeresen azt jelenti, hogy a szadduceusok a mulandóért eladják az örökkévalót, a testért eladják a lelket és az ördögért eladják – később kiderül, hogy halálra adják – az Istent. Képtelen kérdésüket azonban Jézus leleplezi és elmondja: „Nem ismeritek az írásokat, nem ismeritek az Istennek hatalmát”, és anélkül, hogy kimondaná, arcukba lobbantja önmaga személyes jelenlétét: „Nem ismertek engem.”

Valóban, nemcsak reáltheologiailag nem felelt meg a szadduceusok önleleplező kérdése az igazságnak, hanem ellentmondott már az ószövetségi Szentírás alapvető kijelentéseinek is. Nem ismerték az írásokat, ahol pedig Ézsaiás prófétánál olvasható: „megelevenednek halottaim, és holttesteim felkelnek, serkenjetez fel, énekeljetez, akik a porban lakoztok, mert harmatod az élet harmata és visszaadja a föld az árnyakat” (Ézs 26,19). Nem ismerték a Jób könyvének csodálatos zengésű Igéjét: „Tudom, az én Megváltóm él, utoljára az én porom felett megáll.” S ha ő itt még emberi megváltóra, az ügyéért való bosszúállóra, a goélra gondolt is csupán, utána Istenhez fellebbez: „miután ezt a bőromet megrágták, testem nélkül látom meg az Istent” (Jób 19,25). Nem ismerték a végső prófétai könyv harsonázó szózatát: „Akkor az igazak fénylenek, mint az égnek fényessége, akik sokakat igazságra visznek, miként a csillagok, örökkön-örökké” (Dán 12,3). És erőnek erejével, szántszándékkal a maguk elméjébe, szívébe, tudatalattijába vágó, gyökereket kiszakító mozdulattal távolították el szellemi látókörükből a leghatalmasabb ezékieli prófeciát, a 37. fejezetet, ahol a csontokkal megrakott völgyben a tetemek igen megszáradtak, Isten mégis azt kérdezi a prófétától: „Embernek fia, megelevenednek-e ezek a tetemek?” És a próféta nem azt mondja: szó sem lehet róla. Arról sem vall, saját hitének gyengeségéről bizonyosságot téve: Én ezt még elképzelni sem tudom, Uram Isten. Hanem önmaga tehetetlenségének és lehetetlenségének állapotáról egy szívdobbanásnyi hittel átkapcsol Isten mindenhatóságának és mindenekfelettségének di-

menziójába, mert tudja, hogy nem nagy hitre van szükség, hanem arra, hogy kis hitével higgyen a nagy Istenben. És egyetlen lehetséges válasza így hangzik: „Uram Isten, te tudod.” S míg a feltámadásra nincs emberi felelet, addig isteni válasz magától értetődően lehetséges ebben a vonatkozásban, és meg is szólal: „Prófétálj a négy szelek felől, embernek fia, profétálj a tetemeknek. A négy szelek felől jöjj elő, Lélek, lehelj ezekben a megölettekbe. És profétálék, és íme, lőn zúgás és zörgés, és egybemenének a tetemek, mindenik tetem az ő teteméhez, és állanak lábaikra, felette igen nagy sereg” (Ez 37,1–10).

Testvéreim, egy babiloni fogságravitel teljes lehetetlenségének és tehetetlenségének, totális depressziójának, mindenestől kiszámíthatatlan kilátástalanságnak állapotában meghirdetni a legvégső halálból való feltámadást, ez az Isten írásba foglalt Igéjének legragyogóbb ószövetségi lapja, mely már csak lézersugárként összpontosulhat, amikor majd a testet öltött Ige azt mondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él” (Jn 11,25).

Szánjuk azokat a lelkeket, akik a világmindenség történetében halálos katasztrófákat, történelmi pusztulásokat, lelki, depressziós sötétlátásokat idegsejtjeikbe íratva átéltek és levonják belőle a végső következtetést: „az emberfaj sárkányfog vetemény, nincsen remény, nincsen remény”. Emberileg nincs, de istenileg van. Ha egy lélek kővé keményedve ég felé dobja magát, hogy Istennek ártson, öneki nem árthat a visszahulló kő, legfeljebb saját fejét sebzi véresre a hitetlen káromlónak. Ehelyett iránytű-életté kell változni, belefogódzni az Írás szerinti láthatatlan, világmindenséget átszelő erővonalakba, megismerni az Írást és magunk mögött hagyni az Írásra nem figyelő halál embereit. De természetesen az Írás pusztá ismerete az Isten hatalmába vetett hit nélkül nekünk semmit sem használ.

II.

Jézus nemcsak azt veti a szaduceusoknak mint a halál embereinek a szemére, hogy nem ismerik az írásokat, hanem azt is, hogy nem ismerik az Istennek hatalmát. Úgy gondolják, a feltámadás az Istentől teremtett lény önmagában rejlő képessége lehet csupán, de ők ebben reálpolitikus és reálanropológus emberek lévén, nem tudnak hinni. Ennyiben igazuk is van. Aki por volt, porrá lesz. Akit szerteszét szagatott a gránát, önmagát soha többé semmilyen emberi vagy anyagi intésre össze nem szedheti. Akik hamuvá változtak egy szőnyegbombázásban és lelki kárhozattá lettek egyéni, közösségi öngyilkosságban, emberileg végérvényesen meghaltak. Emberi hatalom a halál felett nem létezik. De Jézus éppen azt mondja a halál embereinek, hogy ti Istennek hatalmát nem ismeritek.

Márpedig „Isten, aki szólt, hogy sötétségből világosság ragyogjon, ő gyújtott világosságot a mi szívünkben, az ő dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világotlata végett” (2Kor 4,6). És ez azt jelenti, hogy Isten a semmiből teremtő Ige Istene. Ezért egész életünk halálos kockázatszerében úgy ismerjük meg, mint azt az Istent, aki gondviselésével, hatalmas szava által, a semmi felett fenntartja a mindenséget. És örök kijelentésében: „Ímé, mindent újjá teszek” – a Biblia utolsó előtti lapján ezt mondja, aki a királyi székben ül (Jel 21,5). Ő a megsemmisülésből, a halálok halálából is újjáteremtő Isten. Az nem tud hinni a feltámadásban, aki nem találkozott azzal az élő Istennel, aki a semmiből teremt: „Legyen világosság, és lőn világosság” (1Móz 1,3). Aki a semmi felett hatalma szavával fenntartja a mindenséget, és aki a megsemmisülésből is újjáteremt. „Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az. A régiek elmúlnak, és ímé, újjá lett minden” (2Kor 5,17). Ahogy az első teremtés éggel és földdel kezdődött, vízzel és növényekkel, állatvilággal folytatódott és csúcsozott ki az emberben mint a teremtés

koronájában – az új teremtés, miután az ember elbukott, s rajta keresztül bejött a világba a Sátán, a bűn, a rettentő halál és az örök kárhozat, Krisztusban újjáteremtő erővel éppen fordítva, az emberi szíven keresztül indul el. „Akarom, tisztulj meg!” (Mt 8,3) „Adok néktek új szívet, új lelket adok belétek, hogy megismerjétek engem kicsinytől nagyig, azt mondja az Úr.” Az új szívből lesz az új család. Az új családból új népi, nemzeti és emberi közösség. Depressziós öngyilkosság helyett születés és újjászületés, szaporodás és sokasodás, megtérés és megszentelődés. Végső halál, kárhozatos, kétségbeejtő, sötétlő látomás helyett: „Íme, látom az egeket megnyílni és az Embernek Fiát az Istennek jobbjára felől állni” (ApCsel 7,56). S ezért: „Új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, amelyben igazság lakozik” (2Pt 3,13).

„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet” (1Móz 1,1). És folytatódik az első teremtés odáig: „Teremtsünk embert saját képünkre és hasonlatosságunkra” (1Móz 1,26). „Aki Krisztusban van, új teremtés az” – indul a megsemmisülésből újjáteremtő Isten szava. Az új ég és az új föld személyi, családi, történelmi, népi-nemzeti, emberi, kontinentális, globális, kozmikus, örökkévaló megújuláson át tetőzik fölöttünk. A szadduceusok nem ismerték Istennek ezt a hatalmát, ezért csak a halál emberei lehettek. A földön manipulálva, minden evilági hasznot kizsigerelve, az erkölcstelen világ uralma alatt álló történelmi, politikai helyzetből belekárhoztak abba a lélektelenségbe, amelynek jegyében a Sátánnak aláírták életük oklevelét. De Jézus szemükbe mondja: Nem ismeritek az Istennek hatalmát, és ezért vagytok a halálnak gyermekei.

III.

A szadduceusok különösen nem ismerték őt, a Krisztust. Gúnyosan, kézlegyintéssel, pókolti hahotával a Krisztustól merik megkérdezni mindezt. Ravasz László, ennek a szószéknek legnagyobb igehirdetője, azt mondja: Nem lepődnék meg, ha Dánte poklának legmélyebb bugyrából pokoli hahotázó és egyáltalán nem síró seregek közelednének felénk, amikor isteni látással lelátunk ebbe a mélységbe. Ezzel a hahotával megkérdezik, hogy van-e feltámadás. Attól, aki már háromszor megjelentette: „Az embernek Fia emberek kezébe adatik, és megfogják őt, megostorozzák őt, megverik őt, megölik őt, de harmadnapon feltámad” (Mt 20,17–19).

Mindig komolyan vették a három, öt, hét negatív kijelentést az ő kereszthalálos megcsúfoltatásáról és elpusztításáról. De mindháromszor egyik fülükön be, a másik fülükön ki a döntő szót: „Harmadnap feltámad.” Ezért voltak a halál fiai.

Testvéreim! A Sátán legfinomabb manipulációja, legsuttogóbb áligéje, az események kalapácsütéseinek belétek idegződő világnézete szerint nem vagytok ti, nem vagyunk mi a halál fiai. Hiszen mi a legkisebb ellenállás irányában könnyen lehetünk azok, akik ismerjük szomorú történelmi tapasztalatainkat, akik levontuk a következtetést az elmúlt évtizedek következetes sáttáni diadalhadjárataiból, és ebből a szempontból nem ismerjük az írásokat, sem Isten hatalmát, sem Krisztus háromszori szenvedésjelentését úgy, hogy annak lényege nem a golgotai kereszthalálig vezető sötét, halálos állomás, hanem a „harmadnapon feltámadott” kijelentés. Ezért Jézus azt akarja ezzel a felolvasott Igével mondani: fordíts háttal a halálnak, amely előtted áll, amelyért el vagy csüggedve, amelyért nem szaporodsz és sokasodsz, hanem fogyatkozol, amelyért hiszel, de csak annyira, hogy zaklatott szívednek a nyugdíjjárulékát vasárnapról vasárnapra megkapd és elalélván el ne csüggedj lelkedben, de nem annyira, hogy újjászüless, a koporsóból kitörj, eget kérj és higgy.

Egyetlen népnek van jövődjéje, a babiloni fogságra vitel ellenére is, a tüzes kemencék ellenére is, aki ismeri az írásokat, aki ismeri az Isten hatalmát, és aki lézersugár-

központosítással megismeri Krisztust, az eljövendő, az eljött és az újra eljövendő Mesiást.

Légy a feltámadás népe! Legyetek feltámadásra képes emberekként olyanok, akik most már nemcsak ószövetségi, hanem újszövetségi értelemben is ismeritek az írásokat, ismeritek az Istennek hatalmát, és ismeritek az értetek meghalt és feltámadott Krisztust! Ó, akkor az előbb idézett és szadduceusok által nem ismert ószövetségi idézetekhez Jézusnak sok drága jövendölése jön: „E világon nyomorúságotok léssen, de bízzatok, én meggyőztem a világot” (Jn 16,33). „Bizony, bizony, ámen, ámen, azt mondom néktek, aki hallja az én beszédemet és hisz annak, aki engem elbocsátott, örök élete van és nem megy a kárhozatra, hanem általmént a halálból az életre” (Jn 5,24). Ámen.

Nagy István

Bűnbocsánat és gyógyulás

Alapige: Márk 2,1–12

Bibliaviasás: Zsoltárok 130

Jézus néhány nap múlva ismét Kapernaumba érkezett. Talán a Péterék házában szállt meg. Kapernaumban, ebben a galileai faluban náluk volt otthon. Később is mindegyre megfordult itt, és tanított, gyógyított, szolgált népének. Ezért mondotta e mintegy kiváltságos helyről: „Kapernaum, aki az égig felmagasztaltattál” (Mt 11,23). Ez az otthon mindenütt megvan a mennybemenetele óta; megjelenésének helye, ahol ketten-hárman egybegyűlnek nevében, tehát az egyházban. Akkor és ott nagy sokaság akarta őt látni, hallani, abbahagyta foglalatosságát és mindennél előbbre valónak tartotta a Jézussal való találkozást. Azonnal hozzá igyekezett. Jézus jelenléte vonzza a lelkeket. Ahol ő valóban megjelenik, ott, ahhoz az egyházhoz bizonyosan megindul a felsorakozás. A templom nem marad üres.

„És hirdeté nekik az Igét.” Ez igazolja jelenlétét. Az Ige Isten szava az emberekhez, vele szabadító szeretetét hirdeti ki. Jézus által Isten hajol le hozzánk. Annak a kapernaumi háznak ez adott igazi értéket. Ennek megfelelően akkor méltó nevére az egyház, ha benne Isten Igéjével telnek meg a lelkek. Ha nem Ige hangzik, akkor nincs találkozás Jézussal, ennek elmaradását semmi bölcs tanítás sem pótolja, a kiváló szóonokok, nagy tudósok beszéde nem emel Istenhez. Lehet, hogy reá hivatkoznak a szép és érdekes szavak, ám ezek csak a maguk hitelét szeretnék vele biztosítani, elgondolásukat elfogadtatni. Sokféle tanítás összegyűjthet és tarthat rövid időre együtt, de hatásuk végül is nyomtalanul elillan. Mert „Magszárak a fű, és a virág elhull, de az Úr beszéde megmarad örökké” (Pt 1,24–25). Benne örömhír, evangélium hangzik, mely Isten hatalma minden hívő számára. Ez teremt kapcsolatot, közösséget vele és a hallgatók között.

Ezt mutatja a mai történet.

1. „Jövének hozzá egy gutaütöttöt hozva.”

Agyvérzés érte, megbénult. Ismert betegség volt, ma is az. Fialalokat, de különösen idősebbeket nyomorít meg. Ritkán van gyógyulás belőle, munkaképtelenné és mozgásában nagyon korlátozottá teszi a beteget. Egy ilyen hoztak el Jézushoz. Az is hallott róla, hozzá vágyott. A mellette élők – családtagok, ismerősök – között voltak segítőkészek, akik ezt lehetővé tették. A bethesdai tó mellett a már 38 éve béna beteg Jézus kérdésére, hogy „akarsz-e meggyógyulni?” – azt panaszkolta: „Uram, nincs emberem, hogy amikor a víz felzavarodik, bevigyen engem a tóba” (Jn 5,7). Itt volt embere a gutaütöttnek, példák mindnyájunk számára négyen is, akik – mert szintén hittek hatalmában – hordágyra tettek és Jézushoz vitték a beteget. Általában túlságosan csak a magunk bajával foglalkozunk, mások szenvedése alig indít olyan valódi résztvételre, amikor nem csak orvoshoz

juttatjuk el betegeinket, hanem az egyetlen áldott orvoshoz, Jézushoz. A diakóniára, a szeretetszolgálatra már folyik intézményes képzés is, de ez még kevesekhez jut el, még nem tudja a közömbösséget felváltani. Pedig erre kötelező nem csak az emberiség, hanem a hit. Jézushoz együtt menni a szenvedőkkel! Ő látja és megkérdezi: hol van a te atyádfia, legalább lélekben elhoztad-e? Pál apostol együttérzése ez volt: „ki beteg, hogy én is beteg ne volnék?” (2Kor 11,29)

2. „De a sokaság miatt nem férközhettek azzal hozzá.” Annyian vették körül Jézust, hogy tele volt a ház, de a környéke is. Elzárták a hozzá vezető utat. A már ottlevőket a maguk baja és igénye kötötte le, nem ismerték fel, hogy hoztak egy sürgősebben Jézusra szoruló életet. Megtörténik, hogy a már bennlevők, sőt éppen a ház, az egyház belső emberei magatartása miatt kívül rekednek a lelegelettebbek. Vizsgáljuk a hit, igen gyakran elégtelenre.

Az a négy betegszállító nem torpant meg az akadály láttán, nem állt be a hosszú sorba, de nem is fordult vissza terhével. Hitt Jézusban, és a hit leleményessé tette igyekezetében. Isten Lelke megtámogatja követőit, hogy felismerjék, mit tehetnek, milyen megoldáshoz forduljanak. Jézus mondotta a néma lélektől megszállott és gyötört fiú apjának: „Minden lehetséges a hívőnek” (Mk 9,23). Valószínűleg megkerülve a házat, felkapaszkodtak a lapos tetejére, azt megbontották, azon át „leereszték a nyoszolyát, amelyben a gutaütött feküdt”. Célhoz, Jézushoz érkeztek vele. Bizonyos, hogy aki szívvel keresi őt, az találkozik szabadításával.

3: Nem tekintette Jézus vakmerőségnek, amit tettek. Belát a lelkekbe, és hitük alapján intézkedik. Ott „monda a gutaütöttnek: fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid”. Fiaként fogadta, és hitét, hitüket alkalmasnak tekintette a bűn megbocsátására. Bűnbocsánat? Nem ezt kérte a beteg és négy segítsége. Mi mást szoktunk kérni és várni Jézustól: azt, amit mi tartunk nyomorúságnak: testi, mindennapi szükségjeink megszüntetését. Holott amit mond – és ez a történet központi tanítása –, a bűnbocsánaton fordul meg minden szükség feloldása.

a) De előbb figyeljük meg a jelen levő írástudók viselkedését. Ott ülnek vala „ők is néhányan. Tekintélyük tudatában és elismerésében ültek ott, nem álltak. Tudták az írásokat, mert azoknak tanulmányozására, megmagyarázására és mindenki által való betartására szentelték életüket. Mit tanít a törvény, Mózes könyvei? Ezek szabályozták a cselekedeteket. Akkor ott csak hallgattak, de magukban felhördültek Jézus tanítása miatt, azt egyenesen istenkáromlásnak minősítették, mert felfogásuk szerint egyedül Isten bocsáthatja meg a bűnöket. Jézus pedig csak ember, szavaival isteníti magát. Nem hozták ezt Jézus tudomására, de ő „azonnal észrevehette az ő lelkével, hogy azok magukban így okoskodnak”. Belát minden lélekbe, „magától is tudta, mi volt az emberben” (Jn 2,25). És nem hagyta megválaszolatlan, világossá tette intézkedését. Feltette a kérdést: „Mi könnyebb, azt mondanom-é a gutaütöttnek: megbocsáttattak néked a te bűneid, vagy ezt mondanom: kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádat és járj”? A gyógyulást könnyebben elérhetőnek tartották, az előfordul mindegyre, mert mindig akadnak csodatevők, akik ugyan nem képesek senkit sem megmenteni a haláltól, de a szenvedőt átmenetileg megszabadítják betegségétől. Bűnbocsánatra azonban nem képesek!

b) Az írástudók nem voltak hajlandók elfogadni Jézust „az Ember Fiának”, akiben maga Isten jelent meg, akiben magára vette az emberi állapotot, az ahhoz való hasonlóságot és lett Immánuel, azaz velünk az Isten. Ennyire megalázta magát az emberért. Mégpedig azért, hogy a tőle elválasztó bűnöket megszüntesse, azok ne kárhoztassanak, helyette már itt a földön áldozatával, szenvedésével és keresztségével megbocsátást szerezzen a bűnösöknek. Jézus által, csak általa van bűnbocsánat. A rég megígért Embernek Fia, a Megváltó Krisztus lépett be a bűntől megromlott, halálosan beteggé lett világba.

Kimondotta Kapernaumban, mondja állandóan: „Tudjátok meg, hogy az ember Fiának van hatalma e földön a bűnöket megbocsátani.” Nemrég egyik vasárnap hallottuk a szép Igét: „Megjelent Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Titus 2,11). Üdvözítő kegyelem! Megbocsátás az üdvösségre, a bűnből és halálból megszabadulásra, örök életre!

c) Minden betegség testi és lelki nyomorúságot okoz. De miből ered? Abból, hogy bűnösök vagyunk. Ha nem lennénk, akkor betegség sem támadhatna meg. Mint bűnösök vagyunk kitéve az ideigvaló és végleges romlásnak. Ebből akkor szabadulunk meg, mikor megint visszakérülhetünk Isten szeretetébe, a bűneink megbocsátása nyomán helyreáll kapcsolatunk Istennel és uralmával. Ezzel együtt jár az előbb-utóbb bekövetkező teljes gyógyulásunk. Jézus itt van, vár és hív magához: „Kiket nyom a vétek súlya, A bűn miatt betegek” (82. ének 3. v.). Már e földön megteheti, meg is teszi sokszor, hogy a hozzá jutott élet testi betegségét meggyógyítja. De ez többre utal, többre akar segíteni. Földi napjaiban gyógyításaival kizárólag erre akarta rávezetni a hallgatóit. Még nem volt ismert az üdvösség, de abból ízelítőt adott a bénák, vakok, leprások, mindenféle betegségek gyógyításával.

4. Ezért – a bűnbocsánat igazolására – mondotta a gutaütöttnek: „Mondom néked, kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádat és eredj haza.” Annak erő töltötte el a béna testét, felkelt, tudott járni, már nem nyoszolyájának rabja, megfordult a helyzet, ő hordozta, vitte magával régi bajának bizonyítékát. És hazament. Haza, övéi közé, környezetébe, mint Jézus kegyelmének és hatalmának élő tanúbizonysága, mindeneknek javára, útbaigazítására.

Mind hordozunk betegséget magunkban, könnyebbet, súlyosabbat, kezeljük, ahogy lehet, s belehalunk. Pedig már nem kell így néznünk sorsunkat. Van üdvösség. Minden betegségen túl ez készen vár reánk. Nem kell nyomorultul elvesznünk, mert Jézus által Isten gyermekei vagyunk, hisszük, hogy teljesül az üdvösség, már a földön kapunk ízelítőt belőle, hogy aztán üdvözültek legyünk, mikor „Isten eltöröl minden könnyet a szemekről és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé” (Jel 21,4). Járuljunk Jézus Krisztushoz, hogy bűneinket megbánva bocsánatot nyerjünk, mert „ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket” (1Jn 1,8). „Keblére zárva nyugalmat ad.” Ismét és ismét megbocsát. Hallja együttes bűnvallásunkat és otthon elhangzó bocsánatkérésünket. Nyomában cselekszik. Az őszinte bűnbánatra bocsánatával válaszol, s akkor könnyül terhünk, megújít, erőt ad utunk megtételére. Ezért tudunk még felkelni, még járni, egymás javára szolgálni, míg aztán hazamegyünk.

5. Van olyan állítás, hogy ma már nincsenek csodák. A hitetlen számára nincsen, de a hívő előtt az Úr megfejtí önmagát, azt, hogy ő csodásan működik. Csoda a hitünk, hogy hittben élünk, kérjük a bocsánatot és még tart az üdvösségre való felkészülésünk ideje. – Kapernaumban a sokaság „elálmélkodék és dicsőíté Istent, ezt mondván: soha nem láttunk ilyet!” – Így van! Jézus nélkül soha, de vele mindig ezt látjuk.

Az első három evangélium mindenike feljegyezte ezt a történetet, mert Jézus szolgálatának, aztán minden igehirdetésnek ez a lényege, evangélium, örömhír a szomorúságban: van bűnbocsánat, gyógyulás az üdvösségre Jézus Krisztus által. Ezt állította újra döntő módon előtérbe a reformáció. Ámen.

A menekülő álma

Alapige: 1Mózes 28,12–13

Bibliaolvasás: 1Mózes 27,41–45; 28,10–22

Menekülésre kényszerülve a menekülő szinte mindenét elveszíti, kivéve azt, ami a szívében és az agyában van. De megmenti a legdrágábbat: az életét. Aki magát menekülésre határozza el, ezzel a döntéssel azt bizonyítja, hogy élete érdekében vagy egy eszme érdekében, amelyet ugyanolyan értékesnek tekint, mint az életét, elveszhetőnek, úgyszólván értéktelennek tekinti az anyagi javait és társadalmi állását. Semmi sem fontos annyira, mint a puszta élete, és ha egy szál ingben vagy ha egészen ruha nélkül kényszerül menekülni, akkor is kész hátrahagyni addigi fáradozása anyagi és társadalmi gyümölcseit, csak hogy megmentse az életét.

Eddig háromszor menekültem, és így nagyjából ismerem a menekülők gondolatait és érzéseit. Az első menekülésem idején öt éves voltam, a másodikon harmincéves és a harmadik idején 34 éves. Áldom Istent azért a kiváltságért, hogy menekülhettem. Nem siránkozom az elveszett javak miatt, hanem hálás vagyok és örvendek afelett, hogy megmaradt az életem és szabadságomban volt az életemet a legjobb belátásom szerint rendezni.

De mit kell tennie az embernek a megmentett életével? Mit ér a megmentett élet?

Amikor az ember a menekülés útját választja, mélységesen érzi, hogy élete Isten gondviselésében van. Anyagi és társadalmi életének az alapja szétomlott. Az élet országújtjára került, amin szüntelenül idegenekkel találkozik. Ha azelőtt nem törődött Istennel, most nyomorúságában, szegénységében, bizonytalanságában és árvaságában ismételtén Istentre gondol és az ő segítségét kéri. Jövőjét csak Isten segítségével tudja elgondolni. Ha bízik is saját ügyességében és megszerzett tudásában, mégis Isten a végső reménye.

Ilyen lehetett Izsák és Rebeka fia, Jákób gondolkozása, amikor Kánaánból Mezopotámia felé menekült ikertestvére, Ézsau haragja elől.

Kétségkívül Jákób bízott ifjú erejében, okosságában és ügyességében. De a múltjában történt ellentétei nyomasztották. Testvérét, Ézsaut kétszer becsapta. Ikrek voltak, de Ézsau jött a világra elsőnek, és így, a zsidó törvény szerint, ő volt apja javainak, tekintélyének és áldásának örököse. Jákób Ézsauinak ezt az örökséget csalta el. Egyszer amikor Ézsau nagyon éhesen ment haza mezei munkájából, és látta, amint Jákób ételt készített, enni kért tőle. Jákób csak azután adott neki az ételből, miután Ézsau hamarjában megesküdtött, hogy elsőszülöttségi jogáról Jákób javára lemond. Így a kiéhezett Ézsau eladta elsőszülöttségi jogát Jákóbnak egy kis kenyérért és egy tál lencséért. Később, amikor apjuk, Izsák, úgy érezte, hogy nemsokára meghal, magához hívta Ézsaut és utasította, menjen a mezőre, lőjön vadat, készítsen belőle ételt és vigye be hozzá, hogy megáldja mint elsőszülöttet és törvényes örökössé tegye. Mialatt Ézsau vadászni volt, anyjuk által biztatva és segítve, Jákób ízletes ételt vitt Izsákhoz, és azt hazudta neki, hogy ő Ézsau. A vak Izsák ráadta Jákóbra az elsőszülöttségi áldást és örökséget, azt gondolva, hogy Ézsau áll előtte. Nem sokkal azután megérkezett Ézsau, és megtudta a csalást. Elhatározta, hogy megöli Jákóbot. Szülei tanácsára a hazájából menekülve akkor indult útra Jákób.

Mit vihetett magával? Azt, amit a gyalogos ember elbír a hátán, anélkül hogy az menekülésében akadályozná.

De Jákóbnál volt valami sokkal értékesebb, mint bármilyen anyagi kincs. Az, aki bátyját is és apját is becsapta, nem csak ilyen jellembeli gyengeségeket hordozott. Szíve mélyén nagy hivatás titkos tudata rejtőzött. Ismerte Isten ígéreteit, amiket nagyapjának, Ábrahámnak és apjának, Izsáknak tett. Így családja múltja és nemzete jövője között magát tekintette az összekapcsoló láncszemnek. Bátyját, Ézsaut nem látta képesnek Isten ígéretei megvalósítására. Talán hallotta szülei beszélgetését, akik rosszalták azt, hogy Ézsau kánaáni nőt vett feleségül és ezáltal megtörte a családi hagyományt. Az Ézsauval szembeni kifogást valószínűleg erősíthette az a tény is, hogy „Ézsau vadászathoz értő, szabadban élő ember lett, Jákób ellenben szelíd sátorlakó” (1Móz 25,27), ami egyben azt jelenti, hogy Jákóbban erősebb hajlam volt olyan civilizáció kialakítására, ami nagyobb biztosíték volt törzse és nemzete jövője szempontjából.

Bármilyen különösen hangozhat is, Jákób (a Csaló) hivatástudata Istenbe vetett hitén alapult. Hitte, hogy ő hivatott megvalósítani az Ábrahámnak és Izsáknak tett ígéreteket. Azok Isten ígéretei voltak. Ábrahám is és Izsák is hitte, hogy az egy igaz Isten, akit ők imádtak, nagy nemzetté válásuk közben vezetni és segíteni fogja őket. Nem hittek a bálványokban, azt sem hitték, hogy igazában sok isten volna. Hitték, hogy csak egy Isten van, az Úr, aki nekik küldetést adott. Hitték, hogy azért lesznek nemzetté, hogy általuk és értük minden nemzet dicsérje az Úr nevét és parancsait tekintse az élet alapvető törvényeinek. Jákób hitt ebben az Istenben, hitt a nagyapjának és az apjának adott ígéreteiben. Saját magát látta az ígérek örökösének, és azért biztosította még csalás árán is magának mint törzsük vezetőjének az elsőszülöttségi jogot és apja áldását.

A menekülő Jákób ilyen mélyen átértett meggyőződéssel indul útnak. Hárán felé igyekezve, ahonnan nagyapja, majd később anyja Kánaánba ment, feje tele volt a jövőre vonatkozó kérdésekkel. Nagyszerű és szép jövőről gondolkozott. Időnként azonban kétség is támadta szívét. Ilyenkor fel-felébredt benne a kérdés, vajon helyes volt-e anyja tanácsa nyomán csalással megszereznie azt az áldást, ami törvényesen bátyját, az elsőszülöttet illette meg. Nem kellett volna-e megelégednie családjá második helyével a jövőben? Egyáltalán: szabad-e kitörni a kor erkölcsi szokásai közül? Szabad-e vágni és törekedni az első helyre, hogy az ember nagy nemzet őse legyen? Végül: mi számára Isten akarata? Valójában számíthat-e Isten segítségére? Valószínűleg ilyenszerű gondolatok zavarták Jákóbot menekülése első napján. Amint elhaladt a mezők és ligetek mellett, ahol apja nyájai szoktak legelni, lelkében felfakadt az az érzés, amit egyetlen menekülő sem kerülhet el. Valami keserűség fojtogatja a torkát, amikor elhagyja városa külső határát, majd országa végét, és felöltik benne a kérdés: vajon fogom-e még valaha látni hazámat vagy örökre távol maradok tőle?

Álmainkat azok a gondolatok befolyásolják, melyek napközben foglalkoztatnak. Nem csoda, hogy amikor besötétedett és a szabad ég alatt aludni készült, követ helyezett párnaként a feje alá. Álmai folytatásai voltak annak, amire egész nap gondolt.

Egyszerű álma látomás formájában közvetítette azt az igazságot, aminek az alapján egy nemzet jövője épült fel. Valóban, milyen gyermekesen egyszerű volt Jákób álma! A földtől az égig erő létrán angyalok jártak le és fel, és Isten állt a létra felett. De ennek az álomnak a lényege nem gyermekies vagy kezdetleges volt, hanem nemzetet teremtő kijelentés. Álmában azt gondolta, hogy Isten így szólt hozzá: „Én vagyok az Úr, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene! Ezt a földet, amelyen fekszel, neked adom és a te utódaidnak. Annyi utódod lesz, mint a föld pora, terjeszkedni fogsz nyugatra és keletre, északra és délre, és áldást nyer általad meg utódod által a föld minden nemzetisége. Mert én veled vagyok, megőrizlek téged, akárhova mégy, és visszahozlak erre a földre. Bizony, nem hagyalak el, amíg nem teljesítem, amit megígértem neked” (1Móz 28,13–15).

Nagyszerű álma volt a menekülőnek. Olyan álma, ami neki célt, biztonságot és erőt adott egész életére. Mindenekelőtt megadta neki azt a boldogító hitet, hogy amint Ábráhámmal és Izsákkal tette, Isten vele is beszélt. Isten nem haragosan szólt hozzá, hanem bátorítóan és biztatóan. Azt a bizonyosságot nyerte, hogy Isten nem haragszik rá, hanem nagy terve van vele. Ez a bizonyosság nagyobb érték volt számára, mint a világ minden kincse.

Álmában a második drága üzenet az volt, hogy bár kénytelen volt menekülni szeretett szülőföldjéről, menekülése csak ideiglenes megpróbáltatás és a föld majd visszakerül hozzá, hogy nagy nemzet bölcsője legyen. Micsoda óriási kilátás volt ez a jövőre!

Álma harmadik áldása az az Isten által adott biztatás volt, hogy bármerre jár, az Úr vele fog lenni. Aki sohasem kénytelen menekülni, nehezen tudja érzékelni, milyen fontos és biztató a bajban levő embernek tudnia, hogy menekülése közben Isten mindig és mindenütt vele van.

Álmát a menekülő Jákób isteni kijelentésként és ígéretként fogta fel. Jóllehet a sötétségtől körülveve és párnaként kövel a feje alatt ő volt az egyetlen ember azon a pusztán helyen, mégsem volt egyedül. A legjobb társaságban volt. Isten volt vele. Ő szólt hozzá, és ő ígérte, hogy nem hagyja el, amíg nem teljesíti, amit megígért neki. Most már jöhetnek az élet nehézségei! Köztük egy sem lehet, amit Jákób ne tudna legyőzni és ne tudna előnyére felhasználni, mert hitte és tudta, hogy Isten vele van. Itt pedig hadd idézzem Pál apostolnak egy későbbi korból származó szavait: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Ki választhatna el minket a Krisztus szeretetétől?... Meg vagyok győződve, hogy semmiféle teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban” (Róm 8,35–39). Ilyenszerű lehetett az a meggyőződés, amit a menekülő Jákób kapott, mert saját törekényisége, bűne és hibái ellenére hitt Istenben.

Alig van valahol szájalmasabb és nyomorultabb ember annál a menekülőnél, akinek nincs élő kapcsolata Istennel. Kiszakadt nemzete, társadalma és talán családja talajából. Lehet olyan műveltsége és képzettsége, amivel magának megélhetést vagy éppen gazdagságot tud szerezni. De bármerre megy, élete sehöl sem tud igazán meggyökerezni. Lába alatt nincs szilárd alap. Különösképpen a honvágy tölti el szívét, bármennyire igyekszik is azt elnyomni. Vagy így, vagy úgy, az Istenben nem hívő menekülő a sors kegyére van hagyatva. Vagy érzelmi világát tépik szét tapasztalatai, vagy eszéből kikopik minden értékes életcél. Számára az életnek nem lesz megfelelő célja és értelme. Fáradt, elkeseredett lesz, és elméje meg is hibásodhat. A minden emberi szükség legfontosabbja nem nyer kielégítést az életében: Nem tud, mert nem akar beszélni Teremtőjével, hogy elmondja neki mindazt, amit el kellene mondania, hogy tőle kapja meg az irányító választ és megoldást.

A hívő ember számára az imádság az élet legfőbb forrása és csatornája. Van Isten, akivel egyaránt beszélhet élete legmélyebb és legapróbb kérdéseiről. Semmi sem túl nagy és semmi sem túl jelentéktelen Istennek, aki teremtette a végtelen mindenséget, de azt atomokból, sőt az atomoknál még parányibb részekből tette össze. A hívő szíve nemcsak azért nyugszik meg, mert van alkalma gondolatait közölni valakivel, sőt Istennel, aki képes megérteni az ember szíve legmélyebb gondolatait, hanem mert miközben imádkozott, miközben beszélt Istennel, a kérdéseire elnyerte a helyes megoldásokat.

Pszichológusok megállapították azt, hogy a zavart és aggódo ember legelső szüksége az az alkalom, hogy mindazt elmondhassa, amit akar, és olyannak mondhassa el, akit barátságos tekintélyként fogad el. Ilyen kibeszéléskor életük legrejtettebb gondolatai és eseményei jönnek felszínre, és ha ez megtörténik, meg lehet találni a megoldást. Így az ember megszabadul terhétől. Az őszinte imádság Isten jelenlétében mindent nyilvánva-

lővá tesz, s az imádság révén Isten Lelke által sugallt új kilátásokat, új lehetőségeket és új áldásokat tárnak fel.

A menekülő, aki hisz Istenben és hallgat rá, jóllehet minden földi javát elvesztette és az idegen talajba való begyökerezéssel nagy bajai vannak – a legbiztosabb, igen, az egyetlen biztos alapra építi életét. Mert ki tudna nagyobb biztonságot adni a földön annál, mint aki a földet is teremtette? Ki tudna az embernek helyesebb tanácsot adni, mint az, aki formálta az embert, és aki minden titok és ismeret forrása? Ki tudja jobban vezetni az embert, mint az, aki ismeri az ember célját, és aki hivatását adta?

A menekülő, aki mindent elvesztett, de megtartotta hitét Istenben, boldogabb, mint az, aki sohasem kényszerült elhagyni otthonát, és akinek sok javai vannak, de aki nem keresi Isten tervét, nem követi azt, hanem inkább mulandó javakban, társadalmi helyzetében és pillanatnyi kényelmében bíz.

Jobb nem bírni semmi földi jóval, de hinni Istenben és engedelmeskedni neki, semmint megnyerni az egész világot, de lélekben kárt vallani.

Alapjában véve mi mindnyájan vándorok vagy menekülők vagyunk ebben az életben. Amit bármilyen téren és vonatkozásban elérünk, elnyerünk vagy teljesítünk, az csupán kezdőpontja azoknak a nagyobb dolgoknak és tápláléka azoknak az új gondolatoknak, melyeknek minket új álmokra és Isten szolgálatában fokozatosan növekvő, új életre kell vezetniük.

Ezt a prédikációt a Zsidókhoz írt levélből vett idézettel zárom: „Nincsen itt marandó városunk, hanem a jövődőt keressük” (Zsid 13,14). És miközben ezt meggondoljuk, ne feledkezzünk meg arról, hogy Vietnamban, Hongkongban, az arab országokban és a világ sok más részén sok millió menekült van, akiknek szükségük van anyagi segítségünkre, de még inkább szükség van arra a segítségre, hogy Istennel élő kapcsolatba kerüljenek a Jézus Krisztusban. Amen.

A Református Világszövetség debreceni nagygyűlésén

Abival Pires da Silveira
Brazília

„Igazság, kenyér és szépség”

Alapige: Jeremiás 13,1–11
Bibliaviasítás: Lukács 15,11–32

Emlékező nap a mai számomra. Hálás emlékek egyike. Ezek az emlékek olyan rendkívüli pillanatok, amelyek a Református Világszövetséghez kapcsolnak engem. Soha nem fogom elfelejteni ezeket.

Az első emlékem a 18. Nagygyűlés, amelyre 1959 júliusában és augusztusában Sao Paulóban került sor. A megnyitó és a záró istentiszteletet annak az egyháznak a templomában tartották, amelynek ma én vagyok a lelkésze. Akkor másodéves teológiai hallgató voltam, s nagy kiváltság volt számomra, hogy részt vehettem azon a történelmi eseményen. Különösen két dolog él elevenen az emlékezetemben. Az első a küldöttek nagy menete, amint bevonultak a templom középső hajóján. Öt földrésről több mint háromezren voltak, sokan országuk hagyományos öltözetében. A másik, ami megragadott, Dr. John Mackay-nek, a Református Világszövetség akkori elnökének az igehirdetése volt a megnyitó istentiszteleten: „Meg ne feledkezzünk Istenről!”

A második nevezetes alkalom Ottawában volt, 1982. augusztus 17-től 27-ig, a Világszövetség 21. Nagygyűlésén. Első alkalommal voltam ott küldött, és sohasem fogom elfelejteni a Dominion Chalmers Church-beli megnyitó istentiszteletet, ahol először hallottam Dr. Jürgen Moltmant, amint a Nagygyűlés főtémájáról mondott igehirdetést: „Mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség.”

A harmadik pillanat most van: nagy kiváltságom, hogy a Világszövetség 23. Nagygyűlésén erről a történelmi szövegről mondhatom el a megnyitó istentisztelet prédikációját. Micsoda kiváltság!

A dicsőség Urának adjunk minden dicsőséget!

Engedjék meg, hogy üzenetemet az Ószövetség egyik lapjának felidézésével kezdjem. A központi alak Jeremiás próféta. Némelyek úgy hivatkoznak rá, mint a síró próféta, a „Jeremiás siralmi” miatt. Azt hiszem, jobban megértjük őt, ha a nevével kezdjük, amely a hivatásáról és a munkájáról szól: Jeremiás neve azt jelenti: „Az igazság, amely megment.” Mint Isten megbízott prófétája, Jeremiás egy nap igen különös isteni utasítást kapott. Egy igen finom lenvászon övet kellett vennie. A próféta engedelmességet az isteni parancsnak, s annak is, hogy a derekára kösse. Majd új utasítás következett: „Fogd az övet, amelyet vettél és a derekadon van! Indulj, menj el az Eufráteszhez, és rejtse el egy kőszikla hasadékában.” Jeremiás úgy tett, ahogy az Úr parancsolta. Egy idő múlva új üzenetet és különös utasítást kapott: „Menj el az Eufráteszhez, és vedd elő az övet, amelyről azt parancsoltam, hogy rejtse el!” Jeremiás ezt is megtette, kiásta az övet onnan, ahova elrejtette. De minthogy nem is lehetett másként: az öv tönkrement, egészen hasznavehetetlen volt.

E mögött a különös és szokatlan történet mögött gazdag isteni tanítás rejlik. Az övet nem azért csinálták, hogy elássák, hanem hogy viseljék. Rendeltetése, hogy díszítse és támogassa a testet. Ez az epizód drámai módon fogalmazta meg azt az üzenetet, amelyet a próféta át kellett hogy adjon a népnek. Ami történt a finom fehér vászonövvel, ugyanúgy járt el a nép is, amikor elásta azokat az alapvető értékeket, amelyek szépséget és

méltóságot adtak neki, s ezek között különösen az igazságosságot. Ez Jeremiás prófétai üzenetének a magva: Isten az igazságosság megmentője.

Vajon nem eleven példázat ez a mi korunk számára? Hiszen mi is elástuk az igazságosság fehér vászonövet. Nem a folyók mellett, hanem a folyók áradatában, a tenger mélységében, a föld gyomrában, a világűr végtelenségében rejtettük el. Elrejtettük a városokban és a termőföldeken, a sivatagokban és az erdőkben, a völgyekben és a hegyekben. Nem csoda, ha világunk egyre inkább elveszíti méltóságát, kellemességét és szépségét.

Amikor az úrhajósok először pillantották meg a Földet a magasból, elámulva így kiáltottak fel: „Milyen kék! Milyen gyönyörű!” De planétánk egyre kevésbé lesz kék, egyre kevésbé szép. Ha reális szemmel nézzük világunkat, kénytelenek vagyunk bevallani, hogy az mind csúnyább és piszkosabb. Bárhova tekintünk, éhezést látunk. Az éhezés pedig csúnya és mocskos.

Nyomort látunk, s a nyomor csúnya és mocskos;
szegénységet látunk, s a szegénység csúnya és mocskos;
betegséget látunk, s a betegség csúnya és mocskos;
járványokat látunk, s a járvány ronda és szennyes;
háborúkat látunk, s a háború utálatos és mocskos;
kábitószereket látunk, s ezek is szennyesek és ocsmányak;
erőszakot látunk, s az erőszak csúnya és mocskos;

De a modern élet nemcsak csúnya és mocskos, hanem egyre inkább elviselhetetlenül ránk nehezedő nyomássá válik.

Bárhova tekintünk, azt látjuk, hogy béklyók és bilincsek bénítják meg az embereket és teszik az életet kegyetlenné és nyomasztóvá.

Bárhova tekintünk, csak rabszolgaságot látunk, a szolgaság pedig kegyetlen és nyomasztó;

csupa előítéletet látunk, s az kegyetlen és nyomasztó;
türelmetlenséget látunk, s az is kegyetlen és nyomasztó;
inkvizíciót látunk, s minden inkvizíció kegyetlen és nyomasztó;
diktatúrákat látunk, s minden diktatúra kegyetlen és elnyomó;
csupa megoszlást látunk, s minden megoszlás kegyetlen és nyomasztó;
mindenféle kizsákmányolást látunk, különös gazdasági kizsákmányolást, de minden kizsákmányolás kegyetlen és elnyomó.

Az új világ, amely egyre csúnyább és mocskosabb, egyre kegyetlenebb és nyomasztóbb, csak boldogtalan világ lehet. A mai élet, minden ellenkező törekvésünk ellenére, a boldogtalanság uralma alatt él. Boldogtalanság és könnyek mindenütt. Egyre kevesebbet mosolygunk, s egyre többet sírunk. S ami még rosszabb, azoknak a könnyeit ontjuk, akiknek már reménységük sincs. A tehetetlen szív könnyezik oly sok fájdalom, oly sok szenvedés, oly nagy szegénység, oly nagy erkölcsi züllés és oly sok igazságtalanság látán.

Az igazság öve nélkül világunk egyre több csúnyságra, kegyetlenkedésre és boldogtalanságra van ítélve.

Azt mondhatjuk tehát, hogy világunk válsága valójában a szépség válsága. Olyan világ ez, amelyben nemcsak kenyérré éhezünk, amit még ki lehetne elégíteni, hanem a szépségre is, ami sohasem elégíthető ki teljesen. José Carlos Mariátegui remek megállapítása szerint világunknak „nemcsak a kenyér megszerzésére, hanem a szépség megszerzésére is” szüksége van. (Siete ensayos sobre la realidad peruana. Capitulo sobre „Religion”.)

Bárcsak erről a Nagygyűlésről azt a meggyőződést vihetnők haza mindnyájan, hogy noha az igazságosság kapcsolatos a kenyérrel, de még inkább a szépséggel! Az igazságosság ugyanis olyan mértékben válik szent és spirituális elkötelezettséggé, amilyen mértékben magunkra vállaljuk, hogy a rondaságnak és a halálnak ezt a világot a szépség és az élet világává változtatjuk át. Hogyan? Kettős erőfeszítéssel: az élet igentelésével és a halál erői ellen vívott küzdelemmel.

1992-ben Rio de Janeiróban folyt le a Föld Csúcstalálkozó. A rendezvény „ECO Ninety-two” néven volt ismeretes. Több mint 120 államfő gyűlt össze, de csak divatbemutatónak használták, amelyen magukat mutogatták. Semmi többre. Pedig korunk nagy eseménye lehetett volna és kellett volna hogy legyen.

Öt év telt el azóta, s mi történt ama gyűlés eredményeként? Egyáltalán ki emlékezik még rá? Figyelemre méltó, hogy az esemény színhelyének főterén egy szimbolikus fát állítottak fel. Ott állt a gyűlés egész ideje alatt, s ágaira gyermekek üzeneteit akasztották fel szerte az egész világról.

De úgy látszik, hogy mihelyt vége lett a Föld Csúcstalálkozásnak, meg is feledkeztek az élet fájáról s azzal a jövő nemzedék életéről is.

Ez jó jelképe korunknak. A Bibliában az élet fája Isten teremtett világának a középpontjában van. Ott van a kert közepén, de ott lesz az új, a mennyei Jeruzsálem főterén is. Mindig az élet fája s mindig a középpontban. Így kellene lennie azon az úton is, amely az Éden kertjéből vezet az örök élet felé. Az élet fája elültetve a történelem szívében. De a nagy tragédia – az emberiség tulajdonképpeni bűne – az, hogy olyan könnyen megfeledkeztünk az élet fájáról s oly közönyösek lettünk az élet ellen összeesküvő halál erőivel szemben.

Élet, nem pedig halál, ez a történelem utolsó szava. Ezért mondja Pál Krisztusról szólva, hogy ő Isten nagy „Igen”-je az életre. Ugyanígy mi is arra hívtunk el Krisztusban, hogy az életre mondjunk „Igen”-t. S ha ezt tesszük, akkor határozottan az élet Istene mellett döntünk. A spiritualitás theologusai ezt az élethez való hűségnek nevezik, s ennek legelső és leghatározottabb kifejeződése az igazságosság.

Témánk, e Nagygyűlés témája, „Törjétek össze az igazságtalanság bilincseit!”, az igazságosságra szól fel. De mit jelent ez a felhívás ma egy olyan világban, mint amilyen a mienk?

1. Először is bűnbánatra való felszólítást jelent.

Egy dologban mindnyájan egyetértünk: abban, hogy gyökeres válság korában élünk. A civilizáció válságában, az élet globális értelmének válságában, kultúránk alapvető értelmének a válságában. Elvont kifejezéssel szólva ez a vezérlő elv válságát jelenti. Konkrét értelemben: a legnagyobb álomnak és utópiának a válsága ez, mely álom és utópia az utóbbi évszázadokban értelmet adott a modern világnak. Mi volt ez az álom? A korlátlan fejlődésnek az álma, a mások felett, egész népek és a természet felett való uralkodásban kifejeződő hatalmi vágy álma.

De ez az álom egy nagy lidércnyomással végződött: kizsákmányoltuk a természetet, szegénységet és nyomort idéztünk elő, az emberi méltóságot aláztuk le.

Mindig engedtük, hogy magunkkal ragadjanak a nagy megváltó forradalmak álmai: a tudományos forradalomé, a technika forradalmáé, a kapitalista forradalomé, a szocialista forradalomé, a kibernetika forradalmáé. Mindeme forradalmak súlyos árat követelnek az emberi ellenségeskedésben. Emberek, értékek és alapvető erőforrások millióit áldoztuk fel vagy veszítettük el útközben.

Legyen bátorágunk megvallani, hogy kudarcot vallottunk. Legyen bennünk méltóság a „mea culpa” bevallására, s le kell mondanunk arról a nagy illúzióról, hogy magunktól vagy a magunk képességeivel megváltoztathatjuk ezt a helyzetet. Legyen bátor-

ságunk az őszinteségre és valljuk meg, hogy mélységes lelki forradalomra van szükségünk, anélkül sem mi, sem világunk nem remélhet semmit. Legyen bátorságunk újból figyelni a Názáreti Jézus felszólítására: „Térjete meg és higgyetek az evangéliumban!” Legyen bátorságunk bűnbánatot tartani, mert a bűnbánat mindenekelőtt a magatartás megváltozását jelenti. A magatartás megváltozása pedig a szívben kezdődik. Ezért az igazságosság útján érkező új szövetségnek legelőször a szívünkben kell mindent megváltoztatnia, mivel a szívben van a gyökere minden agressziónak, ellenségeskedésnek, minden bűnnek, ami tönkreteszi az eredeti harmóniát az élőlények között. A lélek forradalmával, a szívünkkel kezdődjék el minden. Mit jelent ez ma az igazságosságra szólító felhívásban?

2. Az irgalmasságra való felszólítást jelenti.

Nincs reménység számunkra, sem világunk számára, ha nem vagyunk képesek mindnyájan a legnagyobb és legevangeliumibb gesztusra, az irgalmasságra. A irgalmasság gyakorlására hívtunk el. De ezt a szót, hogy „irgalmasság”, helyesen kell értenünk. Hogy Jon Sobrino szavait idézzem: „Itt nem egyszerűen »irgalmasság«-ról beszélünk, hanem az »irgalmasság elvé«-ről. Ugyanúgy, ahogy Ernst Bloch sem csupán a »reménység«-ről beszél, hanem a »reménység elvé«-ről.” (Jon Sobrino: *O Principio Misericordia*. 32.)

Következésképpen az irgalom nem csupán az együttérzés szép érzése, de a „jó cselekedetek”-kel sem tévesztendő össze, bármilyen dicséretesek is azok; még kevésbé azzal a paternalista, atyáskodó magatartással, amely enyhíteni akar az egyéni vagy közösségi ínségeken. Az irgalmasság elve a szeretet cselekedete – olyan áldozatkész szereteté, amely leszáll a fájdalom és a szenvedés legmélyebb szintjére, hogy megváltsa az áldozatot. Erről az elvről beszél Jézus az irgalmas szamaritánus példázatában, amikor arról az emberről szól, aki irgalommal teli szívből cselekedett.

Világunk megdicséri vagy legalábbis eltűri az „irgalmasság cselekedeteit”, de nem tudja elviselni az irgalmasság elvéből fakadó prófétai magatartást. Amikor az irgalmasság igazságosságként lép be a történelembe, szembekerül azokkal, akiket nem az irgalmasság elve irányít. A történelem tele van olyan papokkal és lévitákkal, akik nem gyakorolnak irgalmasságot. S ami még rosszabb, a történelemben éppen azok a vezető személyiségek, akik az irgalmasságellenes elvet képviselik. Ezért az Egyház missziója sohasem korlátozódhat csupán az „irgalmasság cselekedetei”-re, hanem azt az irgalmasság elvének kell vezérelnie. A világ szereti – s amint látszik, mi is szeretjük – az olyan Egyházat, amelyik az „irgalmasság cselekedeteit” gyakorolja, de vagy nem szeretjük, vagy csak nehezen fogadjuk el az olyan Egyházat, amelyet az irgalmasság elve motivál. Az egyház igen könnyen megelegszik a jóakarottnak a pusztá gesztusaival. De az igazi Egyház harcol és feláldozza magát az igazságosság szeretetéért.

Szívünknek és az Egyház szívének ma tehát el kell telnie az irgalmassággal.

Mit jelent ez ma az igazságosságra szólító felhívásban?

3. Szolidaritásra való felhívást jelent.

Sokak szemében cinizmusnak látszik ma szolidaritásról beszélni ebben a világban. Valójában bizonyos kiábrándultság tapasztalható a szolidaritást illetően. Hugo Assman, a felszabadítás latin-amerikai theologusa, a mai világban a szolidaritás valamiféle fennakadásáról beszél. Nem holmi velünk született érzéketlenségre utal, hanem az „elkainizálódás” szellemére, a Kainhoz hasonlóvá válásra, ami napjainkban uralkodik az emberek között. Közelebbről meghatározva például arra, hogy az emberiségnek az a kétharmada vagy háromnegyed része, akiket nem védenek a bolygó uralkodó erői, sehol sem találunk hajlékra. Mintha ők az emberiség fölösleges kinövései lennének. Túlzás ez? Elég, ha arra nézünk, hogyan bánik világunk a „kitaszítottak”-kal, a

nemkívánatosokkal, milyen kellemetlen tehernek tekinti őket. Leonardo Boff azonban Assmannal szemben továbbra is optimistán beszél a szolidaritásról. Idézem: „A szolidaritás minden szinten fontos, különösen nemzetközi szempontból.” Majd így fejezi be: „A közgazdaság és a termelési formák globalizálása helyett a szolidaritást kell globalizálnunk, világméretűvé tennünk.” (Leonardo Boff: Ecologia, Mundializaçao, Espiritualidad. 106.)

Ez utópisztikusnak látszhat. S az is. De az utópia is hozzátartozik a realitáshoz, nem csupán menekülés az a valóság elől. Egyszerűen annak felismerése, hogy még nem értünk el a történelem végére, hogy a történelem végeredménye még nem döntetett el, s hogy nekünk boldogabb emberi együttélésen és kapcsolatokon-kell és lehet munkálkodnunk. Világunknak ma valóban szüksége van a szolidaritásra.

Mindnyájan egymásra vagyunk utalva, s mindnyájan mindenhol segíthetjük egymást. Az Észak és Dél közötti kapcsolatok története igen szomorú történet lett ma. De vajon szükségképpen kell-e ennek így alakulnia? Megváltozhat, s így vagy úgy meg is fog változni. Észak segíthet és kell is hogy segítsen a Délnek, hogy az emberi méltóságnak, igazságosságnak legalább a minimuma lehetővé váljék ott. Dél pedig a lelki tartalékok nagy tárházává válhat Észak számára. A fontos az, hogy visszanyerjük az egy embercsalád eszméjét és eszményét.

Befejezésül egy modern legendát mondok el a lelki dimenziókról, amely jól illusztrálja ezeket a gondolatokat.

Volt egyszer egy idős és szent szerzetes, akit álmában meglátogatott Jézus Krisztus. Az Úr hívta őt, hogy sétáljon vele a kertben. Ez a szerzetes nagy lelkesedéssel és igen kíváncsian fogadta ezt a meghívást. Miután már egy ideje sétálgattak a kertben, a szerzetes megkérdezte: „Uram, amikor Palesztinában jártál, azt mondtad egyszer, hogy egy nap majd teljes dicsőséggel és hatalommal fogsz visszajönni. Sokáig halogattad ezt, Uram. Mikor jössz el?” Az Úr rövid hallgatás után, ami szinte örökkévalóságnak látszott a szerzetes előtt, így válaszolt: „Testvérem, majd ha nyilvánvalóvá válik az én igazságom a világegyetemben meg a természetben, amikor az a bőrötök alá és a szívetekbe hatol; majd ha minden dolgok legfőbb értelmévé válik; ha a lehető legerőteljesebb felháborodást váltja ki a hatalmi visszaélésekkel szemben; ha az élet és szabadság legkivételhetlenebb szomjúságává válik; ha legszorosabb lesz a kapcsolat az Isten iránti éhség és a kenyér éhsége között; majd ha az én igazságom olyan valóságos lesz, mint az én jelenlétem itt és most, s ha ennek tudata annyira a testetek és a lelketek részévé válik, hogy már észre sem veszitek; amikor ez az igazság annyira átjár benneteket, hogy nem kívánjátok többé kíváncsian feltenni az előbbi kérdésetek – akkor, de csakis akkor jövök vissza teljes hatalmammal és dicsőségemmel.” Ámen.

(Elhangzott a Református Világszövetség debreceni nagygyűlésének megnyitó istentiszteletén.)

Csete-Szemesi István

Feketics, Jugoszlávia

Hálaadás a még nem látottakért

Alapige: Filippi 4,4–7

Bibliolvasás: Máté 6,25–34

Örömmel üdvözlöm a Mester utcai szent gyülekezetet, nemcsak a magam nevében, hanem a velem jelen levő spanyol anyanyelvű református testvéreink nevében is, akikkel együtt egyházaink küldötteként a Református Világszövetség Nagygyűlésére jöttünk.

Isten Igéjének szent üzenetével jöttünk, azzal az üzenettel, amellyel az Úr Jézus Krisztus is megnyugtatta a hallgatóit, akkori és mostani követőit, amikor a Hegyi beszédben óvott az aggodalmaskodástól.

I.

Hiszen minden országban, egyházban és családban jelen van az aggodalmaskodás kísértése. Van, aki a földi élet szükségeiért aggodalmaskodik: az életszínvonaláért például. A család gazdasági vagy pénzügyeiért, vagy ugyanezért, de egyházi, országos vagy nemzetközi szinten.

Itt a Református Világszövetség 23. Nagygyűlésén is épp arról tárgyalunk, hogyan lehetne ezeket a létkérdéseket aggodalommentesen megoldani?

Mert Isten ezt akarja. Hiszen az övé minden, mi is az övéi vagyunk, tehát nem a másé kell vennünk, nem a más tulajdonában levő dolgokat kell rendezgetnünk, hanem azt, ami Istené, és amely dolgokat ránk bízott, hogy velük sáfárkodjunk.

De ott van az aggodalom a világ különböző kontinensein és országain élő egyházak küldöttei vagy tagjai szívében is: hogyan lehet rendezni, hogyan lehet elosztani ezeket a látható javakat?

Tehát az Ézsaiás próféta könyvének 58. részéből vett ige végrehajtásának módját keressük, ami így szól: „oldjátok le a bűnösen felrakott bilincseket”

Legelőször is a bűnösen felrakott gazdasági bilincseket. Mert ezek miatt törnek ki a háborúk, vannak forrongások, tüntetések, erőszakos cselekedetek.

Lehet-e ezeket a bilincseket leoldani? Az embernek szinte lehetetlen, az Istennél minden lehetséges!

Vizsgáljuk meg, miért tűnik olyan nehéznek ez a feladat?

II.

Azért, mert nem imádkozunk érte eleget.

Az Úr Jézus többször is szemére vetette tanítványainak, hogy előbb cselekszenek, s közben kihagyják az imádság életbevágó fontosságú ajándékát.

Ezt mondta nekik, amikor Péterrel, Jánossal és Jakabbal lejött a megdicsőülés hegyéről és a tanítványok képtelenek voltak meggyógyítani annak az embernek a beteg fiát.

Az Úr Jézus maga adott példát az állandó, sokszor a reggeli, a korai órákban elkezdett imára, a kemény, vérverftékig menő esedezésre és mindenre, amit az imádságról tudnunk kell.

Mégis miért nem élünk vele?

Mert megszokottá vált az imádság számunkra, vagy megelégszünk a saját dolgainkért való kérésekkel? Olyan ez, mintha hatalmas energiát adó vízi erőmű állna a rendelkezésünkre és mi kézi erővel akarnánk csak munkáinkat végezni.

Mekkora erők állnak rendelkezésünkre, és mi nem használjuk fel azokat! Vagy: imádkozunk, sőt: rendszeresen tesszük, és mégis úgy gondoljuk, a meghallgatás elmarad, az Úr nem áll rendelkezésünkre.

Hallottam sok egyházi konferencián a keserű panaszt: nem ad előmenetelt az Úr!

De mi nagy hibát követünk el: nem a megfelelő bizalommal és nem hálás szívvel imádkozunk!

Felolvasott Igénk pedig ezt mondja: „imádság és könyörgés alkalmával mindenkor hálaadással vigyétek kéréseiteket az Isten elé, és az Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban”.

Valami különösen fontos itt: amit kérünk, azt köszönjük meg előre, úgy, mintha máris megkaptuk volna!

Az Ószövetségben olvassuk, hogy Jósafát király és a nép ujjongva, örvendezve adott hálát a győzelemért, mielőtt a túlerőben levő ellenséggel találkoztak volna (2Krón 20).

Isten most is így cselekszik! De várja, hogy előre megköszönjük neki a bilincsek lehullását. A háború bilincseinek a lehullását. A gazdasági bilincsek lehullását. A bűn bilincseinek a lehullását.

Istené minden. Mi is az övéi vagyunk. De Isten adott valamit nekünk, amit úgy adhatunk vissza neki, mint saját tulajdonunkat: ez pedig a mi hálaadásunk! Isten kedvesen veszi hálánkat, az előre megköszönt testi és lelki javakat!

Ilyenkor érezzük a mi Urunknak szívünket és minden gondolatunkat megőrző, minden értelmet meghaladó békességét! Ámen.

(Elhangzott Debrecenben, 1997. augusztus 10-én, a Mester utcai gyülekezetben.)

Erdélyi Géza

Révkomárom, Szlovákia

Higgyünk a szeretet hatalmában

Alapige: 1Mózes 45,16a–21.24b

Bibliailvasás: Máté 25,31–40

I.

A Biblia bizonyága szerint minekutána József felfedte kilétét és hazaküldte testvéreit, minden szükséges jóval ellátta őket nehéz útjuk előtt. Sőt az anyagi javakon kívül erkölcsi úturalót is kaptak tőle: „Ne civakodjatok az úton!”

Mi is úton lévő emberek vagyunk, akik gyakran bizonytalanul tántorogva, jobb esetben reménykedve, célirányosan haladunk előre. Egyik döntő kérdésünk az, hogyan viselkedünk, mi történik velünk és körülöttünk az úton.

Józsefnek és testvéreinek a története mindenki előtt ismert, világhírű írókat, művészeket ihletett meg és motivált. Bizonyos, hogy – részben – történelmi körülmények kényszere alatt vagy a kézenfekvő párhuzamok miatt, netán szükséghelyzetben, okulás céljából az idők folyamán megszámlálhatatlan igehirdetés hangzott el a felolvasott ige alapján. Ma is vannak olyan térségek a földön, ahol emberek milliói a bibliai testvérekhez hasonló helyzetben vannak, azaz szükségétől szorongattatva, ellentétek, gyűlölködő érzések, áruló cselekedetek szorításában szenvednek.

Történetünkben kilátástalan helyzetbe, sőt életveszélybe József került először, még-hozzá éppen testvérei révén. Figyelemre méltó, hogy az elszenvedett kegyetlenségek közepette sem lett lelkében sérült.

Ugyanakkor világunk ma tele van szenvedő sérültekkel.

Tehát ők, vagyis a testvérek voltak azok, akik úgymond „könyörtületet tanúsítva” nem ölték meg Józsefet, csupán mély gödörbe taszították, hogy „vér ne tapadjon a kezükhöz”. Halállal fenyegető szándékuk azért maradhatott csak szándék és azért nem valósult meg, mert az Úr gonoszságukat jóra fordította. Testvérük figyelmeztetése azonban fölöttébb időszerű és megalapozott volt, de tény volt az is, hogy soha jóra nem vezető civakodásuknak komoly okai voltak:

- a gonoszkodásuk, árulásuk s fenyegető tettük miatt vádoló lelkiismeretük,
- a testvérük áruba bocsátása miatti irigység, gyűlölet, valamint

– az atyjukat hazugságaikkal egész életre szóló fájdalomra és szomorúságra kárható magatartás.

József családját tehát nem csupán éhínség fenyegette, hanem belső összeomlás is, mert teljességgel rendezetlenek voltak kapcsolataik és egész életük. Kétséget kizáróan lesújtó, de egyben gyökeres változásért kiáltó az effajta testvéri magatartás.

Hány egyazon család, egyház, nemzetbeli testvér és idegen táplál magában ma is irigységet, gyűlöletet, gyilkos szándékot a másik iránt? A világnak számos térsége tele van szikrázó feszültséggel fojtogató gyűlölettel. Hatalomvágyból vagy más okoknál fogva hányan meg hányan lesik a megfizetett árulás piszkos lehetőségét? Hányan emésződnek napi civakodásokban. Pedig írva van, s nekünk hirdetnünk, sőt élnünk kell: „Közöttetek ne így legyen!” Legalább az egyházakban és az egyházak között valóban másképp legyen!

Párhuzamot vonva a világ és az egyház élete, valamint szervezetei között, látnunk kell, hogy barátságtalan vagy egyenesen ellenséges indulatok eluralkodása, mérhetetlen ambíciók vagy éppen gerinctelen, megalkuvó részrehajlások következtében milyen súlyos áldozatokat követelő helyzetek állnak elő, miként vizsgáznak világot átfogó állami politikai szervezetek elégtelenre. Másrészt hányan váltak már helyi, illetve földrészeket átfogó egyházi szervezetek cselekvésképtelenné bibliás lelkület, hitben megalapozott koncepció híján. Nagyon következetesen kell végiggondolnunk önmagunkat és egymást is kérdezve: Európa-szerte miért látják úgy nagyon sokan, hogy különböző szervezetünk ma már csak rutinból hivatkoznak Jézus Krisztusra, s az Ige csak üres jelszó, mottó, hiányt elfedő transzparens, mert a nemzetközi egyházi szervezetek vagy azok némelyik képviselője inkább igazodik divatos koreszmékhez, legújabb kori kétes „izmusok”-hoz, mintsem Krisztus evangéliumához, bibliai normákhoz. Fölmerül a kérdés: a szószékről meg tudják-e még valóságosan szólítani napjainkban a gyülekezeteket, de még inkább a világszervezetek Európa népeit?

Személyes beszélgetésekben sokan felróják, hogy még nem is olyan régen, hivatalos felhívásoknak többé-kevésbé eleget téve, kétes egyénekért, ateista pártvezérekért kellett imádkoznia a gyülekezetben – ami önmagában véve még nem lett volna baj, mert értük is imádkoznia kell valakinek –, a baj akkor és ott kezdődött, majd folytatódott, amikor a hivatalosak, a felszólítók, és valljuk meg, velük együtt az egyházak is, megfélemlítettek életveszélybe jutott hittestvéreikről és mártírjaikról. Értük nem volt ildomos imádkozni.

Miért van az és hová vezet – hangzanak egyházainkban egyre sűrűbben a kérdések –, hogy a fölsimert igazságért bátran kiálló hiteles személyek vagy hitvallók némelyikétől előszeretettel elvitatnák erkölcsi súlyukat, a kulisszák mögött megbélyegzik őket, szemükben szálkát keresve, sajátjukban a gerendát sem látva? Más szóval, jelképesen: találta-e hely a keresztyén egyházi szervezetekben a Mózesek, a Józsefek, a prófétai lelkületük számára? Mellőzhető-e a látók az egyházak mindennapi életében és vezető testületeiben? Röviden és egyszerűen föl kell tennünk a kérdést e Nagytalálkozó alkalomával: vajon jó irányban haladunk-e, nem mozgunk-e talajt veszítve egyre inkább légtüres térben? Legalábbis Európában? Nem honosodik-e meg és nem válik-e ezáltal jellemzővé az a lelkiismereti állapot, amely a másakra mutogatva vádol, vagy éppen álszenteskedve mentegeti magát, mondván: én nem gyűlölök, nincsenek gyilkos szándékaim, miközben kiszáradt mély gödröt, kutat szán a másiknak?

Világszerte egyre többen fejezik ki azon érzésüket, hogy erkölcsi vonatkozásban a zengzetes globalizáció közepette a világ hovatovább képmutatók, könyörtelen karrieristák, hatalomtól ittas hamisjátékosok színterévé vált, ahol nem annyira orcátlan, inkább arctalan egyének tömege jelenik meg, miközben kis létszámú népek, kisebbségi sorba

kényszerített nemzetrészek és egyházak tűnnek el. Egyik költőnkkel, Reményik Sándorral szólva: „Egyre virágtalanabb lesz a rét.”

Értsd: az emberi lét. Bizony nagy feladatai vannak a bibliás hitűeknek, az egyházaknak.

Az egyházi vezetőkkel együtt vallatóra kell fognunk önmagunkat is: van-e még (már) bennünk igazi bűnbánat, megbocsátási készség, megújulásra való nyitottság? Találtatik-e bennünk egyenesség, őszinteség, igazi könyörület és olyan bátorság az igazság vállalására, a szolgálat betöltésére, amilyen a Biblia lapjairól és nagyjairól sugárzik felénk?

Legyen bátorságunk megkérdezni és megválaszolni, hogy a sok jó útravaló mellett, amivel József ellátta a testvéreit, miért tartotta szükségesnek a határozott figyelmeztést: „De ne civakodjatok az úton!” A válasz rövid és egyértelmű: a saját bőrén tapasztalta meg, és világosan belátta, hogy civakodással semmit sem lehet megoldani. A harag, a civakodás még a testvéreket is ellenséggé teszi, hát még az idegeneket! Egymást pusztítva az embereknek lehetnének ugyan céljaik, de jó célokat elérni vagy célba érni így nem lehet. Civakodva csak testi-lelki fájdalmat lehet okozni, nehezen gyógyítható sebeket ejteni egymáson, feszültségeket támasztani egyházak és nemzetek között. Ez azonban már mindenestül istentelen és emberellenes magatartás.

József fölismerte sorsában és a neki szánt szerepben az Isten végzését, és engedelmesen azonosult azzal. De ahhoz, hogy áldásul lehessen ellenségeskedő testvérei, sőt egész népe számára, azoknak döntő változáson kellett átesniük. Gyökerestül föl kellett adniuk nyereszkedő, egymást szegényítő és veszélyeztető civakodásukat. Nincs-e ugyanerre szükség ma is?

Józsefnek és testvéreinek első találkozása feszültségben zajlott le, mert egyrészt a könyörületes testvér, másrészt a gyűlölködő testvérek találkozója volt. Az utolsó viszont már a megbékélt és megtartó együttlét kezdetét jelentette.

Nekünk is meg kell értenünk, hogy élni másként kell és másként lehet. Az újtestamentumi ige ezt a másik utat tárja elénk.

II.

A kölcsönös megbocsátás és az egymást szeretni tudás szelleme valósággal sugározza magából azokat az erényeket, még inkább a Lélek áldott gyümölcseinek a szépségeit, amelyek hiányában napjainkban világszerte sok emberi élet megkeseredett, szomorúvá, rúttá lett. Számptalan kis- és nagyközség meghasonlott, sok széthullott. Az Istennek tetsző élethez, a tiszta és szép, más szóval minőségi emberi élethez nélkülözhetetlenül szükségesek azok a javak, amelyekről újszövetségi alapigénk beszél: a jót akaró, másokat is elismerő, értékeiket tiszteletben tartó és – ami nagyon fontos – cselekvően együttérző, tehát könyörületes szív, jószág, alázat, szelídség, türelem, megbocsátó, vagyis az ember-társat felemelni akaró készség.

Ezeknek a lelki javaknak a felmutatását, gyümölcsoztatását előmozdítani, gyámolítani felelőssége minden istenhívőnek, keresztyén közösségnek és szervezetnek.

Az 1Kor 13-ban olvasható a kiváltképpen való útról, a szeretetről, annak megéléséről és gyakorlásáról szóló tanítás. Mai alapigénk öltözetről mint magunkban és magunkon viselhető, látható, ható erőről, mint mindent egybefogó hatalomról szól. Fogjon hát össze minket is, református keresztyéneket, válságban vajúdó egyéneket, országokat és népeket, a szeretet tökéletes formája, a megváltó szeretet! Tegyen készké az élet gazdagságának testvéri megosztására és bőséges elfogadására nemcsak egymásban, felnőttek között, hanem az új életek, a gyermekáldás örömteli vállalásában is. Szüljön újjá, egészen változtassa meg az Isten és egymás iránti kapcsolatainkat!

Cselekedje meg most, itt Debrecenben is, hogy a Jézus Krisztus adta új bor, az evangélium új tömlőbe kerülve, egyre fokozottabb formában szolgálja a békességet, az igazságosságot, és hozza el mindenki számára a teljes szabadságot és üdvöt.

Csak ez a szeretet vezethet bennünket egységre és teremthet életképes közösséget. Higgyünk végre az egyetlen igazságos, legnagyobb hatalomban, a szeretetben! Akarjuk és engedjük, hogy meghatározhassa a teremtett világ és az egymás iránti magatartásunkat. Amen.

(Elhangzott a Református Világszövetség 23. Nagygyűlésén, Debrecenben a Nagytemplomban, 1997. augusztus hó 10-én.)

Elisabeth Gana

Kamerun, Afrika

Gyógyulás

Alapige: Ézsaiás 58,8–9a

Olyan világban élünk, melyben a gyógyulásra félelmesen szükség van. A mi kontinensünkön, Afrikában, ez nagyon sürgős. Kontinensünk siet, hogy utolérje az úgynevezett fejlett országok technikai haladását, mely az életfeltételeket ott irigyléreméltóan megjavította. Természetesen az a gond, hogy vajon Afrika a világ többi részével lépést tarthat-e és állandóan teljesítheti-e azt, hogy életét, lelkét megtartsa.

A pusztulás fájdalmas tapasztalataival élünk, és az, ami továbbsegít bennünket, az az a bizonyos reménység, hogy Isten még mindig nálunk van. Mi hisszük, hogy Isten nem hagyott el bennünket; és mi hisszük, hogy megváltásunk közeledik. Miközben Afrika ezen a bonyolult úton található, a kontinensnek sok olyan szenvedést és sebet okoztak, melyek a szomorúság és bűbánat történelmét hagyták maguk után. A környező világot kifosztották. Az emberi életet brutálisan eltékoztatták. A közpénzeket eltulajdonították, és a nemzeteket megsemmisítő adósságokkal terhelték, melyek most álmétkodásra készítő 240 milliárd USA dollár összegre emelkedtek. Mégis az elsőbbségi követelmények olyanok, hogy a katonai kiadásokra többet költünk, mint az egészségügyre és a közoktatásra. Ezért 2000 emberre jut egy orvos, de 250 emberre esik egy katona.

Kontinensünk beteg, és sürgős gyógyulásra van szüksége. És miként Jézus féltő tanítványai, mi is kételkedve kérdezzük: „Uram, mikor jön el a te országod?” Mi egy olyan napnak örvendezünk, amikor „a pusztaság és a sivatag ujjonganak és a pusztaság örvendez és virágozik, amikor az Úr megváltottai visszatérnek és ujjongás közben a Sionra jönnek”.

Afrikában a gyógyulás kifejezetten közösségi ügy. A gyógyulás folyamata hagyományosan egy olyan gyakorlatban (rítusban) csúcsosodik ki, amikor a beteget ismét teljes mértékben befogadják a családba és a közösségbe, melytől a betegség miatt elidegenedett. Így fogja a gyógyulás a hazatérés érzésének kibékülését, megbocsátását, befogadását és helyreállítását jelenteni. Természetesen vannak olyan problémák, melyek a közösség egyetemet sértik, melyek hagyományosan bonyolult közösségi szertartásokkal kezdődnek el.

Ma gyakorta hangoztatják, hogy a világ olyan, mint egy falu. Ezért arra szükséges emlékeznünk, hogy a falu egyik részén előrehaladó betegség a másik rész egészségét is veszélyezteti. Tehát a világ többi része kész, hogy Afrika gyógyulási folyamatában részt vegyen? Afrika a partnere számára továbbra is csak egzotikus és turisztikai szempontból lesz érdekes? Továbbra is csupáncsak kiaknázásra váró, végtelen természeti erőforrások vidéke lesz? Mikor fogunk Afrika emberei érdekében komoly gyógyulási, gyógyítási folyamatba kezdeni? A gyógyulás folyamat. Olyan folyamat, mely mindnyájunktól bűn-

bánatot és megtérést igényel, mert ebben van méltóságunk reménysége. Az Ótestamentum prófétái állandóan arra emlékeztetnek bennünket, hogy az igazi istentisztelet következménye az igazság kell hogy legyen. Amire nekünk szükségünk van, az nem csak az öröm, a segítség szétosztása, melyek a függetlenséget fenntartják. Ezek helyett mi azt követeljük, hogy olyan rendszereket (struktúrákat) építsenek fel, melyek szociális és ökológiai vonatkozásban igazságosságra vezetnek, hogy ezáltal Afrika szabad tudjon lenni a további kizsákmányolástól és saját magára hagyakozhassék.

„Gyógyulásod akkor gyorsan kivirágzik.” Mi hisszük, hogy Istennek, a történelem legfőbb urának célja van kontinensünkkel és a világgal. Ezért állandóan azért imádkozunk, hogy Isten a mi gazdag lelki forrásainkat felhasználja, hogy az afrikai egyházat arra képesítse, hogy a mi gazdag református tradícióink példája szerint a bizonyágtétel és a szolgálat élő eszköze legyen.

Mi azért imádkozunk, hogy az afrikai egyház és Krisztus egyháza ezen az egész világon e sötét és reménység nélküli világba kisugározza a Jézus Krisztus evangéliumát. A Szentlélek a nagy kísértések pillanataiban is megtart bennünket, ha mi szüntelen Jézus Krisztusra bizzuk magunkat, akinek van hatalma megváltani minket. Mert miként Péter emlékeztet: „A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott el minket a Krisztus Jézusban, titeket, akik rövid ideig szenvedtek, tegyen tökéletesekké, erősekké, szilárdakká és állhatatosakká.” Ámen.

Fordította: Nagy László

(Elhangzott 1997. augusztus 14-én a Református Világszövetség debreceni nagygyűlésén.)

Kocsis Elemér

Debrecen, Magyarország

Az első keresztyén zsinat üzenete

Alapige: Apostolok Cselekedetei 15,11.28–29

Bibliolvasás: Apostolok Cselekedetei 15,1–21

Az Apostolok Cselekedeteiről szóló könyv 15. részéből felolvasott igék a jeruzsálemi zsinatról szólnak, amelyik nemcsak arról vált nevezetessé, hogy első volt minden keresztyén zsinat közül, hanem arról is, hogy döntései által vált lehetővé az evangélium hirdetése az egész világon, átlépve népek és kultúrák határait.

1. Vitás kérdések az ősegyházban

Az egyházban kezdettől fogva támadtak nézeteltérések, mint ahogy ma is vannak ilyenek. Ezt természetesnek kell vennünk, hiszen az egyház is emberek közössége, amelybe ki-ki magával hozza vallási és kulturális hagyományait, de saját elgondolásait is. A baj, az egyházat megosztó és megerőtlenítő viszály ott kezdődik, amikor egy erős egyéniség vagy egy csoport nem figyel az egyedül Krisztus által való üdvözülés, megtartás központi, evangéliumi üzenetére és nincs tekintettel a másik keresztyén testvér hitének teherbírására.

A Jézus Krisztusról szóló örömhír, amint azt a Szentlélek kitöltetésekor, az első pünkösdkor látjuk, a zsidók és a hozzájuk csatlakozott prozeliták, a zsidók missziója által megtért, volt pogányok közt talál befogadásra. Csak később, Pálnak, a pogányok apostolának nagyméretű missziója által kerülnek az ősegyház látókörébe, sőt közösségébe azok a pogányok, azaz az Izráelen kívüli népek, akik azelőtt sohasem hallottak Mózesről és a prófétákról, az első szövetségről és ennek a szövetségnek a messiási ígéretei-

ről. Pál apostol, mint Szentlélek által vezetett ember, aki egyaránt jártas volt mind a zsidóságban, mind a hellenista világ kultúrájában, nyelvében és bölcseletében, világosan látta, hogy a Krisztus által szerzett új szövetségben az ószövetség szertartási törvényei, pl. az áldozat és a tisztulási vallási ceremóniák érvényüket veszítették. Sőt a körülméltékedés szövetségi jelét is felváltotta a Krisztus nevében és nevébe, az ő testébe, az egyházba való betagozódás szertartása, a keresztség. De nem volt ez természetes a farizeusokból lett keresztyének számára, akik azelőtt a mózesi törvények legszigorúbb tisztelői voltak. Ezek így vélekedtek: „Ha nem metéltedtek körül a mózesi szokás szerint, nem üdvözülhettek”, sőt azt is kívánták a pogányokból lett keresztyénektől, hogy „tartsák meg Mózes törvényét”. Ezek Jeruzsálemből lementek Antiochiába, és nagy zavart keltettek az ottani gyülekezetben. „Pálnak és Barnabásnak nem kis viszálya és vitája támadt velük” – jegyzi fel Lukács, az Apostolok Cselekedeteiről írt könyv szerzője. Pál látta, hogy itt egy olyan horderejű kérdéstről van szó, amelyen a keresztyén misszió ügye áll vagy bukik. Azt is világosan látta, hogy ebben a kérdésben a döntő szót nem mondhatja ki egyedül, csak Jézus apostolaival és a jeruzsálemi ösgyülekezettel együtt. Erről így ír a Galata-levéiben: „Aztán tizennégy esztendő múlva [miután megtérése után három évvel találkozott Jakabbal és Péterrel] ismét felmentem Jeruzsálembe Barnabással, és magammal vittem Titust. Kinyilatkoztatástól indíttatva mentem fel, és eléjük tártam az evangéliumot, amelyet a pogányok közt hirdetek, mégpedig külön a tekintélyesek elé, nehogy hiába fáradjak és eddigi fáradozásom ne legyen hiábavaló...” (Gal 2,1–2) A Galata-levéiből kiderül az is, hogy azok miatt a „hamis testvérek” miatt ment Jeruzsálembe tanácskozni, akik meg akarták fosztani az új pogányokból lett keresztyén gyülekezeteket Krisztusban nyert szabadságuktól. Ha ez sikerült volna, akkor az egyház csak a zsidóság egyik szektája marad (az egyháztörténészek egyöntetű tanúsága szerint, és elsorvad, mint az ebionitának nevezett, mózesi szokásokat megtartó felekezet), és nem lehetett volna a népek és kultúrák határait átlépő világvallássá.

2. Az apostolok megegyezése a jeruzsálemi zsinaton

Pál apostol megegyezésre, ma úgy mondanánk, kompromisszumra való készsége Jeruzsálemben találkozott Péter és Jakab apostol hasonló lelkületével és meggyőződéssel. Amikor a farizeusok pártjából lett hívők a „jeruzsálemi zsinaton” előálltak azzal a követelésükkel, hogy a pogányokból lett hívőket „körül kell metélni és meg kell parancsolni nekik, hogy tartsák meg Mózes törvényét”, akkor Péter apostol Pál segítségére sietett és elbeszélte Kornéliusz százados történetét (ApCsel 10), akit Péter apostol isteni kijelentés folytán háza népével úgy keresztelt meg (miután vették a Szentlelket), hogy nem kívánta tőlük Mózes törvényeinek megtartását. Kornéliusz százados ui. „istenfélő” (ApCsel 10,2) ember volt, olyan prozelita, aki körülméltékedés nélkül csatlakozott Izráel hitéhez. Jakab apostol is (az Úr testvére, Mt 13,55; Gal 1,19) Pál és Barnabás mellé állt, és a próféták írásából vett bizonyságokkal igazolta a pogánymisszió idejének elérkezését (Ám 9,11–12).

Péter és Jakab beszéde folytán „lecsendesedett az egész gyülekezet, és meghallgatták Pált és Barnabást, amint elbeszélték, milyen sok jelt és csodát tett általuk Isten a pogányok között” (15,12).

A „jeruzsálemi zsinaton” nem történt szavazás, nem szavaztak le senkit, hanem egysegre jutottak, mert Isten Igéje, tettei és a Szentlélek győzte meg őket. Mi talán sokszor mechanikusan és lélektelenül élünk a világi demokrácia szokásaival. Ha nincs egyetértés valamiben, akkor szavazunk. Az egyházi testületeinkben az elnök felteszi a kérdést: ki van egy határozati javaslat mellett, ellene, ki tartózkodik? A szavazatokat összeszámolják, és el van döntve a kérdés. Nem gondolunk arra, hogy nem mindig a többség kép-

viseli az igazságot. Mivel a modern gondolkodás szerint „az idő pénz”, ezért nem sok időt pazarolunk egymás meggyőzésére és a testvéri egyetértésre való eljutásra. Az Egyházak Világtanácsa gyűlésein a keleti keresztyének sokszor elképednek, mikor olykor nyilvánvaló igazságukban leszavazzák őket. Szomorúan és elkeseredve mennek haza. Az első keresztyén zsinatról senki nem távozott elkeseredve, hanem örömmel.

Az „öröm” szó többször fordul elő az ApCsel 15-ben. A Szentlélek „nyelveket egyező hitre” hozó ereje a különböző nézetek és indulatok által támasztott vitából egységet és örömet teremt az egyházban és a gyülekezetben. Ezért tudták az apostoli zsinat résztvevői így kezdeni a pogánymissziót meghatározó pásztorlevelüket: „Mert a Szentlélek jónak látta és vele együtt mi is úgy láttuk jónak” (Károli tömör fordításában: „Tetszett a Szentléleknek és nekünk”).

3. A „jeruzsálemi zsinat” pásztorlevele

Erre a pásztori levélre az jellemző, hogy először is a keresztyén hitben elválasztja a lényegest a kevésbe lényegestől, másodsor pedig tekintettel van mind a zsidó-keresztyének, mind a pogány-keresztyének lelkiismeretére. Nem az igazság kíméletlen hajszolása, hanem a szeretetteljes tapintat vezette a levél szerzőit.

A keresztyén hit központi üzenetét, lényegét Péter apostol fogalmazza meg: „...abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk, úgy, mint ők is.” Zsidókból és pogányokból, fehérekből, feketékből és sárgákból lett keresztyének egyaránt Jézus Krisztus kereszthalálának és feltámadásának erejéből élünk és nyerünk örök életet.

Az ó- és új szövetség népére egyaránt kötelező a Tízparancsolat, Isten erkölcsi törvénye, amely Kálvin szerint a hívő ember számára nem teher, hanem „lábaik szövétneke”, azaz a sötétben világító fényforrás. Az a bibliai gondolkodás szerint természetes, hogy a bálványimádás minden formájától Isten népének tartózkodnia kell. A „bálványáldozati hústól és vértől és fülva holt állat” evésétől való óvással a zsidó-keresztyének lelkiismeretére van tekintettel a pásztori levél, a körülmetélkedés elengedésével pedig a pogány-keresztyéneknek kedvez.

A „jeruzsálemi zsinat” pásztorlevelének központi üzenete: Isten tisztelete, Krisztus követése, a Szentlélek vezetéséért való könyörgés parancsa mindenkor kötelező a keresztyének számára. A ceremóniális kikötések idővel a különböző népek egyházaiban érvényüket veszítették, időszerűtlenné váltak. Viszont az a lelkület, amelyekkel ez a levél keletkezett és a zsinat megoldotta a vitás kérdéseket, egyszer s mindenkorra példa a keresztyén közösségek számára. Az első zsinat lényeglátásával és tapintatosságával jöhetett létre az ökumenikus mozgalom és az Egyházak Világtanácsa, de a Református Világszövetség is, amelyben különböző kultúrákból jött, de egyhitű keresztyéneknek kell szeretetben elhordozniuk egymást és közös választ keresniük a mi korunk kérdéseire és kihívásaira. A Debreceni Világgyűlés szervezőbizottságának elnöke, amikor a nagygyűlés ügyében először Debrecenben járt, első kérdései közé tartozott, hogy nem fognak-e tüntetni a debreceni reformátusok, ha megjelennek a Nagytemplomban az afrikai reformátusok dobjaikkal és sajátos afrikai zenéjükkel. Megnyugtattuk, hogy Debrecen a történelem folyamán a tolerancia, a türelem városa volt.

Amikor felolvasták a pásztorlevelet az antiochiai gyülekezetben. „megörültek a bátorításnak”. Imádkozzunk azért, hogy minden gyülekezet, minden presbitérium, minden egyházi testület, így a keresztyén egyházak és világszövetségek döntései, tanításai, testvéri szavai öröm és bátorítás legyenek számunkra. Törekedjünk arra, hogy gyülekezetünk közössége, egymáshoz való kapcsolatunk mindig örömet és hitben való bátorítást jelentsen mindnyájunknak, hogy eljussunk a hitben való nagykorúságra, a Krisztusban

való közösség teljességére, hogy Isten kapukat nyithasson ma is az evangelizáció, a misszió és a keresztyén biztonyságtétel előtt, sokak üdvösségére. Ámen.

Muthoni Ruth Ngaari

Kenya, Afrika

Törd meg az éhezőnek kenyered

Alapige: Ézsaiás 58,6–9; Zsoltárok 50,1–23; Lukács 9,10–17

Ismeretes az a tapasztalat, hogy miközben az evangélium prédikálása az embereket lelkileg megelégtette, a testi szükségletei még mindig megmaradtak azoknak, akiket mi vagyunk hivatottak megelégtíteni. Sok ember hallgatta az evangéliumot, de életkörülményeik gyakorta lehangolóak és elnyomottak voltak. Az Úr arra hív bennünket, hogy ennek az igazságtalanságnak a bilincseit széttörjük, miközben kenyertünk megosztjuk az éhezőkkel.

Lukács 9,10–17 történetében emberek jönnek Jézushoz és hallgatják őt, de éhesek voltak – most szünetet kell tartanunk és meg kell gondolnunk azt, hogy honnan jönnek az emberek, amikor a templomba jönnek. Gondoljuk végig a falvak, a távoli területek hasonlatát: vajon miként élnek ott az emberek, mi a fájdalmuk, mi után éheznek? Azok, akik a börtönökben, a kórházakban, a nyomortanyákban élnek, akik menekültek.

Isten választott népeként, a Krisztus nevében elhíva, meg kell tanulnunk, hogy kihívásokkal találkozunk. Amikor eljött az este, a tanítványok ezt mondták Jézusnak: „Küldd el az embereket.” Jézus azonban így felelt: „Adjatok ti enniük.” Talán a tanítványok a kihívást nagyon komolyan vették, de féltek találkozni vele. El akarták kerülni, hogy az emberek szükségüket ki kelljen elégíteniük. Ilyen alkalmakon ilyen kifogásokat találunk: Tudsz te arról, hogy ezeknek az embereknek kenyeret kell vennünk? Másként kifejezve: a hajótörés veszélye nélkül elfogadhatjuk-e a kihívást? És ezért szívesebben elfelejtjük azt. Ha az egyház azt akarja, hogy a világ Krisztushoz találjon, akkor miként viszonyul a világproblémákhoz? Arra hivatott, hogy ezeket megoldja? Nem kívánnak túl sokat az egyháztól? Talán arra vagyunk elhíva, hogy az emberekkel osztozzunk szükségükben, hogy ezáltal reménységük és segítségük lehessünk, hogy ezáltal az igazságosság eszközei lehessünk, hogy ezáltal segíthessünk az igazságtalanság bilincseinek a szétszakításában és számukra reménységet hozzunk.

Krisztussal kihívások jönnek, és ő teljesíti azokat. Azok elosztásának a kérdése merül fel, melyek rendelkezésre állnak. A tanítványoknak volt kenyérük és haluk. Vagyis rendelkeztek azzal, aminek szétosztására elhívást nyertek. Itt van a csoda lényege. Az öt cipő kérdésére és arra a tényre, hogy az emberek az osztásra kaptak kihívást, a felelet egy és ugyanaz: az osztás teszi lehetővé azt, hogy mindnyájan megelégedjenek. Mit jelent az, hogy a világ gazdagsága kevesek kezében van, miközben a világ meghal az éhségben, a hiányokban és a betegségekben? Mit mondhat erre az egyház?

Miért van éhség a világban? Azért, mert az emberiség a teremtés értelmét elfelejtette. Úgyannyira énközpontúakká lettünk, hogy tagadjuk Istent és hatalmát. Hasonló önzés miatt kellett az izráelitáknak a szolgálat házába száműzetésbe menniük. És Isten mégis népévé választotta őket, hogy Isten akaratát az egész teremtés számára elterjesszék. Mózes segítségével Isten szeretetből vezette ki ezeket az embereket a szolgálat házából. Az, ami mindig is történik, az történik meg Isten szeretetének kijelentésére. Mi vagyunk a ma mőzesei, akik az igazságtalanság bilincseit széttörhetjük, mégis sokakat szolgálatban tartanak.

Fogságuk ideje alatt emlékeztek az izráeliták Istenre és a szövetségre, melyet elfogadtak, és az összes parancsolatokra figyeltek. De miután átmentek az ígért földjére,

elfelejtették ígéretüket, az esküvést, melyet tettek. Az engedetlenség, a véték valóság lett az életükben. Megtagadták az Isten törvényét, és a saját útjukon jártak. Ennek ellenére megtartották az istentiszteletet. De nem voltak az Ige cselekvői, hanem gyakran inkább csak beszéltek róla. Formalisták lettek. A ceremóniákhoz ragaszkodtak; az év naptára volt a fejükben. Ezért mindnyájan elmentek, amikor idejük volt, és elvitték áldozati ajándékukat. Úgy tetszik, hogy ez azért történt, hogy Isten haragját csillapítsák, melytől féltek, hogy elkövetkezik rájuk. Pál a Római levélben ezt mondja: „Mert nyilván van az Istennek haragja a mennyből az embereknek minden hitetlensége és hamissága ellen, kik az igazságot hamissággal feltartóztatják” (Róm 1,18).

Az ajándékok adása volt a rend. De az indoklás volt a kérdés. Isten látja az emberekben a szociális kíméletlenséget és igazságtalanságot – mindenki mindenki ellen, miközben egyidejűleg eljárnak, hogy az égőáldozat számára áldozati ajándékokat vigyenek. Elnyomás burjánzott, nem igazságosság; a szegények és a szűkölködők tovább szenvedtek, miközben lett volna elég mindenki számára. Isten, aki a teljes szeretet és irgalmasság, látja ezeknek az embereknek az álszent magatartását és haragszik. Dicsekvésük ez: Isten gyermekei vagyunk, mondogatják. És mégis eléggé hangos volt köztük a békétlenség kiáltása.

Isten panaszkodik az emberre és ezt mondja: „Panaszom van ellenetek.” Isten nem azért panaszkodik, hogy elhanyagolják a szertartásokat és azok megtartását, hanem ennek indoklására neheztel. Isten így szól: Nem vagyok megelégedve áldozati ajándékokkal, nem azért, mintha gyűlölném azt, de nem vagyok megelégedve vele. Nem tudom azt elfogadni, miközben a sikoltások oly hangosak. Naponta kerestek engem, böjtöltök és áldozatokat hoztok – elhoztátok a tizedet, sőt még többet, de gonoszság vesz körül benneteket, közületek sokan éhesek, sokan meztelenek – a szegénység fenyeget. Miként hallhatom meg kilátásokat, miképpen figyelhetek kérésekre?

Az én kívánságom és az én akaratom az, hogy kenyereteket megosszátok az éhezőkkel (Ézs 58,7). Ekkor trónomról meghallgatlak benneteket (Ézs 58,9).

Isten szólít bennünket, és Isten neve által arra hívnak, hogy menedéket, lakóhelyet kérjünk a hajléktalanoknak, hogy a reményteleneknek reménységet adjunk, és hogy Isten gondviselésével gondoskodjunk róluk. Mert: minden az enyém, és minden, amitek van, az én tulajdonom – mondja az Úr (Zsolt 50,10–11). Ez lenne Isten elismerésének és az Istentől való teljes függőségünknek a jele. Ti ezt bőségesen megtartottátok, most ugyanilyen gazdagon adjátok meg. Ámen.

Fordította: Nagy László

Tőkés László

A szeretet imperatívusza

Alapige: Róma 13,8

Bibliailvasás: Máté 18,23–35

Valamikor gyermekkoromban szentül hittem a szeretet tanításában.

Emlékszem, akkor eszembe sem jutott kétségbe vonni a szeretet kettős parancsolatának igazát, s ha mégis az ellenkezőjével találkoztam, egészen bizonyos voltam abban, hogy amit tapasztalok, az csak tűnő rosszaság, s a szeretet, a jó – Isten akaratából – végül is győzni fog.

A felnőttkor súlyos próbatételét jelenti az a felismerés, hogy a világban, környezetünkben, az emberi szívekben és kapcsolatokban távolról sem a szeretet uralkodik. Akik valaha is komolyan vették hitüket és hittek eszményeikben, akik egykor a szeretet vallására esküdtek, éveik előrehaladtával, a felnőttek világának mélyebb megismerése nyo-

mán kiábrándultan és kétségeskedve döbbsenek rá, hogy a világ „igazi arca” milyen nagy mértékben különbözik teremtésbeli „istenarcúságunktól”. Az élet bármely területére tekintenek, kínzó érzéssel ismerik fel, hogy hit és valóság, tanítás és cselekedet, ige és tett mennyire elütnek egymástól. A különbség sok tekintetben olyannyira végleges, hogy a jó szándékú – hívő – ember a belső meghasonlás elkerülése végett nemritkán kettős erkölcsi felfogásra kényszerül. Vagyis azt mondja: Krisztusnak igaza van, a szeretet vallása megiscsak igaz – ennek ellenére viszont az élet egyes vonatkozásaiban nem kell keresni a szeretetet; a gazdaságban a politikában, példának okáért, egészen más törvények uralkodnak.

De vajon, szabad-e ilyen „dualisztikusan” gondolkodnunk, az élet különféle vetületeiben ezzel a „kettős mércével” mérnünk? Nem önmagunkat csaljuk-e meg és a „szereket vallásának” érvényét gyengítjük, amikor az ún. kérelhetetlen valósággal megalkuszunk és kénytelen-kelletlen elismerjük, hogy a politika „mocsos”, a gazdasági életet „piszkos érdekek” irányítják, a háborúk „természetes” velejárója a kegyetlenség – és ezáltal mintegy önként elfogadjuk a bűnt, és belenyugszunk abba, hogy bizonyos területeken nincs létjogosultsága a szeretetnek?!

Rosszul felfogott „realizmussal” bármely vonatkozásban is szabad-e megalkudnunk a bennünket körülvevő szeretetlenséggel?

A szeretet „tartozását” felrovó apostoli ige semmi kibúvót nem nyújt: mindent megelőző és felülmúló imperatívusként tüzi elénk a szeretetet.

Ha következetesek akarunk lenni hitünkhöz, amennyiben Istennek Igéjét komolyan vesszük – egyetlen pillanatig sem szabad beletörödnünk a népek és nemzetek, a történelminek nevezett nyers erők embertelenné torzuló küzdelmébe; semmiképpen sem szabad természetesnek elfogadnunk az „aki bírja, marja” piaci szabad versenyének könyörtelen törvényszerűségeit, sem a „szemet szemért, fogat fogért” barbár elvének tetzetős felfogását.

Kisebbségi elnyomatásunk kárvallottjaiként mi talán még másoknál is jobban tudjuk: sohasem szabad belenyugodni abba, hogy a létért való küzdelem farkastörvényei kioltásák a szeretetet, megcsúfolják eszményeinket és megtépázzák megtartó hitünket.

Nemrégben Grácban jártunk, az európai egyházak ökumenikus nagygyűlésén. Szomorúan kellett tapasztalnunk, hogy a fennen hirdetett megbékélés, a nemzetek és vallások közötti kiengesztelődés kontinentális programjának a kulisszái mögött egyes „igazhitű” egyházak hatalmi vetélkedése zajlott, az egyházpolitikai diplomácia sajátos módon hátérbe szorította a tiszta szeretetet.

Egyik népi mondásunk a hit elveihez hűtlen papról azt tartja: „bort iszik, és vizet prédikál”. Minden másnál kiábrándítóbb, hogyha éppen az egyházi élet berkeiben találkozunk a szeretetlenséggel.

A nagyvilág vallási találkozóin, a Reformátusok Világszövetségének jelenlegi nagygyűlésén ugyanez a veszély kísért. Egyházaink világi törvényekhez alkalmazkodó és emberi tetszéseknek megfelelni akaró „diplomatikus” magatartása egykönnyen újból a szeretet parancsolatának a megkerüléséhez vagy megszegéséhez vezethet.

Semmi mással nem tartozunk egymásnak inkább, mint a szeretettel.

Úgy el vagyunk adósodva a szeretettel, mint a tízezer talentummal tartozó bibliai adós szolga.

Szeretetlenségünk számlái annyira megterheltek, mint azon országok költségvetése, melyek húsz-harmincmillió dollárnyi külföldi adósságot halmoztak fel, s a Heidelbergi Káté megfogalmazása szerint nemhogy törlesztenék, de inkább „napról napra növelik tartozásukat”.

Adósai vagyunk a mennyei Királynak. „Szeresd az Urat, a Te Istenedet” – figyelmeztet az első parancsolat.

És adósai vagyunk embertársainknak. „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat” – tanítja a szeretet második parancsolata.

Bűneink és szeretetlenségünk az „adósok börtönébe” juttatnak. Ki vagyunk szolgáltatva a kíméletlen törvénynek, a számon kérő ítéletnek: Ródd le tartozásodat! A mennyei Király bármikor teljes joggal ítélőszéke elé vonhat: add meg azonnal tízezrekre rúgó adósságodat!

A világ országainak többségéhez hasonlóan: véglegesen eladósodtunk – se hitelünk, se fedezetünk nincsen, nyakunkon a „végrehajtó”.

Európa és a nagyvilág hitelét vesztett keresztyénsége önvizsgálattal és bűnbánattal áll meg az ítélő Isten előtt.

Református egyházaink a Reformáció gazdag örökségét talán már mind felélték, és üres kézzel, megüresedett szívvel készülnek a számonkérésre.

Adósai vagyunk felebarátainknak, múltnak és jelennek, történelemnek és társadalomnak.

Magyar református egyházunk is talán büszke lehet dicső múltjára, gazdag hitvalló hagyományaira, nemzeti művelődési örökségére – ezzel szemben viszont, mindennapi kicsinyhitűségében, szokványos vallásosságában és önemészto, gyümölcstelen életfolytatásában végleg adós – a szeretettel.

Az eladósodott szolga helyzete reménytelen. Kifizethetetlen számlái nap mint nap nyomasztják. Kiutat nem talál. Növekedő adóssága eleven ítélet. A kérlelhetetlen törvénynek nem tud eleget tenni. Reményvesztett helyzetében egyetlen esélye: az isteni kegyelem. A szeretet, mellyel leginkább adós, s amelyből az isteni kegyelem fakad.

Adós vagy! – hangzik a megfellebbezhetetlen ítélet.

Vesztett helyzetében azonban segítségére jön a szerető Isten, aki elengedi megfizethetetlen tartozását. Eltörli a kárhóztató törvényt, s helyette egyetlen, mindent felülmúló törvényt szab: csak szeress! Semmi mással ne tartozzál, csak az igaz szeretettel.

Áldatlan helyzetünk így fordul áldásra.

Irdatlan tartozásunkat a kegyelmező isteni szeretet egyenlíti ki, mely arra indít, hogy a szeretetért mi is szeretettel fizessünk.

Minden más háttérbe szorul és eltörpül. Nem marad más: csak a szeretet. Hitünk végső evidenciája. Úgy, amiként a Szeretet apostoli Himnusza szól róla, amiképpen Krisztus Urunk saját életének a feláldozásával megbizonyította.

A világ reformátusainak nagygyűlésén sok fontos kérdés szerepel a napirenden. A maga helyén minden bizonyonnyal valamennyi rendkívül fontos. Mindazonáltal a legfontosabb az, hogy egymást szeressük. Szeressük azokat, akik szolgálatában az Isten elhívott. Szeressük Európát, az emberiséget, szeressük a testvér egyházakat és az elnyomott kisebbségeket. Szeressük a kegyelmével megtartó Istent. Igen, mindenekfelett Őt szeressük, mert „akik Istent szeretik, minden javukra van” (Róm 8,28). Számukra még az adósság is nyereségre fordul, s az ítélet is kegyelemre válik. Ámen.

Reformációra

Balogh Béla

A résztől az egészig

Alapige: 1Korinthus 3,21–23

Bibliailvasás: 1Korinthus 3,3–17

Mi reformátusok előszeretettel valljuk magunkat „kálvinistáknak”. Régebben a más vallások követőit hasonló jelzővel illették: „lutheránusoknak” mondták az evangélikusokat, római katolikus atyáinkfiat pedig „pápistáknak”. Kálvin, Luther vagy a római pápa egyházfőségét sugallják ezek a – részben ma is élő – megjelölések. Alapigénk világosan kimondja: egyedül Jézus Krisztus. Szemléletesen beszél Pál apostol: „Más fundamentumot senki sem vehet azon kívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus.” Az apostol szavai úgy hatnak, mintha végérvényesen pontot tenne általuk minden további versengés és vita végére. De nem így van: az emberek nehezen okulnak, nehezen tanulnak, illetve könnyen elfelejtik a megtanultakat. Világunkban még mindig terjed a gonosz fertőzése: a széthúzás ragályos betegsége. Mi is ki vagyunk téve ártalmainak. Mi magyarok talán még jobban, mint más népek. Ezért figyeljünk Pál apostolra, aki a részből egészet akar, aki a pártoskodástól el akar vezetni a Krisztus fősége alá. És főképpen el akar vezetni az emberek tiszteletétől a Krisztus feltétlen elismeréséhez.

Melyek a ránk váró lépések ezen az úton? Felismerni és felszínre hozni a széthúzó erőket, megmutatni Krisztus egyedüliségét.

I.

A Szentírás kertelés nélkül kimondja, hogy a széthúzást az ördög szerzi. Eredeti nevén egyébként így hívják: „diabolosz”, vagyis „szanaszét dobáló”. Jézus emiatt emberölőnek nevezi. Lehet, hogy ezt a kifejezést egyesek igen keménynek találják, de arra kell gondolnunk, hogy a széthúzás, a pártoskodás Isten szemében bűn. Ha pedig bűn, akkor annak következménye van. Ez sok esetben maga a halál.

Ma, amikor a távolba látó készülék segítségével fotelünk elé varázsolják a fegyveres összecsapások híreit és képeit, még jobban lehet érzékelni azt, hogy a széthúzás hova vezet. Hisz nem úgy van, hogy két nép egyszerre csak háborúra ébred. Mindig megvan a háborúskodásnak a jól megszerkesztett sátáni forgatókönyve. Előbb csak vitatkoznak, azután veszekednek, később fenyegetőznek, majd jön az erő fitogtatása, végül a fegyverek bevetése következik. S máris lángokban áll egy vidék, egy ország.

Amiről Pál apostol beszél, az nyilván ártalmatlannak látszó versengés. A gyökerek azonban azonosak, hiszen a versengés elvezet a személyválogatásig, nevezetesen az egyik ember ajnározásáig, a másik ember megvetéséig. A megvetett embert pedig félre kell állítani az útból. Így jutunk el odáig, hogy az egyik ember személyét árnyékba kényszeríti, olykor halálra adja a másik ember. Bizonyos fokig a Názáreti Jézus is ilyen versengésnek lett az áldozata.

Korinthusban, ebben a frissen alapított keresztyén gyülekezetben, Pál apostol miszsiói munkáját az Apollósé egészítette ki. Egy ideig szépen munkálkodtak, mert az apostol szolgálatát kiegészítette Apollós működése. Utána jött az emberi méricskélés és okoskodás: ez több, mint a másik; ez jobb, mint a másik; ez többet mond, mint az; az nem követel annyit, mint ez. És így tovább... Vagyis ahelyett, hogy együtt örvendeztek volna a kegyelmi ajándékok különbözőségének, sorrendet állítottak fel az ajándékok, valamint az ajándékok hordozói között.

Lehet ugyan, hogy csak annyi volt a pártoskodás alapja, hogy a tanítvánnyá lett korinthusiak ahhoz tartozónak vallották magukat, aki megkeresztelte őket. Ebben még nincs semmi rossz. Hiszen ha jól meggondoljuk, közöttünk is vannak sokan, akik öregkorban is szeretettel és szívesen emlékeznek arra a lelkipásztorra, aki egykor megkeresztelte őket. Vagy arra, aki konfirmálta, illetve eskette őket. Vigyáznunk kell azonban, hogy e szeretet ne zárjon ki senki más: tudjunk a „mi papunkon” kívül más is elfogadni. Egyébként mi is a korinthusiak bűnébe esünk.

Nemrég jelent meg egy két testes kötetből álló lexikon Keresztyén szerzetesség címmel. Ebben A-tól Z-ig magunk előtt látjuk a férfi- és a női szerzetesrendek rövid történetének, alapítójuk életének a bemutatását. Olvasásakor az embernek önkéntelenül eszébe jut a korinthusi párhuzam. Mert így hangzana az egyes rendtagok „hitvallása”, azaz regulája: „Én a Szent Ágostoné vagyok, én a Szent Benedeké, én a Szent Kláráé” – és így tovább, szinte a végtelenségig. Azt mondhatná erre valaki, hogy erőltetett ez a fajta összehasonlítás. Akkor mi erre azt válaszoljuk, hogy tessék szóba állni egy olyan emberrel, aki megfordult a taizéi (Franciaország) szerzetesi közösségben. Az majd elmondja, hogy Taizé apátja, Roger Schutz atya, milyen vak engedelmességet követel meg az általa alapított rend tagjaitól!

Ha valaki erre azt mondja, hogy ártatlan kezdeményezés, akkor vessük össze tapasztalatainkat a Biblia szavával: – Kicsoda Pál és kicsoda Apollós? Csak szolgák, kik által hívókké lettetek, és pedig amint kinek-kinek az Úr adta. A korinthusiak személyválogató magatartását az apostol nem csupán méltatlannak és kicsinyesnek tartja, hanem veszedelmesnek is. Irigykedésnek, versengésnek, visszavonásnak bélyegzi a korinthusiaknál fellelhető gyülekezeti hangulatot.

II.

Ezzel a beállítottsággal száll szembe Jézus Krisztus apostola. Kemény szavakkal vonja kétségbe a kicsinyeskedő, vagyis pártoskodó emberek „lelki” személyiségét. Aki emberekhez kíván tartozni, az nem lehet lelki, csak testi. Aki emberekhez tapad, az nem lehet Jézus Krisztus felszabadított szolgája. A leleplezés bizonyára érzékenyen érinti a levél címzettjeit. Azonban Pál apostol nem sokat törődik az emberek érzékenységgel, hiszen önmagát is erőtelen eszköznek nevezi Isten szántóföldjén. Istentől nyert bölcsességével az apostol segíteni akar. A bántó leleplezésnek egyetlen célja van: a jobbítás. A pártoskodáson kapott tanítványokat Pál apostol Krisztushoz utasítja.

Lehet, hogy ma mi vagyunk azok a keresztyének, akik így szólnak: „Én Kálviné vagyok, én Lutheré.” Sajnos ilyenkor megfélemlünk arról, hogy Luther is, Kálvin is egyet akart. Visszavezetni a Krisztustól eltávolodott egyházat a Krisztus fősége alá. Tanításuk megelevenítő esőként hatott annak idején. Amikor elmondták, hogy az üdvösséget nem a tekintély, nem a papi személy s nem az általa végzett egyházi cselekmény biztosítja, hanem egyedül Jézus Krisztus.

Manapság is ezen a téren kell érvényesítenünk a reformatori programot: „egyedül Jézus Krisztus”. Különböző kettős veszély fenyegeti gyülekezeteinket. Vagy a túlzott tekintélytisztelet, vagy valamilyen szélsőség. A tekintélytisztelet túltengése ott kezdődik, amikor többre tartjuk eljáróinkat az Úrnál. De olyan tévedésbe is eshetünk, hogy a Szentírást tartjuk többre Istennél, aki azt nekünk adta. Óvjon meg bennünket a Szentlélek Isten attól, hogy ne tudjuk, kihez kell igazodnunk! A szélsőség akkor üti fel a fejét a gyülekezetben, amikor egy-egy bibliai tanítás fontosabb lesz a kegyelemnél. Ilyenkor ilyen hangokat lehet hallani: „Ha nem tartod meg ezt vagy azt a szokást, akkor nem vagy keresztyén!” Mintha az én keresztyénségem attól függne, hogy ennek vagy annak az

előírásnak hódolok, nem pedig attól, hogy hiszek az egyedül üdvözítő Jézus Krisztusban!

Jól figyeltünk a bibliaolvasáskor? Pál apostol ugyanis így hirdeti Jézus Krisztus egyedüliségét: Más fundamentumot senki sem vethet azon kívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus. Mi ezt a tanítást az úri szent vacsora vételekor szoktuk elmélyíteni, amikor az intő beszédben felkérünk benneteket az önvizsgálatra, hogy valóban egyedül csak a Krisztus érdemébe vetitek-e bizodalmatokat. Ugyanilyen értelemben énekeljük a 43. számú dicséret 3. versében: Nincsen másban mi oltalmunk, Reménységünk, bizodal-munk, Édes Jézus! hanem csak benned.

Református hagyományainkat akkor tiszteljük a leghelyesebb módon, ha ahhoz fo-lyamodunk egyedül, akire nagy reformátoraink mutattak. Figyeljük csak meg, hogy sem Luther, sem Kálvin, sem Méliusz Juhász Péter, sem Kálmencsehi Sánta Márton tanításában nem találunk olyan felhívást, hogy lennénk az ő követői. Sőt inkább azt tapasztaljuk, hogy amennyiben voltak is olyanok, akik külön utat választottak és egyes vezéregyéniségeket istenítettek, azokat kizárták maguk közül.

Lássuk, hogy a magunk életében miként valósul meg Jézus Krisztus egyedülisége? Mindenekelőtt úgy, hogy benne szemlélem a legnagyobb ajándékot, akit Isten valaha a bűnös világnak adott. Semmit sem tartok magamról, azonban szilárdan hiszem, hogy ő mindent megtehet. Tartózkodom attól, hogy magam akarjam munkálni üdvösségemet. Ezt egyedül csak Krisztus által nyerhetem el. Másodsor arra igyekszem, hogy az Isten országának hasznos polgára legyek. Vagyis nem tétlenkedem, mert tudom, hogy az én Uram mindent ajándékba ad, hanem viaskodom és küzdök, hogy a földön egyre inkább váljék láthatóvá az ő kormányzása. Nem nyugszom bele abba, hogy világunk romlott, hanem szabad lelkiismerettel harcolok a gonosz minden megnyilvánulása ellen. Nem törődöm bele abba, hogy én sem vagyok tökéletes, a világ sem lehet az, hanem Krisztussal együtt keresztre adom önmagammat, hogy ő teljesebdek ki az életemben. Harmadszor pedig szilárdan hiszem, hogy annak a seregnek, amelyet Krisztus a világ kezdetétől fogva gyűjt magának, én is élő tagja vagyok és az is maradok mindvégig. Ha olykor kéte-lyeim vannak, akkor álljon szemem előtt az apostoli biztatás: Minden a tiétek. Akár Pál, akár Apollós, akár Kéfás, akár világ, akár élet, akár halál, akár jelenvalók, akár követke-zendők, minden a tiétek; ti pedig Krisztusé, Krisztus pedig Istené.

Értitek-e, atyámfiak?! Nem csak az apostolok, a reformátorok, hanem minden de minden a miénk! Isten nemhogy kiszolgáltatna bennünket valakinek, hanem mindent nekünk ad! Mindent a múltban, mindent a jelenben, mindent a jövőben. Még a halált is, ami pedig ebben a világban a legnagyobb úrnak látszik. Hadd erősítsük meg e vallásté-telt egy másik apostoli üzenettel, ezúttal a Római levélből: Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk? (Róm 8,32) Ámen.

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Megtaláltuk a Bibliát?

Alapige: 2Királyok 22,8–14.15a.18–19

Bibliaolvasás: 2Timóteus 3,10–17

Néhány nap múlva ismét reánk köszönt október 31., a reformáció emléknapja. Bizo-nyára az idén is sokak részéről sokféle méltatás hangzik el majd e napnak az egyház és az emberiség történetében betöltött jelentőségéről. A kérdés nyilván most is az: meg fogjuk-e látni a fáktól az erdőt? Azaz, felismerjük-e, hogy a reformáció lényege: a Biblia

felfedezése! Felismerjük-e, hogy Wittenbergben, Genfben, Heidelbergben, de itt Magyarországon, a magyar reformációban is belsőleg és lelkipéppen valami olyasmi történt, mint ott az Ószövetségben a Jósiás király idejében, amikor néhány Deuteronomium-tekercset találtak a templom restaurálásakor? Ezért minden reformációi emlékezés tulajdonképpen egyetlen kérdést vet fel: megtaláltuk-e végre, megtaláltuk-e igazán mi is a Bibliát? Ez a kérdés szól ma Krisztus egyházaihoz. A tisztségviselőkhöz, presbiterekhez, lelkipásztorokhoz, esperesekhez és püspökökhöz. De különösképpen, elsőrenden, ma hozzánk. Jertek, hallgassuk meg a szentlélek üzenetét igénk alapján a Biblia megtalálásáról!

I.

Első kérdésünk nyilván az: miért olyan időszerű éppen itt és most közöttünk a Biblia megtalálásáról beszélni?

1. Először azért, mert keresztyén életünk egyik sajátos veszedelme a Biblia elvesztése. Sajnos mi nemegyszer fordítva mondhatjuk el a Hilkia főpap szavait: „Elveszítettem a Bibliát az Úr házában.” Kezdetben még volt Bibliám. Pontosabban: a Biblia volt számomra a Bibliám, vagyis Isten szava, tanácsa, kritikája. Olyan volt, mint a mindennapi kenyér. Ámde ma különös dolgokat hallok a Bibliáról. Emberek írták. Nem Isten szava. Forráselméletek, szerzők, kéziratok, betoldások – s mi minden egyébről folyik a szó. Megrendült számomra a Biblia tekintélye. Többé nem az, ami volt azelőtt. És ha hozzáveszem mindehhez, amit a Biblia házában láttam! Itt nem a Biblia szerint folyik az élet. Itt mindenre jut idő a világon, de alig jut idő a csendre, az elmélyedésre, az imádságra, a megszentelődésre. Íme, így lehet elveszíteni a Bibliát – éppen az Úr házában! Ezért időszerű a Biblia megtalálásáról beszélni.

2. Másodszor azért, mert a keresztyén élet sok lelki nyomorúsága a Biblia elvesztéséhez vezethető vissza. A Bibliát ugyanis nem pótolja semmi. Ezért mondja Jeremiás: „Ha szavaidat hallattad, én élveztem azokat. Miért lettél olyan nekem, mint a bizonytalan vízű csalóka patak?” (Jer 15,16 s köv.) Ezért a zsoltáros: „Uram, ne fordulj el szótlanul tőlem, hogy ne legyek, ha néma maradnál, a sírba szállókhoz hasonló!” (Zsolt 28,1) Ezért mondhatjuk, hogy a Biblia nélküli keresztyén olyan, mint Hágár a pusztában, amikor elfogyott tomlójéből a víz. Vagy mint a katona fegyver nélkül a harcmezőn. Vagy mint a tűzoltó, akinek kifogyott a fecskendőjéből, mert kifogyott a tartálykocsiból, a víz. A Biblia nélküli keresztyén vészes vitaminhiányban szenved. Ezért olyan fáradt, kedvetlen, kísérthető, életunt. Ezért időszerű a Biblia megtalálásáról beszélni.

3. Harmadszor pedig azért, mert napjaink teológiája többé már nem mentség a Biblia nélküli életre. A legújabb teológiát a Biblia újrafelfedezése jellemzi. Sok kitérő, vargabetű után kezdünk visszafordulni a Bibliához. Utalhatok itt Ingo Baldermann világhírű művére (A Biblia a tanulás könyve). Vagy Horst Hirschler közel hatszáz oldalas Biblisch predigen című hatalmas homiletikájára. De hadd utaljak csak a teologia újdonságára, Peter Bukowski alig százoldalas, de annál súlyosabb könyvére: Miért és hogyan vigyük bele a Bibliát a lelkigondozói beszélgetésbe? (Die Bibel ins Gespräch bringen, Neukirchen 1994). Ezért időszerű a Biblia megtalálásáról beszélni.

II.

De hát a kegyes önáltatást elkerülendő, mik a jelei, vannak-e tárgyilagos jelei a Biblia megtalálásának? Alapigénk fényében is, de a teljes Írás összefüggésében is, azt felelhetjük: vannak jelei a Biblia megtalálásának. Ezek a következők:

1. Az első ilyen jel – a bűnbánat! Az az egész létünket hatalmába kerítő megrendülés, amit itt Jósias királynál olyan szemléletesen láthatunk. Megszaggatja ruháit. Leszáll a trónról. Porba hull az Úr előtt. Egyszerre megfordul a helyzet. Ha megtaláljuk a Bibliát, akkor nem mi kezdjük kritizálni a Bibliát, hanem a Biblia kezd el kritizálni minket. Ami azt jelenti, hogy egyszerre bűnné lesz a bűn! Azaz felébred az addig nyugodtan alvó lelkiismeret. Egyszerre látni kezdjük a hazugságok, képmutatások, gőgös magatartásunk undokságát. Lehullanak álarcaink. Saját ijesztő, torz arcvonásaink néznek reánk vissza az Ige tükréből. Egyszerre csak Isten világosságában kezdjük látni magunkat, s ez bizony megrázó élmény. Amikor rájövünk, kik is vagyunk mi valóban. A Biblia megtalálásának ez az első csalhatatlan jele.

2. Van azonban egy másik jele is. Az, ami nincs benne szó szerint ebben a textusban. Ámde benne van magában a Szentírásban. S ez a jel a Jézus Krisztus felismerése és felfedezése. Jósias még idáig nem juthatott el. Nem, mert csak egynéhány Deuteronomium-töredéket talált. Számunkra azonban a Biblia ezerszer több ennél. Számunkra a Biblia az Ó- és Újtestamentum együtt. Ezért a mi esetünkben a Bibliát megtalálni annyi, mint a bűnbánat megrendülése után felfedezni Jézus Krisztust, a Szabadítót, a Megváltót. S hogy ezt maga Jézus Krisztus, az Írás Ura is így gondolja, azt mi sem mutatja jobban, mint az, hogy az emmausi tanítványoknak Mózesről fogva kezdi magyarázni az írásokat és kezdi kimutatni, mit mond róla a Szentírás. Megtaláltad a Bibliát? Igen, ha téged is megragadott Jézus Krisztus, úgy, mint Pál apostolt. Ha olyannyira úrrá lett életedben, hogy bele tud szólni a hétköznapijaidba is. Ez a másik jele a Biblia megtalálásának.

3. És a harmadik – Isten vigasztaló evangéliumának a meghallása. Ez ismét a Jósias-történetben látható. Mivel megaláztad magad, mivel meghallgattál engem, én is meghallgatlak téged – mondja az Úr. Igen, mert Isten sosem marad adós. Ő a töredelmes szívet szereti. A bűnbánó emberért még az ítéletet is képes visszatartani. Megtaláltad a Bibliát?

III.

Bizonyos vagyok benne, hogy többen vannak most ebben a gyülekezetben is, akik boldogan tudják elmondani, igen, megtaláltam. Én már tudom, mit jelent sírni a bűneim miatt. Én már tudom, kicsoda Krisztus a bűnbánó szívnek. Én már ismerem Isten ígéreteit. Isten legyen áldott érte. Vessük fel azért a kérdést: mire ösztökéli, sőt kötelezi a Biblia megtalálása a hívő embert, sőt az egyházat abban a társadalomban, melyben éppen él? Igénk egyetlen szóval felel: a továbbadásra! Add tovább a Bibliát! Íme, hogyan megy kézről kézre. Hilkia Sáfánnak, Sáfán a királynak. S mint a következő fejezetből kiderül, a király a népnek. Mit jelent ez itt és most?

1. Azt, hogy a Bibliát megtalált egyháznak tovább kell adnia a Bibliát először az értelmiségnek, Sáfán, az írődeák, egy kicsit a mindenkori értelmiség bibliai ősmódelje. Volt már rá példa az egyháztörténetben! A reformáció sem rögtön a nép kezébe adta a Bibliát, hiszen akkor sokan még írni és olvasni sem tudtak. Nem véletlen, hogy Károli Gáspár bibliafordításának olyan pártfogói voltak, mint Ecsedi Báthory István, I. Rákóczi György, Rákóczi Zsigmond! Íme a lánc: Károli Gáspár megtalálta a magyar nyelv számára a Bibliát, és továbbadta azt. Theologus az írni-olvasni tudóknak adta. Ma: theologusok az egyetemistáknak! Mit kapnak tőlünk az egyetemisták? Cinizmust? Ócska vicceket? Fennhéjázást? Vagy még inkább ők vannak hatással reánk a maguk hajmeresztő, világmegváltó elméleteivel? Né feledd – a lekipásztor misszionárius! Minden misszió ősmozdulata a Hilkiaé: „Odaadta a könyvet Sáfánnak, hogy olvassa azt!”

2. Sáfán aztán továbbadja a királynak. Az értelmiség a vezetőknek. Mert ez az értelmiség próféta hivatása. Isten törvényének képviselője. Olyan értelmiségre van szükség

günk, mely bátran képviseli, felolvassa Isten törvényét a vezetők, a király előtt. Mert Isten törvénye minden emberi együttélés alapszabálya. Aki ezen változtat, olyan, mint a bolond szőlősgazda, aki leveszi az abroncsokat a hordóról. Én még nem láttam ilyen örült szőlősgazdát! Az értelmiség prófétái szolgálata megmondani: szükség van Isten abroncsaira. A diabolosz, a Sátán szétdobálja, szétrobbantja az életet, a házasságot, a családot, a közösségeket. Isten abroncsai egybetartják. Ezért kell a Biblia továbbadásáról gondoskodni.

3. Azért, hogy aztán a szíven talált király továbbadja a népnek. Mert azt kell minden politikai vezetőnek felfedeznie, hogy a népen, különösen ha mélyponton van, de ha a csúcsponton van, még inkább, csak a bibliás gondolkodás segíthet. Modern civilizációnk és kultúránk minden csődjének az oka a bibliás gondolkodástól való elidegenedés. Minden idők számára elviselhetetlenné lettek Kálvin „abroncsai”. Kikergették tehát Genf városából. Tudjuk jól, mi történt! Pruzsinszky nagyszerű Kálvin-életrajzában elolvasható, milyen állapotba került Genf Kálvin elűzése után. „Minden bomladozóban van, gyengül” – írja egy korabeli szemtanú. Nem volt más megoldás, mint Kálvin visszahívása. Ezt kell megértetnie a mindenkori hívő értelmiségnek az államvezetéssel. Nincs semleges vezetés! Nincs semleges iskola! Vagy bibliás egy iskola, vagy más világnézeti. De tudni kell, hova vezetett Kálvin elűzése. A Biblia kitiltása, elvesztése, sőt elegáns viszonylagossá tétele! Ma a misszió itthon nem más, mint a tömegeket ráébreszteni arra, hogy az élet nem megy a Biblia nélkül. Valahol olvastam, hogy a modern Jeruzsálemben javíttatták a vízvezetékét, de egyszerre megakadtak, elveszett a fonál. Valakinek eszébe jutott, vegyük elő a Bibliát. S valóban, az Ézsaiás 7,3 nyomán rájöttek, hol van a vízvezeték folytatása. Ma a misszió azt jelenti, hogy ráébresszük az embereket arra, hol van a vízvezeték. Hogy maga a Biblia a vízvezeték! Az a szellemi csatorna, melyen át élő vizek folyamai ömölhetnek és ömölnek belénk a Szentlélek által!

Mi hát a reformáció nagy kérdése? Megtaláltuk-e mi, lelkipásztorok a Bibliát? És a Biblia urát, az igaz Jézus Krisztust? Ha igen, akkor mi a feladat? A Biblia belevitele az életbe, de nem csak a lelkigondozói beszélgetésekbe, hanem terveinkbe, állásfoglalásainkba, döntéseinkbe. Hadd tapasztaljuk meg mi is, amit a Biblia emberei: Uram, a te igéd nekem a sötétben szövénkem! Ámen.

Bustya Dezső

Elég neked az én kegyelmem

Alapige: 2Korinthus 12,9a
Bibliaolvasás: Zsoltárok 50,1–15

Mai istentiszteletünkön Istennek a reformációban adott áldásaiért adunk hálát. Sokáig keresgéltem: mi legyen a legmegfelelőbb ige, amely összefoglalja mindazt, amit Isten több mint négy és fél évszázaddal ezelőtt Szentlelke által vitt végbe az egyházban. Végül ennél a néhány szónál állapodtam meg. A rövid alapigének megvan az az előnye, hogy ha az igehirdető bizonyágtételéből keveset is, de legalább a textust a gyülekezet minden tagja hazaviszi a szívében. Kérjük Isten Szentlelkét, hogy szólaltassa meg számunkra mai üzenetét e pár szavas alapige által.

Három szó csupán az Ige kimeríthetetlen tengeréből. De hiszem, hogy mint csöppben a tenger, e három szóban benne van az egész Szentírás üzenete s a reformáció művének összefoglalása. Jertek, Isten Lelke segítségével bontsuk ki alapigénk üzenetét.

1. Az első szó csak ennyi: Elég. Mi emberek nem ismerjük ezt a szót. A jóra, Isten ajándékaira, öröme, boldogságra, pénzre, anyagi javakra sohasem mondjuk azt, hogy elég. Lehet belőle sok, akkor is készek vagyunk még többet elfogadni. Csak a bajra, a

rosszra, a nyomorúságra szoktuk mondani, hogy most már elég lehetne. Most már Isten is megeléghetné a próbát, a sújtólást. Az embereknek egyébként sohasem elég a sok.

Isten szava azonban azt mondja: Elég. Csodálatos szó ez, amelyből az csendül ki, hogy engem, a kielégíthetetlen embert, akinek mindig van panasza, kívánsága, igénye, most Isten elhallgattatott. Betapasztotta a számat ezzel a csodálatos szóval. Panaszomra, siránkozásomra azt mondja: ne folytasd, elég. Elég neked az én kegyelmem.

A bűnös ember sokáig kereste a bűn miatt haragvó Isten kiengesztelését. A szerzetesek celláikban naphosszat böjtöltek, imádkoztak, testüket ostorozták és gyötörték. Mégsem találtak békességet a lelküknek. Mít kellene még cselekednem, hogy üdvözüljek? Hasonló volt Luther Mártonnak a kérdése is: hogyan találok egy kegyelmes Istent? Mít kell még cselekednem, hogy megtalálhassam őt? Így kérdezhettek az Ószövetség kegyesei is: Mit vigyek az Úrnak, mivel járuljak színe elé? Isten visszakérdezett: Mit adhatnál nékem? Enyém az erdő és a mező minden vadja. Mit adhatnál nékem, ami ne volna már megelőzően az enyém? – A reformációban Isten megmutatta, mit vár az embertől. Csak higgy. Az elég. Nem kell az önkínzás, a test sanyargatása, elég a hit. Nem kellene az emberi tanítások, hagyományok, elég a Szentírás. Nem kell a szentek segítsége, közbenjárása, Krisztus elég. Ebből az „elég”-ből születtek az evangéliumi református hit oszlopai: Egyedül kegyelemből, egyedül hit által, egyedül az Írás, egyedül Krisztus. Ennyi elég az üdvösségre!

2. A másik üzenet ebben a szóban van: néked. Isten mondja ezt az embernek. Ha a középkorban és azt megelőzően, az Ótestamentum idején az volt a nagy kérdés, hogy én, az ember, mit adjak Istennek, a reformáció felmutatta azt a bibliai igazságot, azt az evangéliumot, hogy az igaz vallásban nem az ember ad valamit Istennek, hanem Isten ad az embernek. Az ember minden ajándéka félelges, tökéletlen, fogyatékos. Mennyi mindent próbált az ember Istennek adni! Adott böjtöt, imádságot, alamizsnát, búcsújárást, hogy aztán eldicsekedje, mint a farizeus a templomban, hogy Uram, hálát adok néked, hogy én nem vagyok olyan gonosz, mint általában az emberek. Én jó vagyok, én adok!

Isten pedig azt mondja: szegény ember, te nem adhatsz semmit, te legfennebb elfogadhatod azt, amit én adok néked. Még a szívedet, a gondolataidat sem adhatod. Azt is én mívelem benned, hogy adni tudd hálából a szíved. A reformációban adott másik drága felismerés ez volt: Én, az ember, semmi vagyok. Koldus vagyok. Isten ad nekem. Adja önmagát. Atyámmá lett Krisztusban. Megváltott engem, s ezzel tisztaságot, bűnbocsánatot, kegyelmet adott. Üdvösséget adott, ami most már az enyém. Vezetést ad Szentlelke által. Ő a gazdag, a mindennel bíró. Ő ad nekem és neked.

Van ebben a szóban egy szívet-lelket melegítő személyesség. Neked adom magam. Neked adom az áldást, az erőt, a békét, az örömet. Gazdaggá teszek jókedvűből. Ismerlek, tudom, ki vagy, engem nem lehet becsapni. És mégis megajándékozlak. Isten szeretetének, irántunk való odaadásának sűrítése ez a szó: néked. Adhatnám másnak, megtarthatnám magamnak azt, amit reád pazarolok. De én szabad jótetszésemből adok neked sok mindent; erre a világra erőt és segítséget, a halál után pedig örök életet!

3. Nézzünk most már az ajándékra. Mi az, amit nekünk ad Isten? Mi az, amivel minket, koldusszegényeket, meggazdagít? Mi az, amivel mind a földi, mind pedig az örök életben boldoggá tesz? A felelet: az én kegyelmem.

Pál apostol forró könyörgésre kapta ezt az isteni szót. Szabadulni szeretett volna valamitől. Nem a terhes, sok testi és lelki gyötrellemmel járó szolgálattól, hogy elvonulhasson valahová egy csendes szobába és ott szép keresztyén könyveket írhasson. Hanem szabadulni akart egy testi betegségtől, ami lelki gyötrellemmel járt. A tevékenységében akart szabadulni tőle, hogy szabadabban, jobban, egészségesebben szolgálhassa az Úr evangéliumát. „Tövisnek” nevezte ezt a bajt, a „Sátán angyalának”, amely az arcába

csapdos. Azért könyörgött, hogy az Úr ezt vegye el tőle. Az Úr pedig nem vette el a tövist, hanem választott neki.

Ez az isteni válasz ma is, nekünk is válasz. Nem arra van igazán szükséged, hogy az Úr elvegye tőled a tövist, mert ez még nem elég, hanem a kegyelemre van szükséged, mert az elég. Lehet, hogy másoknak jól sikerül az élet enélkül is, legalábbis nem érzik semmi hiányát, de neked Isten kegyelmére van szükséged. Azért ne irigykedj senkire, semmiért. Neked csak akkor van jó dolgod, ha Isten irgalmas kezéből elnyerted a bűnbocsánatot és attól kezdve békessége van a szívednek. Ez a kegyelem több, mint a sok. Mert a sok gyakran kevés. Ez a kegyelem elég.

Isten azt mondja erről a kegyelemről: az én kegyelemem. Az emberi megbocsátás, megkegyelemzés bizony nem volt elég. Megbocsátunk egymásnak, de nem feledünk. Rég eltemetett adósságok egyszer feltámadnak. Elég egy újabb adósság, hogy a régi megfizetését is követeljük, amit „szívünk nagy jóságában” egyszer már elengedtünk. Isten kegyelme elfogyhatatlan és megváltozhatatlan kegyelem. Nem bánja meg soha, hogy megkegyelemzett. Aki tőle kegyelmet nyert, attól ajándékát nem veszi vissza. A kegyelemből élő embereknek olyan erőforrásuk van, amely kimeríthetetlen!

4. Még egy kérdés lenne hátra: mire elég az isten kegyelme? Több választ is adhatunk erre a kérdésre.

Isten kegyelme elég az üdvösségre, ez a legáltalánosabb válasz – és helyes is. Jézus Krisztus áldozata a kereszten tökéletesen kiengesztelte a bűngyűlölő Isten haragját; és őbenne örökre Istené vagyok. Az ő kezéből többé soha senki ki nem ragadhat. Még a halál sem. Isten szeretete ott sem akad el, ott sem ér véget. Jézus mondja az övéinek: Én örök életet adok nékik. Te pedig csak higgy az Úr Jézus Krisztusban és idvezülsz. Elég ez a kegyelem, ha hiszel. Sőt arra is elég, hogy higgyél. Mert a hit nem érdem, nem emberi teljesítmény, hanem ajándék. A kegyelmes Istenben való hit elég az üdvösségre. Neked is elég, örökre elég.

Pál azonban alapigénkben nem az üdvösségét félti. Ezt a harcot ő már tizennégy évvel ezelőtt megharcolta. Nem azért harcol, hogy bűnbocsánatot kapjon, azt ő az ő Urától megkapja. Most az ő szolgálatáért, a munkájáért eseng, és az ehhez szükséges erőért tusakodik. Erre a kérdésre kapja Istentől ezt a választ: Az én kegyelemem erre is elég. Isten kegyelme egyben erő a munkára, a szolgálatra, és pedig úgy, hogy azzal a tövissel, azzal a rossz szerszámmal is elég ez a kegyelem. Istén éppen azt akarja megbizonyítani, hogy ez a gyöngye Pál el fogja végezni a benne lévő tövissel is a rábízott óriási munkát, mégpedig úgy, hogy az élete végén elmondhassa: A harcot megharcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltétetett nékem az igazság koronája.

Elég az Isten kegyelme arra, hogy te is el tudj vállalni sorsodat és benne el tudj végezni hűségesen a reád bízott munkát. Bármilyen munkát. A kegyelem ebben a vonatkozásban is mindenre elégséges. Ha valakinek nehezebb a munkája, felelőssége az átlagosnál, ott biztosak lehetünk abban, hogy nagyobb kegyelmet ad hozzá. Több kitartást, több hitet és több erőt. Annyit, amennyi elég, se többet, se kevesebbet. Magunk ugyan semmire sem lehetnénk képesek, de dicsőítsük őt, a kegyelemben erős Istent, mert mindig meríthetünk a kimeríthetetlen kegyelemből. Valóságos erő ez arra, hogy a valóságos életben és valóságos emberek között mindig elég legyen ez a kegyelem.

Elég arra, hogy sok, nagy, erőnk feletti munkánkat vidám szívvel hordozzuk. Nehéz gerendát úgy, mint a szalmaszálát, ahogyan a hívő költő mondja. Mert Urunk biztatása mindig igaz marad. Ő ezt ígéri: Az én igám gyönyörűsége, és az én terhem könnyű. Adjunk hálát Istennek, hogy ő nekünk életünk minden idejében mindenre elégséges erőt és kegyelmet ad. Ámen.

A szabadulás útja

Alapige: Apostolok Cselekedetei 27,33–44
Bibliaolvasás: Róma 15,1–13

Az evangélium terjedésének útjában semmilyen akadály sem állhat. A viharos tengeren, a süllyedő hajó fedélzetén is emlékezik a fogoly Pál Isten szavára: „Bízzál, Pál! Mert miképpen bizonysgot tettél az énfelőlem való dolgokról Jeruzsálemben, azonképpen kell néked Rómában is bizonysgot tenned” (ApCsel 23,11). Pál jól tudja: Aki meg hiúsította a gyilkolni vágyó zsidók tervét, aki megszabadította Festus és Agrippa kezéből, minden bizonynal gondját viseli majd a Róma felé vezető út hátralévő részében is.

Reformáció ünnepeén Isten iránti hálával emlékezünk azokra, akik a legnagyobb viharokban, a legkilátástalanabb körülmények között is Pálhoz hasonlóan vitték tovább az evangélium ügyét és tettek bizonysgot „mind kicsinyeknek, mind nagyoknak” arról, „hogy a Krisztusnak szenvednie kell, hogy mint a halottak feltámadásából első, világossgot fog hirdetni e népnek és a pogányoknak” (ApCsel 26,23). Életünk sokféle háborúsága és hányattatása idején jó emlékeznünk arra, hogy annyira Isten kezében vagyunk, hogy „az ő akarata nélkül még csak egy hajszál sem eshetik le fejünkről” (HK 1).

Figyeljünk most az Ige alapján a szabadulás útjára.

1. „Addig pedig, míg nappal lenne, inti vala Pál mindnyájokat, hogy egyenek...”

A sötétség fokozza a veszély érzetét. Az éjszakában a százados és a vitézek különösen érzik kiszolgáltatottságukat. Két hete hánykódnak a hullámok hátán. A szárazföldet nem lelik, reményük és erejük már szinte teljesen elfogyott. Szomorúságukban és aggodalmukban az étel sem esett jól nekik. Pál azért arra inti őket, hogy minden akadályt le fognak győzni, csak szedjék össze erejüket. Ezért táplálkozni kell.

Hány viharban, hány sötét, véget nem érő éjszakában hanyagoltuk el a rendes táplálkozást! Hányszor feledkeztünk meg arról, hogy betegségünk, gyászunk, lelki viharunk idején magunkhoz vegyük azt a mennyei táplálékot, az Igét, melyet Isten nyújt felénk. Pál szavai és mozdulatai eszünkbe juttatják a nagycsütörtök esti vacsorát, az emmausi kis házat és a Genezáret-tó partján történeteket. „Vegyétek, egyétek!” – hangzik azóta is a kínálás. Isten önmagát adja Igéjében a világ minden viharában hánykolódó emberének. A reformáció ajándéka az, hogy mindenki számára egészen hozzáférhető lett ez a lelki eledel, hiszen anyanyelvünkön vehetjük és kaphatjuk, otthonunkban naponként részeseülhetünk az erőt, gyógyulást, megnyugvást, szabadulást, életet hordozó Igéből.

2. „Miután pedig megelégedtek eledellel, a hajót könnyebbítik vala...”

Még nem virradt meg, még nem tudják, hogy van-e a közelben biztonsgot nyújtó szárazföld, de a legénység most már azt teszi, amit Pál mond. Meg kell könnyíteni a hajót. Nem elég jóllakni. Nem elég visszaszerezni a csüggedésben és kétségbeesésben elveszített erőt. Tovább kell cselekedni. Meg kell szabadulni a fölösleges terhektől. Amire már nincs szükség a hajón, azt ki kell dobni, nehogy a hullámok összecsapjanak a hajó fölött.

Ha megérezted Isten Igéjének tápláló erejét, ha sikerült erőt gyűjtened az életedet fenyegető hullámok között, akkor ne feledd, hogy sok fölösleges, használhatatlan terheadtől megszabadulj. Annyi mindent összegyűjtünk életünk hajójára: földi kincseket, gazdagságot, kényelmet, hiú ábrándokat, Isten nélküli terveket a jövődre. Összegyűjtjük aggodalmainkat, kicsinyhitűségünket. De fölösleges teherként nehezedik életünk hajójára minden bűnünk, gonoszságunk, el nem felejtett sérelmünk, másoknak meg nem bocsátott

vétke, káromkodó beszédünk, vasárnapokon eredménytelenül végzett munkánk. Halod-e, hogy Isten most tőled is azt várja, hogy számot vess azzal, mi valóban szükséges és fontos életedben a szabaduláshoz, a partra jutáshoz, és mi az, amitől feltétlenül meg kell szabadulnod, mert fölöslegessé, sőt veszélyessé vált számodra?

Reformátoraink felismerték egykor, hogy sok mindentől meg kell szabadulni ahhoz, hogy az anyaszentegyház hajója biztonságban haladhasson az üdvösség útján. Annyira felgyűltek már a fölösleges dolgok az akkori római egyházban, hogy a hívek már-már fuldokoltak, már-már elpusztultak a hamis tanítások, a bűnbocsátó cédulák, a faragott képek és cifra bálványok, az igazi táplálék, az Ige nélküli sötétség terhe alatt. Emlékezzünk ma azokra, akik életüket sem féltették a „lomtalanítás” óriási szolgálatában és a sok fölösleges teher helyett a tiszta és igazi táplálékot mutatták fel az egyház tagjainak. Vigyázzunk, nehogy mai modern kacatokat halmozzunk fel egyházunk, gyülekezetünk hajójának fedélzetére!

3. „A vasmácskákat... a tengerben hagyák... és felvonván a nagy vitorlát a szélfúvásnak, igyekeznek vala a part felé haladni...”

A hajót teljesen meg kell szabadítani mindentől, ami a part felé való haladásában akadályozhatná. Ezért vágták le a horgonyokat és vonták fel a nagy vitorlát.

Vannak esetek, amikor emberi erővel már nem tudunk semmit sem irányítani. Különösen akkor igaz ez, amikor életünk kormánykerékét a magunk kezébe vesszük és hosszú, kimerítő küzdelem után egyszer csak rádöbbenünk, hogy életünk hajója helyben áll, egyáltalán nem mozdul a biztonságot, a beteljesülést jelentő part felé. Nem is mozdulhat, mert óriási vasmácskák rögzítenek a régi életünk tengerfenekéhez. Láthatatlan, de életünket sötétségben tartó, megkeserítő, erőnket felemészítő kötelékek csatolnak ahhoz a világhoz, amelyben siker, pénz, hírnév, hatalom, élvezet határozzák meg a földi létet. Mindezeknek nemcsak hiánya, de léte is csömört, undort, életuntságot, céltalanságot, boldogtalanságot okozhat. Sokan szeretnének ebből az állapotból kimozdulni, nekilendülni a hullámoknak és közelebb kerülni a békességnek, a szeretetnek, az igazi boldogságnak a partjához. Ehhez azonban el kell vágni a horgonyköteleket, és fel kell vonni a vitorlát. Meg tudsz-e szabadulni azoktól a kötelékektől, amelyek még mindig régi emberednek, a bűnös szenvedélyeknek, az önzésnek, a gyűlöletnek a világához rögzítenek? Fel tudod-e vonni a hitnek, a reménységnek, az imádságnak nagy vitorláját, hogy Isten Szentlelke mint erős szél röptsen a szolgálatnak, a megnyugvásnak, az üdvösségnek partjai felé?

Reformátoraink tudták, hogy emberi erő nem elég ahhoz, hogy Isten és az evangélium igazsága diadalmaskodjék. Idejében elhajították a megromlott egyháznak mélybe húzó horgonyait, és engedték, hogy Isten Igéje és Szentlelke munkálkodjék bennük, az egyházban és a világban. És az egyház hajója repülni kezdett az Isten felé vezető hullámok hátán. Ügyeljünk, nehogy balgaságunkban, a magunk erejében bízva újra bevonjuk a vitorlákat!

4. „Mikor egy zátonyos helyre találtak, ráhajtották a hajót...”

Amikor azt gondolnánk, hogy már semmi nehézség sem történhet, akkor újra bajba kerülnek a hajón lévők. A pogány legénység úgy vélhette, mintha Isten megcsúfolta volna Pált, s mintha Pál is könnyelműen hitegette volna társait a szabadulás felől. A hajó zátonyra futott és darabokra tört, Isten azonban ezzel is nevelni akarta azokat, akiket a hajótörés ellenére biztonságban a partra juttat. Mert bármilyen felmerülő akadály ellenére Isten győzelemre juttatja a benne bízókat.

Lehet, hogy hasonló helyzetben voltunk vagy leszünk. Táplálkozunk a mennyei eledellel, megszabadulunk életünk fölösleges terheitől, Isten Lelkével és Igéjével irányítja életünket, és mégis zátonyra futunk. Ezekkel a nehézségekkel Isten megpróbálja a mi hitünket, és azt akarja, hogy megtudjuk: semmi sem akadályozhatja meg őt abban, hogy győzve győzzön. Ne csüggedjünk, ha időnként kemény küzdelmet kell vívni a megmaradásért, a szabadulásért. Isten kezéből semmi sem szakíthat ki minket.

Ezzel a hittel és bizonyossággal tudtak küzdeni hatalmasságok és fejedelemségek ellen azok az elődeink, akik látták a célt: nem a hajónak kell épen maradnia, hanem az életet kell bizonyosságban a partra juttatni.

5. „A vitézeknek pedig az Isten tanácsa, hogy a foglyokat vágják le...”

Felháborító az a hálátlanság, amellyel a katonák Pál megölésére gondolnak. Milyen rövid idő alatt elfelejtik azt, hogy életüket neki köszönhetik! Felháborító az a hálátlanság, amellyel naponta keresztre feszítjük Urunkat, aki életét adta értünk. Emlékezzünk Kálvinra, aki ezzel kapcsolatosan ezt írta: „Ezért ha előfordul, hogy jó tetteinkért méltatlan jutalmat adnak az emberek, nincs miért zavarjon az ő hálátlanságuk, ez nagyon általános betegség.” A katonák tanácsa nemcsak Pál ellen szól, hanem ezzel Isten kegyelmével szembeni hitetlenségük is megnyilvánul. Az apostolt Isten most éppen a pogány százados által menti meg, aki eltiltja vitézeit e gyalázatos szándék megvalósításától.

Jézus Krisztus az ő áldozata árán mentett meg minket a pusztulástól, a kárhozattól. Isten kegyelméből, hit által jutunk partra, vagyis üdvözülünk. Ennek az igazságnak az újbóli felismeréséhez segítettek bennünket a reformátorok. Vigyázzunk arra, nehogy hálátlansággal viszonzzuk Urunk jótéteményét.

„És így Isten, hogy mindnyájan szerencsésen kimenekültek a szárazföldre.” Istent az ő akaratának véghezvitelében nem akadályozhatja meg a legkonokabb emberi gonoszság sem. Az evangélium útjában semmi sem állhat. Mi, partrajutottak, engedjük, hogy Isten általunk is hirdesse ebben a világban az ő nagyságos dolgait, szeretetének nyilvánvaló tetteit! Ámen.

Gaál Botond

Debrecen, Magyarország

Hitből hitbe

Alapige: Jeremiás 32,6–10.15

Bibliailvasás: Jelenések 21,1–8

Amikor a reformáció lelki áldásaira emlékezünk és együtt ünnepelünk most ezen a helyen, elsődleges kötelességünk és illő feladatunk, hogy az Igét állítsuk az ünneplésünk középpontjába. A reformációban szabad dicsérmünk az emberi hősiességet is, szabad csodálnunk azt a hatalmas szellemi alkotást és erőfeszítést, amely megváltoztatta ennek a világnak a sorsát és arculatát az elmúlt századokban, de nem szabad arról megfeledkeznünk, hogy mindezek mögött és mindezek mélyén Isten Igéje áll. Ezért nekünk csak az Ige felmutatásával lehet, szabad és illik ünnepelniünk. Vagyis meg kell keresnünk azt, amit az élő Isten a Szentlélek segítségével a szívünkbe ír. A testimonium Spiritus Sancti internumról, a Szentlélek belső bizonyoságtételéről van itt szó, vagyis arról a titokzatos dologról, amelyben reformátor atyáink mind megegyeztek. E konszenzus szerint Szentlélek tanúságára magának az élő Istennek az élő szavát hallom a Szentírásból felém csendülni a hitben.

A felolvasott Igénk egy kb. 2600 évvel ezelőtti valóságos eseményről tudósít. Régi történet, de valamiképpen mégis hozzánk szól, személyesen szólít meg bennünket, és igénybe veszi egész lényünket. Jeremiás is hallotta a megszólítást, és ha „hitből hitbe” halljuk az Igét, akkor mi is mondhatjuk: Szólott az Úr nékem! Amint hallom a prófétai szót, belém hasít valósággal az Isten igazsága, ahogy ez Lutherrel, Kálvinnal és a többi reformátorral történt.

Kedves testvérek! Egykor magam is sokat tanulmányoztam a természettudományokat. Igen kedves időtöltés volt számomra a csillagászatral való foglalkozás. Mostanában is gyakran előfordul, hogy gyermekeimmal együtt tiszta estéken távcsővel figyeljük a csillagos égboltot. Tanítgatom őket. Egy nyári estén kivittem őket a végtelennek tűnő, sötét és kontrasztos hortobágyi pusztába, és amíg én a távcső beállításával bajlódtam, igen csodálatos élményben volt részem. A milliányi csillaggal teleszórt égboltot figyelve, a 6 éves kisfiam igen nagy határozottsággal kiáltott fel: édesapám, ott van a sarkcsillag, arra van észak. Megtalálta az eligazodást jelző pontot. Nagyon boldog volt, mert tovább tudta sorolni a csillagokat.

Ha a hasonlat nem is tökéletes, de valamiképpen ez a fajta boldog bizonyosság és boldog rátalálás játszódott le a reformációban is, abban a felismerésben, hogy Isten Igéje az egyetlen eligazítási pont. Egyáltalán nem vakmerőség kifejeznünk azt a hitünket, hogy a reformáció nem az ember műve volt, hanem Istené. Ezért a reformáció igazi és lényegi öröksége nem a szabadság, nem a művelődés, nem a tudományos és társadalmi mozgás elindítása, nem is egy csomó új egyház a régiek mellett, hanem az Ige, a tiszta és teljes Ige, egyedül az Ige, s benne az élet, a megigazulás, a kegyelem, az üdvösség. Csak ennek az ajándéknak a következménye lehet mindaz, amit mi a mögöttünk lévő századokban az egyetemes kultúra és fejlődés minden területén áldásként elfogadtunk.

A 16. századi reformáció örökségét tisztán látni ma is egzisztenciálisan fontos kérdés számunkra. „Az Ige kőszájként megáll” – mondja Luther Márton. A mi keresztyén történelmi emlékezetünk nem hagyhat ki soha, az Igét, mint egy változhatatlan sarkcsillagot, nem téveszthetjük szemünk elől.

Az Ige most is meg akar szólítani bennünket. Jeremiás az Ószövetség egyik legnagyobb prófétája volt. Rendkívül bonyolult és viszontagságos történelmi időszakban élt. Izráel népének nagy része már fogságba került, és csak a kicsiny Júda maradt meg Jeruzsálem körül. Közben Jeremiás szakadatlan prófétált és törhetetlen jellemzilárdsággal közölte mindig Isten igazságos ítéletét. Ezért börtönbe zárták, megverték, kútba dobták, halálra ítélték – miként gályarab őseinket. Ő azonban mégsem szűnt meg Isten igazságát hirdetni.

Egyszer aztán elközelgett a vég. Az ellenséges babilóniai sereg elfoglalja és elpusztítja Jeruzsálem környékét. A várost körülzárja. Ekkor történik az a teljesen érthetetlen esemény, hogy a próféta földet vásárol Anatótbán, Jeruzsálemtől 7 km-re, egy olyan területen, amelyen már nem lakott a választott nép. Egy olyan terület volt ez, amelyen már emberi számítás szerint élet nem lesz soha. Emberi számítás szerint semmi reményesség sem volt arra, hogy ott egyszer a választott nép fiai békés munkában és boldog közösségben élhessenek.

Jeremiás, mint egykor Ábrahám, a reménytelenség ellenére mégis hitt. Megvásárolja a földet, és az emberi kilátások lehetetlensége ellenére hirdeti: „Még házakat, mezőket és szőlőket fognak venni e földön!”

A próféta a külső körülmények ellenére cselekszik. Nem törődik azzal, hogy esztelelnek, bolondnak tartják. Nem törődik semmi mással csak azzal, hogy Isten igaz akaratát kifejezésre juttassa. Amikor már a szó nem sokat ért, akkor prófétai látással, erővel

és bátorsággal, a józan értelemmel ellentétben tettei által hirdette Isten igazságát és kegyelmes ígérését.

A történelmi helyzet feltárása után most közvetlenül bennünket szólít meg az Ige, és azt kérdezi: Mitől lesz reformátori a mi egyházi közösségünk? Mitől lesz evangéliumi a mi keresztyén életünk?

Hitem szerint:

a) Attól a prófétai látástól, hogy minden mással szemben nekünk Isten Igéje az elsődleges ügyünk; hogy számunkra nem az a kérdés: micsoda az igazság, mint Pilátusnak, hanem ez: kicsoda az igazság? Jézus Krisztus az! – amint Luther vallotta.

b) Hadd kérdezzük másodszor is: Mitől lesz reformátori egyházi közösségünk? Mitől lesz evangéliumi keresztyén életünk?

Attól a prófétai reménységtől, hogy nekünk mindig lesz helyünk és küldetésünk ebben a világban, ahol most élünk. Attól a prófétai reménységtől, hogy Isten népe itt vesz magának házat; itt fog lakozni és szüntelen hirdetni fogja a Jézus Krisztusról szóló evangéliumot mind az idők végezetéig. Neked pedig, magyar keresztyén testvérem, itt van a helyed, itt van a küldetésed ebben a hazában, ezen a földön, e nép körében!

c) Hadd kérdezzük harmadszor is:

Mitől lesz reformátori egyházi közösségünk? Mitől lesz evangéliumi keresztyén életünk?

Attól a prófétai bátorságtól, hogy minden kicsinyhitűség, lemondás, felemelkedés és süllyedés, termékeny és terméketlen esztendők ellenére mi hisszük, hogy Isten szőlőskertje vagyunk és maradunk, amelyben gyümölcsstermés lesz, amelyben a munkának meglesz a becsülete, a fedezete, az eredménye és a gyümölcse.

Ezzel a prófétai bátorsággal akarunk szőlőskert lenni ebben a hazában, olyan szőlőskert, amelyben sok szőlő van, s bár ennek a szőlőnek gyenge a fája, de a gyümölcse a fontos, mely jóízű mindenki számára.

„Hogy elmenjetelek és gyümölcsöt teremjetelek!” – küld bennünket az a Jézus, aki maga is egy ilyen szőlőskert közösségében szőlőtőnek nevezte magát. Ő volt az igazi szőlőtő, akiről azt hitték az emberek, hogy kivágták az első húsvétkor. Ezért teremhetünk mi is sok gyümölcsöt.

d) Hadd kérdezzük negyedszer is:

Mitől lesz reformátori egyházi közösségünk? Mitől lesz evangéliumi keresztyén életünk?

Attól a prófétai erőtől, amely bátorságra buzdít bennünket, mert aki fél, az sohasem győz!

E prófétai erőtől lesz bátorságunk mindenkor kimondani az igazságot és felemelni szavunkat minden igaz ügyért, miként azt Luther, Zwingli és Kálvin tette.

E prófétai erőtől lesz bátorságunk megteremteni egy olyan szellemi környezetet, amelyben boldog lesz az anyaság és nem leszünk kihalásra kárhóztatott nemzet.

E prófétai erőből lesz bátorságunk létrehozni egy olyan lelki közösséget, amely mintául szolgál mindazoknak, akik már-már elvesztek, akik kallódnak, akiknek nincs hová fejüket lehajtani, akik az alkoholba és a lélekromboló multságokba fojtják bele bánatukat.

Ettől a prófétai erőtől lesz bátorságunk újból megalkotni egy olyan lelki közösséget, amelyben a családok nem fognak szeretetlenül felbomlani, s melyben gyermekeink megtanulják atyáink hitbéli örökségét átvenni és hűséggel megőrizni.

E prófétai erőtől lesz bátorságunk létrehozni egy olyan szeretetközösséget, amelyben a krisztusi szolgáló szeretet uralkodik: „hogy mindnyájan egyek legyünk”, s ezáltal a világ meglássa és megértse, hogy Jézust az Atya küldte.

Kedves testvéreim! Ott, ahol Jeremiás a teljes reménytelenség és kilátástalanság ellenére földet vásárolt, ott élet lett. Isten nem hagyta magára az ő népét, visszahozta őket. Az Igéjében kimondott igazsága győzött, a próféta látomása beteljesedett. Aki Isten Igéjére figyel, aki Krisztus oldalán a jobb részt választja, azt biztos lehet a győzelemben. Krisztus több, mint Jeremiás, mert ő az egész világ békességét és üdvösségét vásárolta meg, és nemcsak e földi hazában, hanem a mennyei hazában is elkészítette számunkra a helyet. Ő a mi legfőbb prófétánk és tanítónk, Isten akaratának és igazságának az a kijelentője, aki nekünk utat mutat, aki velünk jön, és aki elkísér a győzelemig. Aki Krisztussal jár, az nem fél, az megtelik látással, erővel és bátorsággal. Az ilyen emberen beteljesedik a prófécia: győzött! Mert Krisztus is győzött. Ámen.

Müller Dezső

Károli Gáspár

Amikor magyar földön megtántorodtak a lelkek,
tebenned új és szent gondolatok keltek.
Bár öreg szemed mécsesét beszőtte az álom,
te mégsem leltél nyugalmat hetedhét országon.

Mert a nagy ügy zenélt homlokod húrján,
s úgy izzott benned, mint hegy méhében a vulkán,
hogy sok munkás nappalon tolladról ne kopják le a fény,
s számtalan gond-éjszakán tintád legyen a remény.

Hazádnak életed alkonyán akként lettél tudósa és fia,
hogy elkészült fő műved: a Vizsolyi Biblia,
melyből tisztán csendült föl Isten szava magyarul.

Emléked, ősz Mester, intve ma is felénk száll,
hogy fontos ajándékkal sose bánhassunk hanyagul.
Miként visszaint nekünk a mézillatú nyár.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Orbán János

Éljen bennetek Krisztus

Alapige: Efézus 3,17

Esküvő alkalmával számos jókívánság hangzik el: sok örömet, egyetértést, békeséget, boldogságot.

A felolvasott alapige sokkal több, mint jókívánság: áldás. Isten áldása nélkül keresztyén ember nem kezdheti meg, de nem is tudja senki sem hívő módon végigélni a házasságot. Hiszen a legjobb emberi igyekezet is megbicsaklik. A kísértő a szeretetet igyekszik elgáncsolni. A nagy szerelemmel indulók közül hányan lettek egymásnak kibékíthetetlen ellenségei. Az egészséget egyik napról a másikra megrontja a betegség, és Isten nélkül tehernek érezhetjük a másikat, s nem éppen annak, akin keresztül a hitünket teszi próbára az Úr. Az anyagilag jól megalapozottnak látszó házasság önzővé teheti a házastársakat.

Isten olyan áldást kínál, amely hitvestársakká, azaz hitben társakká tehet és tesz titeket. Ebben az esetben számos nehézség és különbség is áthidalható, melyek jelentéktelenné zsugorodnak, ha a hitvestársak számára a legfontosabb az Úr Jézus Krisztus.

A házasság szó maga is arra utal, hogy a házastársak összeköltöznek és egy házban laknak. Nem mindegy, hogy kívül lakunk egy házban. Éppen erre utal a most felolvasott ige: lakozzék a Krisztus a szívetekben.

Amikor a fiatalok egymásra találnak és egymáshoz akarják kötni az életüket, akkor merül fel a kizárólagosság igénye. Vagyis az, hogy ne legyen a társa szívében senki más, csak egyedül ő. Jó, ha ezt nagyon komolyan veszik: az én szívemben se legyen senki más, csak ő. Emberileg ez nagyon természetes. De éppen azért, mert minden emberi igyekezet, még a legjobb szándék, még a legőszintébb érzés is magában hordja a gyarlóságot, azért utal alapigénk arra, hogy akik tartósítani akarják az egymáshoz való tartozásukat, azoknak éppen az szükséges, hogy Krisztus lakozzék a szívükben.

Gondoltatok-e arra: megkérdeztétek-e egymástól: menyasszonyom, vőlegényem, a te szívedben ott lakik-e az Úr? Így egészen másképp indul és alakul a házastársak közötti élet.

A lakozás, tehát a valahol való lakás az állandó tartózkodási helyet jelenti. Ha Krisztus lakozik a szívetekben, ez nem azt jelenti, hogy néha-néha igénybe vehetitek és veszitek Jézust, hanem azt jelenti, hogy Jézus-nélkül semmit sem cselekesztek, de nem is cselekedhettek, mert ő tölti be a szíveteket. Ebből az következik, hogy a szívetekben csak az kap helyet, akit Jézus beenged. Jézus pedig nem enged be akárkit, hanem csak azt, aki szerinte való. De azzal, akit Jézus beenged, a kapcsolat nem ideigvaló barátkozás csupán, hanem örökkévaló szeretet. Azért örökkévaló, mert maga Jézus tartósítja azt. Így nemcsak a földi életre, hanem az örökkévalóságra is szövetséget kötnek azok, akiknek a szívében Krisztus lakozik. Gondoljátok meg jól, hogy Krisztussal a szívetekben egymásnak nemcsak házastársai, hanem hitvestársai lehettek.

Hogy költözik és hogy lakozik valakinek a szívében Krisztus? Hit által. Miért hit által? Milyen nagy merészség azt gondolni, hogy Isten szent Fia, Jézus Krisztus, egy bűnös emberi szívben vesz lakozást. A „hit által” azt a nagy merészséget jelenti, amelyik nem kételkedik, hanem rendíthetetlenül bízik abban, hogy Jézus az ő szívét sem veti

meg. Ha betért egy vámszedő Zákus házába, a ti szíveteket is elfogadja szállásul. Isten maga tart igényt a szívetekre. Ezért mondja: „Adjad, fiam, a te szívedet nékem!” (Péld 23,26) Isten e felhívására a ti feleletek ez legyen: „Itt van szívem, neked adom, Uram” (271. ének). Az Istennek átadott szív a hívó szív!

Krisztus ne csak a nyelveken vagy a fejetekben legyen, hanem a szívetekben éljen. Az Írás azt tanítja: „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet” (Péld 4,23). Aki hit által szívét nyitott, lakást adott az Úrnak, az tudja boldogan vallani: „él bennem a Krisztus” (Gal 2,20).

A „Lakozzék a Krisztus a szívetekben” felhívás azt jelenti: legyen központja, irányítója, megőrzője Krisztus. Ha Krisztus lakozik a szívetekben, Krisztus lakozik az otthonokban is. Akkor ő az, aki összeköt benneteket, mint hitben társakat, tehát mint hitvestársakat, és ő nem engedi, hogy valaki vagy valami közéték férközzön és éket verjen szíveitek közé. A Krisztusban való hitvestársi kapcsolat sokkal mélyebb minden más emberi kapcsolatnál.

Ezen az esküvőn még csak annyit, hogy mi, itteniek, a menyasszonyt nem ismerjük, mert nem idevaló. De meg vagyunk győződve, hogy szülei őt is szívében hordozták, s amikor most a földi élet rendje szerint át kell adniok annak a fiatalembernek, akivel szíve szerinti kapcsolatot köt, szorongó öröm tölti el őket: csak sikerüljön a házassága!

A vőlegényről viszont tudjuk, hogy szülei imádságos szívvel és hitben igyekeztek felnevelni őt; valóban úgy, hogy lakozzék a Krisztus hit által az ő szívében. Most sem mellékes számukra, hogy a gyermekük és Krisztus közötti kapcsolat meg ne szakadjon.

Kívánhatunk-e mi, menyegzői gyülekezet, nagyobb boldogságot ennek a fiatal párnak – s egyben a könnyezve örvendező szülőknek és hozzátartozóknak –, mint azt, hogy lakozzék a Krisztus hit által a ti szívetekben! Legyetek, mint Krisztusban hívő keresztyének, hűséges hitvestársai egymásnak! Ámen.

Temetési beszédek

Czapfalvi József

Az élet célja felé

Alapige: Máté 5,48

Isten az ő képére és hasonlatosságára teremtett bennünket, így az ő képmásai vagyunk. Megteremtésünk után értelmet és célt adott életünknek. Ezek közé a célkitűzések közé tartozik: „Szaporodjatok és sokasodjatok, töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá, uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön csuszó-mászó mindenféle állatokon” (1Móz 1,28). Krisztus által a legmagasabb életcél áll előttünk: Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes (Mt 5,48). Szaporodás, uralkodás, lelki-tökéletesedés, Isten által kitűzött életcélok.

Úgy érzem, hogy a koporsóban pihenő testvérünk azok közé a férfiak közé tartozott, akik nem tévesztették szemük elől e hármastársi életet szentnek s benne a gyermeket Isten ajándékának tekintette. Ura volt annak a munkakörnek, ahol orcája ve-rejtekével szerezte mindennapi kenyerét, s élete legmagasabb vágyai közé tartozott: haladni a tökéletesedés felé: Ennek keresése határozta meg minden tevékenységét s adta meg gondolatvilágának ég felé való szárnyalását, a földi életének egész magatartását. Különösen kibomlott ebből a tökéletesedő életből szelídsége és türelme.

Olyan szelíd volt, hogy környezetében az indulatos emberek elszégyellték magukat s a haragosok felkeresték, hogy békességet teremtsen közöttük. Családi élete, a galambok szelíd életéhez hasonlítható. Türelme sohasem fogyott el. A csapásokat alázatos főhaj-tással fogadta. Azt mondta: „a legsúlyosabb keresztjeim is javamra voltak”.

Jogosan kérdezhetjük: kitől látta, kitől tanulta ezt az életet? Feleletünk határozott: Krisztustól. A Szentírás naponként a kezében volt, s imádság nélkül nem indult munká-
ra, de nem tért pihenőre sem. A Szentírásban az Úr útjait figyelte; s imádságaiban az Úr útján való járásért könyörgött. Hitte, hogy aki kér, az mind kap és a zörgetőnek megnyitják. Amikor így templommá tette otthonát, ugyanakkor az Úr házána is látogatója volt s lelkipásztorja ajkáról is szívesen hallgatta az Igét s fogadta el engedelmesen az útmutatást. Templomba járása lelki szükségletének kielégítését jelentette.

Néhány hónappal ezelőtt lett beteg. Meglátogattam. Elbeszélgettünk. A beszélgetés alatt az evangéliumi életnek tiszta, egészséges levegője vett körül bennünket, mely gyógyító balzsammá lett mindkettőnk számára. Betegsége alatt eltelt egy hét, hogy nem látogattam meg. Feleségét e szavakkal küldötte érettem: „menj érette, úgy érzem, igaz szolgálja ő sz Úrnak”. Itt nyílik alkalom elmondanom, hogy a lelkipásztornak is életcélja haladni a tökéletesedés felé. S ha ebből valamit megéreznek a hívek, ó, mily boldogság ez a nagy jutalom! Adná Isten, hogy egymás hite által egyre többen buzdulnánk fel, a nagy Isten dicsőségére. Ó, ha ezt tudnánk cselekedni, szebb lenne a családi életünk, békességesebb a házastársi viszonyunk, könnyebbek keresztjeink, türelmesebb az életünk s naponként gazdagodó a lelkivilágunk!

Testvérünk boldog halott, mert az Úrban halt meg. A keskeny út áldott ösvényén érkezett haza teremő Urához, akiben hitt, előtte megnyílt a láthatatlan mennyei világ minden dicsőségében s szépséges lakóhelyéből szemtől szemben áldhatja, dicsőítheti Megváltó Urát.

Szerettei: özvegye, gyermekei, unokái, lépjetek nyomdokaiba, hogy ha most könnyes szemmel búcsúztok is tőle, egykoron, ... ott fenn az égi honban örömkönyvek között találkozhassatok. Ezért imádkozzunk. Ámen.

Cseh Zsolt

Áldott legyen az Úr!

Alapige: Zsoltárok 68,20–21

Térben és időben lezárult egy emberélet útszakasza. 1918, az első világháború utolsó éve időben a kezdet, s Pusztakamarás, az Anyám könnyű álmot ígér mezősegi faluja térben az elindulás helye. S ebben annyi meg annyi emberélet között ott foglaltatik ez áldott lélek élete is. S most a Kolozsvár-Házsongárdi temetőben azért vagyunk együtt, hogy Isten Igéjének megvilágosítása mellett számba vegyük Isten gondoskodó szeretetének ajándékait a tér és idő adott keretében.

Temetőben vagyunk, temetésre készülünk, s ennek a hangulata határozza meg itt-létünket. Szomorúság, bánat és könnyhullatás, szív fájdalom s a búcsúzással együtt járó nosztalgia nehezedik reátok, hozzátartozók, s minden őszinte együttérző barátira és ismerősre.

De nem szabad arról megfeledkeznünk, hogy a temetésen nem csak magunkra vagyunk jelen, akik tehetetlenségünkben vert sereg módjára megadjuk magunkat a halálnak s azzal próbálunk vigasztalódni, hogy ebbe, így, ahogy van, bele kell nyugodnunk. Minden további nélkül el kell fogadnunk. Ez a temetési szertartás egyúttal istentisztelet is. Ez pedig azt jelenti elsősorban, hogy jelen van maga Isten, a mi mennyei Atyánk.

Igéjének fénye világít ide, hogy az árnyakat eloszlassa, könnyeinket letörölje s megéreztesse velünk azt, amit néptünk már ezer éve, őseink nemzedékeinek során megtapasztalt, vagyis azt, hogy az élet értelme és értéke hitünknek tettekben megnyilvánuló megvalósulása. Ezért mondhatjuk hitvallásunk kezdő szavaival: életünkben és halálunkban egyetlen vigasztalásunk, hogy nem a magunkéi, hanem a Krisztus megváltottai vagyunk. Íme a reménysugár, mely arra utal, hogy nem a véghez érkeztünk el. Csak egy útszakasz határpontjához érkeztünk.

Ezért jól figyeljétek és jól jegyezzétek meg az Ige szavait, melyek egyfelől visszafelé, másfelől pedig előre mutatnak. Így formálódik, így formálódott veletek és velünk az ő élete az Atya Isten szerető gondoskodásával jó ideig Pusztakamaráson. A szülői ház melege, tiszta légköre, a falu közösségének hagyományos élete határozta meg azt s hagyták rajta pecsétjüket. Kitörölhetetlenül ivódtak ezek bele lelkébe, s vitte azokat magával mint örökséget és egyúttal mint Isten adományát. A szülők iránti rajongó szeretet isteni parancsa úgy élt benne, hogy aztán tovább minősüljön és alakuljon a hitves iránti féltő és a gyermeke iránti odaadó ragaszkodássá. Nem zárva ki e körből a rokonokat, barátokat, munkatársakat, ismerősöket. Ez határozta meg aztán magatartását a munkahelyein, lelkiismeretes és odaadó pontos munkájában, buzgó tevékenységében. Úgy hallottam, te mondtad azt, leánya: hálát kell adnunk azért, hogy eddig a családé volt. Éppen ezt mondja Isten Igéje: Áldott az Úr, napról napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Istene. Mennyi mindent kellett átvészelnetek, mi mindenben kellett keresztülmennetek, míg a nagyenyedi, majd az aranyosgyéresi megállapodás után ide érkeztünk. Ez a nagy áldás, hogy napról napra úgy részesülhetett s vele együtt ti is úgy részesülhetetek ebben a szabadító kegyelemben, hogy hálaadással kell számba vennetek mindent, ami vele és veletek történt. Megfogyatkozva bár, de nekünk is hálát kell adnunk, hogy Pusztakamaráson, Nagyenyeden, Aranyosgyéresen, itt Kolozsváron s továbbmenve a legkisebb szárványig, még vagyunk s Isten szabadító oltalmában bízva nézhetünk a jövőnk elé.

Elidőzhettünk s még időzhetünk a letelt életszakasz áldásos megvalósulásainak felsorolásával. De itt nem állhatunk meg. Hiszen tovább kell nézünk. Az bizonyos, hogy a halálon át kell mennünk. Isten szabadító hatalma, kegyelme itt sem szűnik meg. Sőt itt válik még hangsúlyozottabbá. Isten szabadító ereje átsegít földi életünk útszakaszain. Krisztus golgotai keresztje s keresztalála a bizonyosága annak, hogy van testi feltámadás és van örök élet. Az élethalálharcnak itt kell beindulnia. Vagy harcba lendülök s hitemmel megkapaszkodom Isten szabadító oltalmában, vagy belezuhanok a kétségbeesés mély vermébe. ahonnan nincs kiút. Úton vagyunk, s az úton levőnek egyszer haza kell érkeznie. Pál apostol írja a Filippibelieknek, hogy „a mi országunk mennyekben van, honnét a megtartó Úr Krisztust is várjuk”. Várjuk, hogy halandó testünket elváltotatva, az ő dicsőséges testéhez hasonlónak tegye. Ámen.

(Szász István temetésén, 1997. február 28-án.)

Cseh Zsolt

A szeretet az élet forrása

Alapige: 1János 4,7–9

Valahányszor az élet és halál határpontjához érünk, valami különös érzés fog el bennünket. Egyfelől fájdalom s a gyásszal együtt járó könnyhullatás. Mindenki a maga módján éli át ezt. Van, aki zokogásba tör ki, s a másik oldalon van olyan, aki valósággal visszafojtja fájdalmait. Akár így, akár úgy legyen, tény az, hogy a határponthoz való

érkezés rendkívüli izgalommal jár. Itt nem csak arról van szó, hogy egy emberi élet jellemzése, a magunk módján való értékelése milyen mélyreható, avagy mennyire elégti ki az elvárásokat. Sokkal inkább arról van szó, hogy van-e igazi személyazonosságunk, úgynevezett útlevelünk, ami kézzelfoghatóvá teszi azt, hogy nem tétován állunk meg egy pillanatra azzal, hogy nosztalgiával nézzünk vissza a múltra s a kilátástalanság csüggedésével tekintünk a jövőndőbe.

A határállomásokon elsősorban olyant kell felmutatnunk, ami azt jellemzi és jelzi, hogy nem céltalanul bolyongtunk a földi tereken. Egyet azonban be felejtünk el. Mégpedig azt, hogy miként az úti okmányt sem magunk állítottuk ki magunknak, úgy itt is kapjuk s együtt kapjuk ezt. Szinte azzal az érzéssel, hogy ez mindnyájunkat érint. Az elköltözöttet, a hozzátartozókat, az együttérző résztvevőket egyaránt. Függetlenül attól, hogy melyik egyházi közösséghez tartozunk. Íme, ezt adja itt kezünkbe az Ige. Isten Igéje, mint egy úti okmány, jelzi egyfelől a háttérrel, másfelől a horizontot. Két ismertetőjele, illetve pecsétje van ennek. Az egyik a szeretet, a másik az élet.

Így mondja az Ige először: „Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van... mindaz, aki szeret, Istentől született.” Ebben a megvilágításban látja Isten és látja velünk is egy kedves lélek távozásakor az általa ajándékozott talentumokat. Itt sok mindent felsorolhatunk. Kezdve a gyermekkorral, majd a háborúval velejáráó nehézségek, a korai árvaság, a korai munkába állása, a család megsegítése, a talentumokkal való sáfarkodás, a zenei képzés, a színi tanulmányok végzése, a koncerteken való szereplés, a magyar opera társulatában való 26 évi aktív részvétel. Közben a család, a férj, a fia, menyé, unokái. Majd a társasági élet. Köszönjétek meg az Úrnak, köszönjétek meg az Úrnak mindazt, amit ezen keresztül kaphattatok. Ez nem a mulandósághoz tartozik. Ez nem válhat hamuvá, nem lehet porrá. A mindenkire figyelő segítőkészsége, az egymás gondjának hordozása mindmegannyi ajándék, mely onnan felülről van. Mindezen rajta van a szeretet pecsétje. Ez az, ami soha el nem múlik. Külön kis színfoltja ennek az unokáinak zengett éneklése. Hadd említsem meg itt a mindenki részéről megnyilvánuló szeretetet a rövid, de súlyos betegség alatt, a gyógyszerek beszerzésében, s nem utolsósorban utolsó szavait, melyeket pillanatnyi magához térésakor mondott fiának: „Mindenkit szeretek, jó éjszakát.” Ez az élet igazi aktivitása, az utolsó pillanatig. Nem pusztán pillanatnyi megatódottság, nem elmélet, hanem életbevágóan fontos tevékenység.

Itt azonban nem állhatunk meg, az élet a halállal nem zárul le, hanem messzebbre utal. Oda, ahova mi magunktól sohasem juthatunk el. Azt mondja az Ige a továbbiakban: „Azáltal lett nyilvánvalóvá Isten szeretete bennünk...” Ez újra nem elmélet, nem a rajongó képzelet szüleménye. Isten csodálatos ajándéka. Aki már földi életünkben oly sokszor állít helyre hitünk gyakorlásában, bűneink megbánásában, itt sem hagy cserben. Halljátok csak: elküldte egyszülött Fiát érettünk, hogy éljünk általa. A határponton ott áll Isten szeretetének egyszerű jele, a Golgota keresztje. Krisztus értünk is kiomló drága vére nem engedi, hogy a halál végképpen elnyeljen. Hitünk szerint Krisztusban elrejtve várja a lélek az élet kiteljesedését, a nagy feltámadás dicsőséges voltát.

Íme a nagy tény. Útlevelünk van az Úrtól. Benne kettős pecsét: szeretet és az élet pecsétje. A menny nyitva, mert egy sír egykoron úgy nyílt meg, hogy többé nem lehetett azt lezárni. Majd a miénk is így nyílik fel. Ámen.

(Ambrus Vilhelmné sz. Lengyel Xénia felett 1997. február 18-án.)

Két bőrönddel... visszafelé

Alapige: János 21,15–17

Homályba vesző gyermekkorral kezdődik ez az életkép, és az idő távolában irodalmi leírások sorába olvad bele. A sok hasonló élet mindegyikének megörökítése ez az életkép, mely az életrajzi megfogalmazás és az evangéliumi küldetés találkozása. Születési helyeként a híres csatahely melletti falut, Kerelőszentpált jegyezték be, de a mezőcsávási gyermekkor emlékei és – főleg – az egykori Marosvásárhelyi Református Kollégiumban töltött évek adnak számára igazi indítást. Majd nagybátyja, a magyarói esperes segítségével az a külső erő, amely megformálja ennek az életútnak a kezdetét és irányát.

Annak a különleges kornak, amit századelőnek nevezünk, volt egy erős szolgálat- és küldetésvállaló hangulata. Benne volt a levegőben, országhatárok váltakozásában, és benne volt az emberek beszélgetésében: szeretni kell ezt a megpróbált népet és vállalni kell annak sorsát. Egy külső és egy belső indításban így indul el annak a kornak zászlóvivő, ifjú serege, amely Mandzsúriáig elmenő erdélyi misszionáriust és szórványvilágban szolgáló pásztorokat, órállókat ajándékozott egyházunknak.

Távoli emlékek és a mai valóság képei keverednek össze; az évszámok, a földrajzi és szolgálati helyek azt az életutat mutatják, amelyen mindegyre felvetődik múltunk nagy kérdése: honnan volt erő megállni ott vagy továbbmenni?

Erre az örök titkú kérdésre válasz a János szerinti evangéliumban feljegyzett nagy üzenet és küldetés. Jézus kérdése ráébresztette Pétert és a Péter-utódok sorát: legfontosabb, hogy szeresd Jézust. Azt, aki hívott és aki küld. Tőle van ez a titokzatos erő. E szeretet mögött megérzi Péter a biztonságot, a közösséget, a rábízottak őrzésének nagy értékét és szépségét. Jézus nemcsak Pétert kérdezi meg, hanem a harmincas években azt a Nagyercsében szolgáló ifjú lelkipásztor családot is, amelynek tagjai együtt nézik és élik át: évszázados templomok sorakoznak órállóként egy szűkülő, apadó mezőségi világ szélén. De az ott élő, de az ott megmaradt népet szeretni kell. Ezért küldte őket oda Jézus. És ugyanezért küldte – ha rövid időre is – Karánsebes dél-erdélyi világába.

Itt és most egy olyan emlékkép következik, amely megszépíti egy csúnya korszak arcát. Így visszatekintve kedves emlék, sőt még egy kicsit erősítő példája is mai világunknak, csakhogy ott és akkor egészen másképpen élték át az eseményeket. Sok erdélyi menekülttel együtt a háború utolsó éveiben Magyarországra menekültek. Ott már be is fogadták őket, mert szükség volt a szolgálatra. Már az ottani lelkipásztori kinevezését is megkapta, amikor újból előtérbe került az evangéliumi kép: másodszer is megkérdezte Jézus: „Szeretsz-é engem?” És másodszer is jött a küldetés, a parancs: „Őrizd az én juhaimat”. Akkor eszébe jutott az erdélyi szórványvilág, kezébe vette bőröndjét, és a családdal együtt hazajött; egyik bőröndjében a gyermekek ruhái voltak, és a másikban a palástja.

Így következett a maga szépségeivel és küzdelmeivel közel három évtizedes szolgálata a Görgey völgyében. Volt ott krónikába foglalt történelmi múlt, hitet, egyházat és népet védő harc, volt ott „váron állás”. Volt benne megkeseredés és csendes újrakezdés, vizsgálás és vesződé, öröm és bánat együttes hordozása. Volt ott halk, de fontos helytállás, mert a völgy szép lassan átalakult, más lett nyelvében, vallásában, egyházi hovatarozásában, ám a völgy közepén csendes, szerény biztonságban áll egy kétszáz éves református templom, és szól minden vasárnap, még ma is, Jézus nevének hirdetése. Ez volt a csendes helytállás.

Megszólal az evangéliumban harmadszor is Jézus kérdése, és hangzik rá újból a biztatás. Itt és most a nyugdíjas évek helytállásának képe elevenedik meg. Először a

Maroson túli gyülekezetbe való bekapcsolódása, segítsége, majd a kezdet kezdetétől fogva Cserealja építése és épülése.

Egy kicsit úgy is vagyunk itt, mint két közösség találkozása: egy gyászoló család, amely fél év után leánya, három fia és szerettei képviselőiben újból itt áll. De itt van egy gyülekezet képviselője is, azé a közösségé, ahol már nem mint lelkipásztor, hanem mint aktív gyülekezeti tag szolgált. Mert szolgálat az is, hogy még 87 évesen is ott ült a templom padjában, hogy beépült az úrvacsorai szolgálatvállalásba, ahogy egy régi lakásból a szeme előtt nőtt ki az új templom. Mindennap megnézte, mennyit haladnak.

Nevek és találkozások, számok és megszólítások összefoglalásában így és itt ér véget egy nyolcvanhét éves földi út, egy erdélyi papi sors és órállói pálya. Végül a csendes megpihenés következett. E két közösség találkozásánál ismétlődő kérdésével ott áll Jézus: Szeretsz-e engem? És egy ismétlődő küldetéssel: vigyázz a nyájra! Ez a találkozás és e találkozás alkalmával Jézus elhangzó szava enyhíti a gyászt, és igazolja a feltámadás reménységét. Hiszen mindaz és mindez már húsvét után van.

Jézus Krisztus egy nagy ígéretet adott és hagyott hátra: nem hagylak titeket magatokra. Ezt az ígéretet azért adta, mert tudta, hogy az egyedüllét fájdalma élettípró végzet. Kiss Sándor testvérünk hosszú, Istentől megáldott életének utolsó napjai, hetei úgy öröklődtek fel, hogy Gizi néni nélkül nagyon egyedül érezte magát. Hatvanhárom év házassága után érezte és mondta: olyan nagyon hiányzik, hogy nem lehetek nélküle. És most utánament, hogy elválaszthatatlanul együtt legyenek. Ámen.

(Kiss Sándor, egykori görgényszentimrei lelkipásztor felett, 1997.IV.18.)